
IUBIREA NOASTRĂ CEA DINTÂI, IUBIREA CEA DIN URMĂ

Viața se măsura nu atât cu anii pe care i-am trăit, cât cu ceea ce am înfăptuit, am avut frumos și sfânt pe lume. Nu vreau să meditez asupra marilor adevăruri ale vieții, admirând măreția omului, însă încerc să găsesc acea nemuritoare împletitură, legătura indisolubilă care ne unește viața de pământul pe care ne-a fost dat să ne naștem. Cel mai sfânt loc de pe pământ, acolo unde ai copilărit și ai petrecut cele mai frumoase momente ale vieții, acolo unde este o casă care te va primi și oricând te poți întoarce. Un loc pe care-l porți în adâncul tău iar numele lui este balsam pentru inimă.

În numele promovării unor astfel de valori, a vitalității unor astfel de adevăruri, a debutat, acum doi ani, în zi de mare sărbătoare românească - **1 Decembrie** - revista *ORIENT ROMÂNESC*. o revistă care își dorește o implicare activă în mass-media, în procesul de promovare a țării noastre, de readucere la viața a valorilor istorice și culturale ale neamului, independentă de organizațiile și pluralismul ideilor politice și religioase. Nu știu sigur dacă noi cei ce lucrăm în cadrul acestei publicații ne putem numi jurnaliști (pentru că toți avem profesii diferite) dar știu sigur că toți ne iubim țara, poporul și rădăcinile.

Lumea tot mai mult devine un singur sistem social, sistem care se legitimează prin creșterea

interdependenței dintre elementele societății, ce ne afectează pe fiecare, prin legăturile lui sociale, economice, prin sistemele de comunicații, care nu cunosc frontiere. Termenul general folosit pentru a caracteriza această interdependență crescândă a societății umane este acela de globalizare, considerat un proces obiectiv și natural de integrare a omenirii, care devine tot mai conectată și din ce în ce mai universală. Globalizarea este un proces multidimensional, care are loc simultan pe mai multe niveluri. Ea este acum considerată ca un proces și un scop, determinând omenirea să se unească într-un întreg și să-și realizeze destinul comun, dar în același timp întrebându-se: "în ce valori credem azi, în acest secol globalizat? Care sunt valorile care trebuie neapărat păstrate? Sau credem și adoptăm valori hibridizate cu elemente locale în cadrul unui proces de adaptare a valorilor cu circuit global la contexte culturale specifice?"

ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI 1 DECEMBRIE

La multi ani Romania!

Omul global știe cine este și ce reprezintă pe planetă și în Univers. El beneficiază de dimensiunea cunoașterii, care-l propulsează într-o zonă a gândirii, a creației abstracte și modelării științifice. Dar întâi de toate omul este o ființă a neamul său, cu origini și limbă proprie, trecut și proiecții în viitor specifice, cu o anumită motivație care-i generează acțiunile, cu spiritualitate bine definită.

Jurnalismul cultural este un domeniu vechi al presei, o ramură de importanță majoră care an de an se redescoperă. Scopul jurnalismului cultural este de a reda atmosfera și cultura unei țări. Cultura nu are orientare, ea este națională, pledează pentru valori umaniste, universale. Cultura este a noastră a tuturor indiferent de orientare politică sau empatie față de cineva. Este cultura tuturor românilor, sunt tradițiile

noastre care trebuie perpetuate transmise tinerei generații pentru a-și cunoaște rădăcinile, locul de milenii pe acest pământ.

Revista noastră se sprijină pe trei elemente fundamentale: viziunea, misiunea și setul de valori.

- Viziunea (care răspunde la întrebarea "de ce facem ceea ce facem?") este motivul pentru care suntem prezenți în acest domeniu.
- Misiunea (care răspunde la întrebarea "ce facem?") și reprezintă activitatea noastră.
- Setul de valori (care răspund la întrebarea "cum facem?") reprezintă modul în care ne desfășurăm activitatea.

Toate se îmbină puternic și echilibrat, având ca scop promovarea identității culturale a României, a valorilor definitorii pentru cultura românească, dar

și a valorilor culturii europene și universale din care aceasta este parte, promovarea spiritualității românești, promovarea artei și a creatorilor români, susținerea limbii române și a educației în limba română, creșterea vizibilității pentru cultura românească în spațiul public autohton, dar și peste hotare, promovarea elitelor românești, educarea unor noi generații în spiritul iubirii față de cultura și de identitatea națională.

ORIENT ROMÂNESC consideră că într-o lume a globalizării culturale este necesară promovarea permanentă a valorilor și ideilor culturii românești. Istoricul *Alexandru Paleologu* ne spune că, protejarea culturii naționale este la fel de importantă ca apărarea teritoriului național. Este adevărat, pluralismul cultural, diversitatea, toate ne îmbogățesc, încurajează dialogul, contribuie la înăbușirea experienței umane.

Identitatea și conștiința națională se manifestă în culorile naționale, în operele marilor scriitori și poeți ai poporului nostru, în obiceiuri și tradiții, în portul și arta populară, în muzica marilor compozitori români precum și în cea tradițională.

Privită în ansamblul ei cultura noastră, pe lângă vechimea de necontestat, prezintă încă două caracteristici fundamentale: continuitatea și unitatea în timp și spațiu. Chiar departe de țara iubim meleagul pe care ne-am născut, iar acest lucru se traduce printr-o iubire necondiționată, ca aceea de copil pentru părinții săi. Vatra noastră strămoșească rămâne prima și ultima noastră iubire. Puterea de atracție a lumii

de dincolo de granițele ei nu a atenuat fascinația și cea mai curată dragoste pentru ea. Iubim România pentru că suntem români. Iubim România adevărată și curată. Iubim tot ce a fost al strămoșilor noștri și trebuie să fie al nostru până la sfârșitul veacurilor. Iubim Carpații și Dunărea și Marea Neagră. Iubim limba română, geniul și bogățiile ei, o limbă în care se poate vorbi cu dragoste, hotărât și simplu. Chiar de vom trăi o veșnicie departe de țară vom visa mereu în grai românesc. Pentru că limba reprezintă seva rădăcinilor noastre, ale neamului nostru, scutul de neclintit din piepturile trecute prin foc și sabie de mii de ani de istorie. Iubim cântecul, satul și sufletul românesc. Iubim rapsozii, sunetul buciului și-al doinei cântate, naiul și fluierul, hora și sunetul clopotului, pâinea coaptă în vatră, susurul izvorului, ouăle încondeiate, ia și portul țesut, coloana infinitului a lui Brâncuși, rapsodia lui Enescu, carul cu boi și ciobanii pictați de Grigorescu, anemonele lui Luchian și corola de minuni a lui Blaga, poveștile lui Creangă, luceafărul lui Eminescu, tânguirea de vioară a lui Ciprian Porumbescu și psaltirile lui

Dosoței.

Iubim cu bucurie, cu înțelepciune, cu recunoștință, chiar dacă suntem departe, în alt capăt al lumii. Iubim România, pentru că ea este o țară de iubit și de slujit cu dăruire. Suntem legați de pământul ei prin tot ce-a fost înaintea noastră, prin cei care ne-au născut și prin cei care se vor naște, prin trecut și prin viitor. Purtăm toți, cu noi o casă românească, în sufletele noastre, oriunde ne-am duce în lumea asta. Cu toții criticăm, strigăm, ne plângem, vrem o țară « altfel ». Și așteptăm să vină alții să ne ajute, să ne sprijine, să facă, noi doar să asistăm ca niște spectatori. Stă în puterea noastră, a tuturor, să o schimbăm și să o promovăm oriunde în lume. Cred că pentru noi cei de la *ORIENT ROMÂNESC*, această revistă reprezintă misiune și destin. Suntem mândri și încrezători în puterile noastre, în munca noastră. A fi patriot nu este un merit este o datorie. Fiți mândri că sunteți români. Afirmăți-vă dragostea pentru patrie. De aici din țara cedrilor, marea familie a românilor vă urează cu ocazia **Zilei Naționale**, cele mai călduroase felicitări și urări de sănătate, bunăstare, prosperitate și succes!

La mulți ani România! La mulți ani români de pretutindeni!

Anca Cheaito

CE SE-ASCUNDE-NTR-O CĂCIULĂ

“Prin sărbătoare se recuperează dimensiunea sacră a vieții, participanții trăiesc sanctitatea vieții umane ca pe o creație divină.” (*Mircea Eliade, Sacrul și Profanul*)

Până la sfârșitul anului, care este și sfârșit de deceniu, mai sunt câteva zile. Chiar dacă a devenit atât de comercializată imaginea Moșului, noi tot îl ținem în suflet pe “cel adevărat”, pe cel “care există”, și care vine an de an de-acolo, din copilăria noastră. Îl așteptăm cu nerăbdare, cu daruri, cu mirosul de brad, cu baia de lumini... în fiecare an Crăciunul revine - atât de viu, după ce tot anul l-am păstrat ascuns, în colțul neștiut al inimii.

Dacă pentru creștini, Crăciunul este Nașterea Pruncului cel aducător de lumină, căci Cristos a fost și este recunoscut ca Prințul, sau Lumina lumii, sărbătoarea luminii a precedat creștinismul din timpuri imemorabile. În toate culturile pre-creștine la aceasta dată se sărbătorea solstițiul de iarnă, renașterea soarelui după cea mai lungă noapte a anului, ca o promisiune de înnoire, de continuare a vieții și de fertilitate în anul care va fi să se nască. Este

poate uimitor, dar faptul că încă mai păstrăm vii simboluri, credințe, ritualuri și tradiții ancestrale ar trebui să ne semnalizeze importanța și realitatea lor - posibil o realitate trecută în umbra de febrilitatea și ritmul vieții moderne.

La fiecare Crăciun se mai păstrează încă simbolurile: culorile - roșul, verdele, albul și auriul, darurile, bradul, luminile și steaua care-i semn magic prevestitor, dar și călăuză. Steaua i-a călăuzit pe înțelepții magi, pe cei trei Crai de la Răsărit când au venit să se închine Pruncului cu daruri de tămâie, aur și smirnă.

Baltasar, Melchior, Gaspar, Mozaic din Basilica Appolinari Nuovo – boneta roșie încă în secV e.n.

Căciula singură este de ajuns pentru a-l evoca pe Moș

Și, bine-nțeles, mai este și Mosul. Noi toți îl știm cu haină și căciulă roșie, cu moț, dar Moșul de pe vremuri nu avea nici moț, cum nu avea nici burtă și nici haine roșii. Avea și încă are o căciulă, sau bonetă, mai specială. Atât de specială, încât în imaginile comerciale de azi, doar reprezentarea căciulii roșii ne este de ajuns pentru a-l evoca pe Moș Crăciun.

S-ar putea spune că tot secretul, toată magia care-l leagă pe Moș de evenimentul Crăciunului stă tocmai în căciulă - iar de ea se leagă un întreg lanț de simboluri sau realități care traversează spațial și timpul. Simbolul, în calitatea lui de a lega ceva necunoscut de ceva ce deja cunoaștem, leagă cele două lumi atât de opuse, și totuși atât de aproape: lumea realului și lumea interioară a sufletului, a conștiinței umane în continuă evoluție. Astfel, Sfântul Soare, bourul, cușma Dacică, eroii Troiei, zeitățile Greciei, saturnaliile Romei antice, Revoluțiile istorice de la cea Franceză la cele din America Latină, la Războiul de Independență al Statelor Unite, la Senatul SUA din zilele noastre și până la Statuia Libertății - și, bineînțeles, luminile, Crăciunul, sau solstițiul de iarnă cu tot simbolismul său de Naștere, sau renaștere ciclică, toate se adună în jurul aceluiași simbol. Între toate acestea, firul conducător a fost, și este, și va mai fi încă, această căciulă răsfântă identificată drept *boneta frigiană*, și nu numai, căci vom vedea identitatea ei perfectă cu alta, cu cea pe care noi o știm de la străbuni, cu cușma dacică.

Vechimea si Originea Căciulii

Ce se cunoaște despre acest personajul mitic al Moșului este că el s-ar trage din legenda Sfântului Nicolae de Myra, originar de prin anul 270 AD, din Turcia de azi, și nu este chiar o coincidență faptul că acest tip de căciulă, cu moțul lăsat pe fața, pe spate, sau uneori drept în sus, tot din acel loc vine, din Anatolia vechilor frigieni. După Herodot și Strabon, frigienii erau la origine vechii “brigi” din zona balcanică care prin filiera greacă au ajuns “frigi”, popor vechi indo-european de origine tracă. În anii 1200 î.e.n. au migrat în partea centrală - vestică a Turciei de azi, în Anatolia; ei sunt cei care au cauzat căderea puternicului imperiu Hittit, dar au căzut, la rândul lor, prin anii 700 î.e.n. după invazia cimerienilor¹. După *Iliada* lui Homer, frigienii au participat ca aliați ai troienilor împotriva aheilor în războiul lung de zece ani, după care Frigia a fost succesiv ocupată de Lydia, Persia, de Alexandru și succesorii lui heleniști, de Roma și apoi de Bizanț - toate aceste ocupații successive fiind tot atâtea căi de răspândire a acestui obiect-veșmânt-simbol păstrat în memoria colectivă ca *boneta frigiană*.

De la frigieni ne vine legendarul rege Midas, “cel care orice cu mâna atingea, în aur se prefăcea”, mit ce probabil avea la origine imensele bogății în aur ale personajului istoric, precum și nodul Gordian, nod imposibil de desfăcut, dar tăiat cu sabia de Alexandru Macedon în dorința lui de a forța oracolul care prevestea că acel ce va desface nodul va cuceri Asia.

Faptul că frigienii sunt reprezentați pretutindeni în lumea antică purtând același tip de căciulă ca și cușma dacilor este destul de consistent cu faptul că aceștia au plecat din Balcani, din locurile populației traco-geto-dacă. Dar mai există un aspect istoric important: dacii, ca și frigienii, ambii vechi popoare trace, ar fi luat parte și ei la războiul dintre troieni și ahei de partea Troiei.

În lucrarea sa *Dacii la Troia*, istoricul Vasile Pârvan aduce argumente istorice, lingvistice și arheologice în favoarea argumentului că troienii, de origine tracă, fapt consemnat de antici, au fost chiar o ramură din trunchiul numeros al geto-dacilor; astfel, războiul de zece ani a fost dus între ahei și urmașii tracilor din Balcani, două populații concurente și competitive. Printre argumentele sprijinitoare tezei cartii, unul este ca artefactele găsite la Troia sunt perfect indentificabile cu obiecte caracteristice civilizației Danubiene și în special celei Cucuteni Tripolie prin inscripțiile găsite, prin asemănările uneltelor de bronz și fragmentelor de olărit identice cu cele găsite în Ardeal și Moldova, precum și anumite toponimii, teza susținută în prezent de

specialiști din diferite țări. Un alt argument ar fi că zeitățile care i-au susținut pe troieni - Ares, Apolo Hiperboreanul, Dionisos/Sabasios sau Artemis/Bendis, sunt, după Hesiod, zeități trace.

Artiștii greci i-au reprezentat și ei pe eroii de la Troia ca traci, iar nu ca greci. La British Museum se află statuia lui Paris, fiul lui Priam, regele Troiei, purtând pe cap căciula frigiană, identică cu cușma dacică; atât la trasăturile fizice cât și la port, statuia se aseamănă perfect cu dacii tarabostes.

Paris, fiul lui Priam, comparat cu o statuie de dac

Eroii Orfeu, Paris din Troia, Eneas, Ganimede, frații Dioscuri, Perseu - omorătorul Meduzei, chiar și barcașul Chiron, cel ce trece sufletele răposăților în regatul lui Hades, toți sunt reprezentați de către greci și români cu boneta frigiană.

Priam, ultimul rege al Troiei, în genunchi în fața lui Achile, cel ce i-a ucis fiul, pe Hector, implorându-l pentru trupul fiului

Regii Priam, Antiochus I Commagenul, Midas și Mitridates sunt cu toții purtătorii bonetei frigiene, ca și zeii Attis (zeul învierii naturii), zeița Thea (soția și sora lui Hyperion, mama lui Helios), Cybele (mama tuturor zeilor și soața lui Attis).

Muntele Nemrut, Turcia - Heracles, Thea, Zeus, -Mitra-Apollo- Helios

Orfeu

Pe muntele Nemrut din Turcia se pot vizita rămășițele unei construcții monumentale, mormântul - sanctuar al regelui armean zeificat, Antiochus I Commagenul (70 – 38 î.e.n). Este reprezentat într-un grup statuar alături de zeitățile cele mai importante cultului pe care-l urma: Hercules/Vahagn, Zeus/Aramazd (dupa Ahura-Mazda la Zoroastrieni), Tyche și Apollo/Hellios/Mitra. Dar cea mai veche reprezentare a acestei căciuli ar fi cea a zeiței Artemis/Bendis, veche de cel puțin 3500 de ani.

Artemis-Bendis, zeița lunii și a vanătorii

Artemis cu căciula – civilizația Minoică 2700 -1450 î.e.n

De la daci-traci, populații care erau stabile, la sciții și sarmații care au fluctuat între bazinul Mării Negre, Urali și Asia Centrală, portul căciulii era comun Sciției și Persiei până la Greci și la Romani. Cușma, sau boneta frigiană era răspândită la aproape toată lumea antică. Cum se explică această răspândire, și ce semnificație ar fi avut portul acestei căciuli?

Întinderea teritoriilor ocupate de sciți și persani

Sciți dansând – basorelief, Muzeul de Artă din Cleveland, SUA

-vas scitic

-fibula Sarmata

Semnificația Căciulii

La prima vedere, o căciulă pare un lucru simplu - o folosim sau decorativ, după dictatele modei, sau funcțional, după dictatul vremii și al anotimpurilor. Dar ea a fost și este dintotdeauna nu doar acoperământ pentru cap, nu doar cu rolul de a feri omul de primejdii sau de intemperii - dovadă stau podoabele capilare absolut impresionante ale zeităților și eroilor precolumbieni sau ale șefilor amerindieni, ori cu statuile vechi de 2000 de ani din templele Indiei, ca și statuile.

Tarim Basin, Xinjiang, vestul Chinei - fresco din una din *Peșterile celor o mie de Buddha*

Tarim Basin - figura de dansator pe un perete de stâncă – a se compara figura dansatorului cu cea de pe vasul de Cucuteni

faraonilor egipteni. La toate aceste culturi populația, datorită specificului climei, nu foloseau “căciulile” pentru scopuri practice, ci în mod evident pentru a marca statutul important, distincțiile sociale, apartenența la un grup sau organizație distinctă sau secretă,

nivelul de evoluție spirituală și multe altele.

Ceea ce punem pe cap și arătăm lumii este un mesaj tăcut despre ceea ce ne definește în fața celorlalți, sau despre cum ne identificăm pe noi înșine și cum ne definim în profunzimea sinelui.

Mai aproape de era moderna știm că în sfera militaristică, politică sau religioasă, acoperământul capului avea funcții deosebit de importante. Coiful, chipiul sau toca la nobili iar la regalitate coroana, cum și potcapul și mitra la autoritatea religioasă, toate au avut și continuă să aibă însemnele lor distinctive și mesajul lor. Moda contemporană aproape a înlăturat portul pălăriei sau al voalului la nivel de societate, dar ne aducem bine-aminte de persoanele mai în vârstă care purtau căciula sau pălărie nu doar pe timp de iarnă, ci pentru că “așa se cade”.

Căciula, ca și pălăria de mai târziu, se cerea scoasă în semn de respect față de autoritate, statală sau religioasă, ca respect pentru loc, în biserică sau în viața privată, ca respect în fața unor membri cu situație socială mai înaltă sau de vârstă mai înaintată. În societate, pălăria a fost ocazie de distincție și rafinament: bărbatul “de lume” era silit să folosească un întreg cod de bune maniere, de la degetul la pălărie până la scoaterea ei de pe cap, însoțită de plecăciunea adâncă.

La noi la români, cușma dacică este istorie, tradiție, este marca eroilor neamului, este folclor românesc, personaj din povești. Păcală și Tândală, eroi neînfrânați ai spiritului liber, ai șotiei, ai nesupunerii și ai istețimii neamului românesc, tot sub cușma strămoșească se ascund și

ei.

Dacă întrebi pe cineva care este mai răspândită, căciula sau pălăria, ți se va răspunde, desigur, “căciula”, aceea care ne vine tocmai de la daci. Ca peste tot prin lume, istoria a tot trecut în valuri și pe-aici, dar parcă noi ne-am ținut mai tare decât alte popoare de portul nostru din strămoși. Știm cu toții pe câte cineva la sate, poate pe câte-un bătrân uitat de vreme, care încă se ține-a se purta precum înaintașii daci - precum un “român adevărat”, cum spune bătrânul Ștefan Stoica din Săcălu de Pădure, Mureș. Se mândrește că timp de 90 de ani, de dimineață până seara, iarna, vara, nu a purtat niciodată haine “domnești”, cum spune hâtru moșul.

Moș Stoica mărturisește că a căutat mereu să fie “independent”, să trăiască așa cum a dorit el, și așa a fost și când era “sub unguri” și li se tăiau cămășile lungi albe ca să le poarte strânse în pantaloni, și sub comuniști, care i-au luat slujba când nu a vrut să intre în partid; a căutat să fie “independent” până și de biserică - “nu-mi amintesc”, spune el, “de când nu am mai fost la biserică”... “rugăciunea eu mi-o fac acasă, la icoane”, supărat și pe biserică pentru că a schimbat “rânduielile vechi”. Unii spun că, cu adevărat, el ar fi “ultimul dac”. El, zice, “portul nu mi-l las până mor”. Este dac pe-dea-n-tregul, cu mintea și sufletul - “sunt strănepot de-al lui Decebal”, ne spune, mândru - și chiar se vede, mai ales din straie, cu căciula lui cu tot. O fi având căciula asta puterea magica de a-l face pe cel ce-o poartă, mai îndărătnic, mai dârz, mai liber decât alții?

Pilleus, căciula Libertății

Suntem obișnuiți să o vedem pe capul unor daci care, se înțelege chiar și din expresia lor semeață, au fost oameni de seama la timpul lor. Cel mai cunoscut ne este portretul lui Decebal, dar avem și celelalte statui de daci de pe Columna lui Traian, sau cele din porfir de pe Arcul lui Constantin, care nicidecum nu sugerează a fi “sclavi Daci” la Roma, cum sunt numiți dacii de pe Arc.

Așa se face că sclavii “purtători de căciulă” emană o aură de semeție, demnitate și respect; departe de a avea aerul și atitudinea unor sclavi, dacii reprezentați în statuile romane ar arăta mai degrabă ca demnitari cu funcții de vază în țara care i-a “înrobit”. Nu numai aspectul lor, dar și materialul ne dă de gândit. Porfirul roșu și marmura pavonazzo erau materiale utilizate de obicei pentru împărați și familiile lor, așa că este greu de înțeles de ce romanii ar fi ales să-și immortalizeze sclavii folosind materiale scumpe și rare, desemnate regalității sau înaltei nobilimi.

Există, oare, vreo legătură între cușma dacilor și “boneta frigiană”? Și dacă da, ce semnificație specială poate avea acest acoperământ capilar?

Pe Wikipedia, spre exemplu, aceasta fiind o sursă curentă de informare eficientă și rapidă, boneta frigiană nu menționează întotdeauna faptul că portul căciulii “frigiene” există și la daci. Pentru cititorii în limba engleză sau franceză informația este de multe ori ambiguă, sursele mai vechi menționând căciula dacilor ca fiind identică cu boneta frigiană, însă sursele mai noi nu sunt la fel de precise. În limba franceză, pe pagina *Bonnet Phrygien* se menționează doar că aceasta era foarte răspândită la popoarele indo-europene orientale ale antichității, la frigieni, la sciții eurasiiei, printre ele și la traci. În limba engleză, deși pagina respectivă se numește *Dacian Pileus* [Pileusul Dacic], descrierea nu menționează și zona dacilor, în schimb cușma dacică este menționată pe pagina bonetei frigiene, *The Phrygian Cap*:

“ boneta frigiană, sau *boneta libertatii*, este o bonetă moale de forma conică și cu partea din vârf răsfrântă; în antichitate era asociată cu câteva populații din estul Europei și Anatolia, cum ar fi Frigia, **Dacia** și Balcanii.”

În lucrările mai vechi, în schimb, dacii sunt menționați sau ca purtători de căciula “pilleati”, sau ai bonetei frigiene. În cartea lui J.N. Genin², la capitolul *bonetei frigiene* sunt menționați luptătorii de pe columna lui Traian. Există numeroase mențiuni care identifică cușma dacilor de pe Columna cu vechea boneta frigiană, dar pentru motive neînțelese, cu excepția celor patru daci monumentali de pe arcul lui Constantin, despre care se cunoaște că proveneau din Forul lui Traian, pe alte monumente aceiași luptători, a căror exactă asemănare cu cei de pe Columna nu se poate nega, nu sunt identificați totuși ca fiind daci. În cazul Arcului lui Galerius din Tessalonic, împărat cunoscut el însuși ca fiind de origine dacă, nu este stabilită etnia luptătorilor, situație care este similară cu cea a sarcofagului de marmura “Grande Ludovisi” de la Proconese.

Arcul lui Galerius, 298-299, Tesalonic – dedicat victoriei tetrarcului Galerius împotriva imperiului Sasanid

Sarcofagul "Grande Ludovisi", opera romana, 251-52 AD. Este reprezentat Hostilian, co-împărat cu Decius, tatăl său, împărat roman de origine dacă; ambii au murit în luptă cu goții la Abrittus (în Bulgaria de azi) în 251 AD

Povestea căciulii "libertății" nici nu a-nceput, și nici nu s-a sfârșit la noi. Sub diferitele ei nume a călătorit prin timp și spațiu ca un simbol, dar unul mai profund, ascuns înapoia altui simbol. *Cușma dacică* sau *boneta frigiană* sunt doar nume recente iar noi nu avem posibilitatea de a cunoaște mulțimea de nume în limbile diferitelor națiuni care o purtau. Știm doar că la romani se numea *pilleus*; astfel Criton, medicul personal al lui Traian, îi menționează pe geți ca "cei purtători de *pilleus*". Avem deci confirmarea că pileusul romanilor, boneta frigiană, sau "boneta libertății" și cușma dacilor noștri erau toate același lucru.

Spre deosebire de daci, la care portul cușmei desemna în vremurile vechi doar nobilimea, la Roma pileusul a intrat în popor. După dicționarul Harpers³, pileusul îi desemna pe:

"lucrători și artizani, ca și pe marinari, și de aceea Castor și Polux, Odiseu, Charon, Hefaios și Dedal, sunt reprezentați în diverse lucrări cu acest tip de căciula. Clasele înalte o purtau numai la țară, sau în timpul călătoriilor, dar la Roma o purtau toți în timpul *saturnaliilor*, și de către sclavii eliberați, ca însemn al noului lor statut".

Saturnaliile erau acele “zile de licență erotică, orgii și așa mai departe, care simbolizau regresia cosmosului în haos”, ne spune Mircea Eliade, și menționează că astfel de tradiții existau încă din vechime la diferite popoare. “În ultima zi a anului universul se dizolvă în apele primordiale”, pentru ca apoi cosmosul să poată fi creat din nou, pentru că începutul anului care vine să înceapă cu un nou ciclu de viață într-o reînnoită ordine a cosmosului. Toate “păcatele” lumii, tot ce era vechi și uzat putea fi anulat, șters din existența fizică, prin actul simbolic de distrugere și re-creare a cosmosului, și poate de aceea filosoful Porfir din Tyr spunea că libertatea care vine de la Saturnalii “eliberează sufletul într-o nemurire”.

Cu toate că era civilizația cea mai avansată la vremea să caută să se țină la distanță de restul lumii barbare, Roma păstra cu sfințenie tradiții care veneau din vechimea Sumerului și Babilonului, și vedem mai departe că și de la daci. Începând cu 17 decembrie și până la solstițiul de iarnă ordinea și rânduielile din stat se schimbau în haos, în întuneric și dezordine. Lumea era întoarsă pe dos, cu sclavii în locul stăpânilor și cu stăpânii în locul sclavilor. Cetățenii liberi care de obicei erau cu capul gol, în aceste zile purtau pilleusul sclavilor, iar sclavii care nu ar fi avut dreptul la el decât doar dacă ar fi fost eliberați, îl purtau și ei, după obiceiul stăpânilor. Acestea erau totuși zile de sărbătoare, cu petreceri și schimburi de daruri; pentru sclavii lipsiți în tot anul de drepturile cetățeanului de rând, acestea însemnau zile de libertate.

manumissio- Ceremonie în care un sclav devine om liber

Înțelegem că portul căciulii era un drept mult râvnit. În timpul ceremoniei *manumissio*, un pretor îl atinge pe sclav cu o vergea numită *vindicta* și-i înmâna pilleusul, deci un act de eliberare și de punere în drepturi egale cu ceilalți cetățeni.

Boneta prinsă în vârful bastonului sau stâlpului avea să intre în istorie într-un moment de mare răscruce pentru romani, atunci când a fost plasată în Forumul roman de către conducătorii grupului disident autonomiți “Liberatorii”, cei care l-au ucis pe Julius Cezar în anul 44 î.e.n. Aceștia îl acuzau pe dictator de trădare împotriva Republicii Poporului și de violarea autorității Senatului atunci când a fost ales dictator pe viață. Din păcate, gestul “Liberatorilor” a avut rezultate împotriva așteptărilor lor; în loc de a salva Republica, au declanșat un război civil care a dus în cele din urmă la căderea Republicii cetățenilor și la crearea Romei Imperiale.

Înca din timpurile Romei republicane bastonul și căciula au rămas obiecte cu o conotație puternică de simboluri ale libertății, și așa au călătorit prin timp și spațiu, continuând să împrăstie vântul de libertate, idea de eliberare de sub structurile opresive ale nobilimii asupra poporului simplu.

Pileusul și vindicta – două simboluri de libertate

Ludovico Gritti - sec XV

Căciula a continuat să existe sub diferite forme în arta, religie, sau a fost purtată de anumite personaje în viața reală. În 1675, poporul din Bretagnia lui Ludovic XIV a ales căciula ca simbol în timpul *Revoltei hârtiei timbrate*, ridicându-se astfel împotriva reformei fiscale care impunea taxe noi pentru autentificarea actelor.

Ramon Llull (1. 232-1315)

Salvador Dali (Pintor)

mijloc: Camille Claudel, sculptor și prietena a lui Auguste Rodin

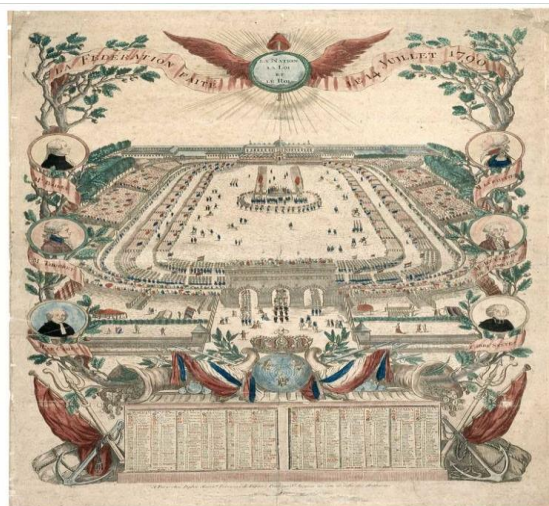
A mai fost purtată de-a lungul timpului de muntenii catalani; Ramon Llull, filosof din secolul XIII este reprezentat purtând *barretina* roșie, și mai recent, Salvador Dali. A mai fost purtată de condamnații la galea din timpul lui Ludovic al XIV-lea, realitate expusă de Victor Hugo în *Les Misérables*, prin personajul său Jean Valjean, căciula fiind astfel și un simbol al opresiei.

Vedem cum, pornind măcar de la simbolul eliberării sclavilor la romani⁴ ajungem la revoluțiile care aveau să schimbe cursul istoriei și intrarea în era modernă.

În 1783 cele 13 colonii din America de Nord aflate în război împotriva Regatului Marii Britanii și-au câștigat independența, devenind Statele Unite ale Americii - SUA. Liderii Revoluției Americane fiind oameni cu o cultură clasică, greacă și latină, au fost inspirați de identitatea vederilor lor politice cu cele ale înaintașilor, și au decis să adoptate vechile simboluri în scopul de a-și reprezenta propriile cauze, aceeași nevoie de libertate și aceleași idealuri democratice. În timpul tensiunilor, toate orașele din colonii în tot cuprinsul Statelor Unite de astăzi au adoptat boneta roșie în vârful unui stâlp, acestea marcând locurile de adunare și însuflețind oamenii. Boneta și stâlpul, îndepărtate de către soldații britanici, erau reinstalate peste noapte, devenind astfel simbolul rezistenței Americane împotriva Parlamentului și a regelui. Atât de popular era acest simbol încât pe Marele Sigiliu al Statelor Unite din 1776 Zeița Libertății a fost reprezentată ținând un stâlp cu bonetă roșie.

SUA - Marele Sigiliu 1776: Zeița Libertății și Justiția

Câmpul lui Marte - Sărbătoarea Federației, 14 iulie 1790 - boneta și stâlpul în efigie

S-ar putea spune că Revoluția Franceză a fost influențată, sau cel puțin inspirată de cea americană. Francezii care au fost nu numai aliați ai poporului American, dar au și avut un rol cheie în soarta războiului de independență, s-au confruntat cu aceleași greutăți economice, politice și sociale ca și coloniștii - ambele popoare au avut de învins structura monarhiei, au suferit de aceeași lipsa de autodeterminare, aceleași taxe și aceleași inegalitate în drepturi. S-au folosit de același simbol, stâlpul cu boneta roșie. În anul 1790 Revoluția franceză a adoptat și ea vechiul

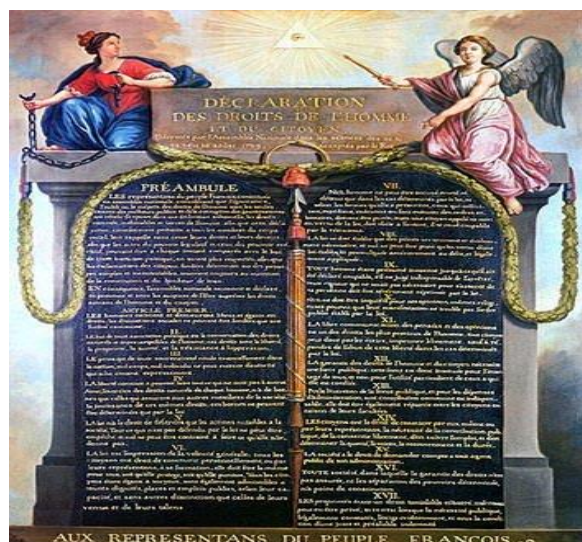
simbol al libertății, iar în anul următor marchizul de Villette scria “Acest acoperământ [boneta frigiana, n.a.] este coroana civică a omului liber și a francezului regenerat”.

Boneta, acum roșie ca focul ca simbol mithraic, sau roșie ca sângele sacrificat Libertății, a devenit podoaba reprezentativă a *Marianei*, figura simbolică a Republicii Franceze însoțită de valorile sale arhicunoscute de “Libertate, Egalitate, Fraternitate”, la doar câțiva ani după *Columbia*, echivalentul Marianei pentru Revoluția Americană.

Mariane și Columbia, echivalentul Marianei în Războiul de Independență al SUA

Pileusul, sau cușma, sau boneta libertății a detronat coroana regală în Franța și în Statele Unite a rupt lanțurile colonialismului. În 1776, Declarația de Independență formula primele drepturi democratice ale poporului American, iar în 1789 a formulat și Franța celebra *Declarația Drepturilor Omului și ale Cetățeanului*, astfel, aboliția drepturilor și privilegiilor feudale ale aristocrației au devenit realitate.

Declarația Drepturilor Omului și ale cetățeanului – în centru stâlpul (sub forma de *fascicul*) și boneta roșie

Aceste evenimente majore, ca și cele care au urmat vor stârni declinul global al monarhiilor absolute cărora le vor lua locul republicile europene și cele de pe continental sud-american. După Revoluția Franceză lumea avea să fie zduită de un șir lung de revoluții - în Spania, Portugalia, dar mai ales peste ocean. Țările din America Latină au fost toate cuprinse de febra eliberării de sub diversele forme de asuprire ale colonialismului și toate aceste revoluții au adoptat simbolul bonetei libertății, au crezut și s-au luptat sub el, și de aceea boneta, însoțită de baston - poate ca o trimitere la acel “vindicta” de la romani, a ajuns să facă parte din insignia oficială a tuturor acestor țări pe drapele și blazoane, pe monede, armoarii și sigilii.

Legenda: de sus în jos, de la stânga la dreapta:

Armoarii: Republica Nicaragua, Argentina, Cuba, Republica Salvador, Haiti

Monede: Portugalia, USA, USA

Sigilii: statul Iowa, Sigiliul Senatului, statul New York

Crăciunul și Căciula Dacilor

Revenind la simbolistica Crăciunului, motivul general nu este acela de libertate, ci de lumină, dar vom vedea în ce mod se leagă amândouă.

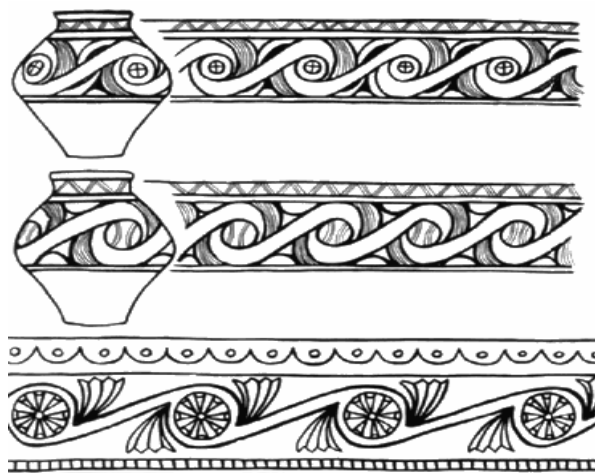
Am vorbit la început despre Crăciun și Nașterea Domnului, despre Steaua Magilor și despre brad, despre Moș și despre căciulă, și nu neapărat toate acestea ne vin în exclusivitate de la sărbătoarea creștină. Se știe că Dacia a fost creștinată treptat, dar datele istoricilor și cele ale Bisericii nu coincid. Biserica Ortodoxă ne spune că la noi creștinismul a început încă de prin anii 100, dar păreri istoricilor, care țin cont și de faptul că religia creștină a fost oficializată de împăratul Constantin abia în 313, și de argumente arheologice, lingvistice și folclorice, înclină spre o dată mult mai târzie, abia prin secolele sec V – VIII - X, în funcție de regiuni.

Dacii au trecut cu ușurință la creștinism datorită asemănării dintre vechea lor credință și doctrinele noii religii. Mai dăinuie și azi în toate regiunile țării cultul bradului există de milenii, iar ceremoniile de nuntă și de înmormântare în care bradul, puternicul simbol vegetal înfrățit cu omul ca mire și mireasă, îi este partener în viață ca și în moarte. O expresie a acestui cult este și împodobirea lui.

În cartea sa *Mitologie română*, Romulus Vulcănescu scrie pe larg despre cultul solar practicat de geto-daci; cultul solar, ca și cel al bradului, există din neolitic, dar uimitor este faptul că poporul păstrează până astăzi simbolurile sacre în diferite medii și forme.

Motiv cosmic cu brad

Simbolistică solară de pe vase Cucuteniene

Le vedem pe cusături și țesături, pe ouăle încondeiate, în împletitul pâinii sub forma de colaci, în troițele și sculpturile meșterilor populari. Găsim soarele în rozetele din lemn și piatră în formă de cruce înscrisă în cerc sau *excrisă*, atunci când depășește cercul - “crucea dacică”.

Soarele în sculptura tradițională - biserica de lemn din Dragu, Sălaj

"Crucea dacică", simbol solar

Înaintașii noștri au dezvoltat calendare astrologice complexe, dată fiind importanța acestei cunoașteri pentru o populație stabilă a cărei existență era asigurată prin agricultură și păstorit. Dacii aveau cunoștințe avansate de astronomie și aceasta le permitea o evidență exactă a trecerii timpului. La sărbătorile din jurul echinoxilor și solstițiilor încă mai putem întâlni o seamă de ritualuri pre-creștine prin satele românilor. Dintre acestea, Crăciunul are un loc special, fiind preluat de creștinism dintr-o sărbătoare precreștină.

La greci și la latini Cronos - Saturn - Timpul era părintele tuturor zeilor, deci *saturnaliile*, sărbătoarea de șapte zile la romani dedicată lui Saturn, era o sărbătoare venită din timpuri arhaice, mult mai veche decât Roma însăși. Mergând înapoi, Saturn era Cronos la greci și Ninib la babilonieni, inițial o zeitate a agriculturii, a semănăturilor și a culturilor, deci un zeu al abundenței și bogăției. Astfel, a devenit la romani *Saturn Senex* (bătrânul Saturn) care, încă din zilele de demult aducea și împărțea daruri din rodul câmpului, o amintire din acel timp mitic "Era de aur" când existența era ușoară și oamenii fericiți și fără griji⁵. Există mențiuni ale unor autori antici⁶ că Zalmoxe al dacilor era identificat cu Saturn - Cronos, și noi știm că între zeitățile dacilor un cult aparte îl aveau Moșii cei venerabili. Moș Crăciun, divinitate arhaică, bătrân ca Timpul însuși, același Cronos, Saturn Senex, sau Omul, Zalmoxe, sau Zeul Moș, divinitate a timpului, care, la fel, cobora din munți la cumpăna dintre ani cu daruri din munca de peste an⁷.

Moș Crăciun era deci masca milenară a unui zeu moș: "Șezi, sfânt bătrân, și ridică pe Sion...". Când cobora din munți la sărbătoare ducea daruri, caș, mere, colaci și vin: "C-așa-i legea din bătrâni,/ Din bătrâni, din oameni buni,/ Să se dea de Săn' Crăciun/un colac și-un vinaț bun"⁸.

La noi - și la alte popoare pre-creștine, Moș Crăciun era deci o zeitate autohtonă a unui cult cu mult anterior creștinismului, anterior Sfântului Nicolae de Myra, lui Father Christmas (Tatăl Crăciunului - *Christ*) și lui Papa Noél (tatăl *nativității*).

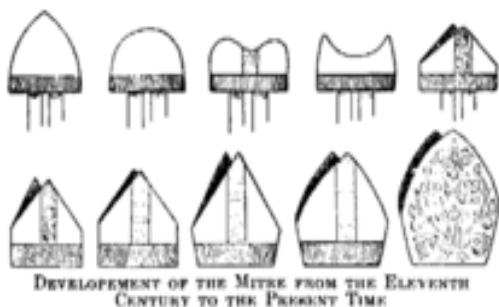
De fapt la Roma sărbătorirea Crăciunului a fost consemnată prima oară abia în 354 e.n. În încercarea Papei Iulius I (337-352) de a impune cultul creștin, ia decizia de a suprapune o

sărbătoare creștină peste cultul zeului Mitra, căci de câteva secole se sărbătorea deja la Roma “nașterea luminii”, a lui *Sol Invictus*, în fiecare an la 25 decembrie, sărbătoare care, la rândul ei, se substituise unui cult arhaic adânc înrădăcinat legat de saturnalii și de cultul zeului Saturn. La treizeci de ani după Roma și după Biserica apuseană, exemplul a fost urmat și de Biserica răsăriteană de la Constantinopol; în anul 384 aceasta hotărăște sărbătorirea evenimentului “Nașterii” lui Christos la inițiativa Sf. Ioan Gura-de-Aur, deși în nici un document creștin nu existase vreo mențiune care să certifice nașterea personajului istoric Isus la această dată.

Biserica creștină a avut o sarcină relativ ușoară în procesul creștinizării poporului român, tocmai datorită faptului că sărbătorile românilor erau dintotdeauna momente legate de natură și de viața în acord cu ea. Sărbătorile la noi erau legate de aștri și de ciclul cosmic, de ritmuri și de anotimpuri, cu moși și babe în loc de sfinți, cuvânt introdus târziu de biserică din limba latină “santo, san’...” - Moș Ajun, Moșii de vară, Baba Dochia, peste care creștinismul a adus nume noi legând numele sfinților și evenimente din viața lor de sărbătorile pre-existente⁹.

De la boneta Libertății la *mitra* episcopilor - simbolul Luminii

Spuneam la început că boneta frigiană, venită deci din Frigia, ar putea avea origini comune foarte vechi cu cușma dacică. Și poate tot de la aceste arhaice căciuli, dar atât de actuale, vine cuvântul *mitra* pentru acoperământul capului folosit de clerici, deci și cuvântul *mitropolit*.

Evoluția mitrei, Enciclopedia Catolică

Mitra și bastonul - Episcopi ai Bisericii Catolice Armene - Ierusalim

Printre elementele pre-creștine care au devenit elemente de cult ale bisericii creștine este și *mitra*, acoperământ al capului sau însemn al rangului în ierarhia religioasă. Numele *mitrei* vine de la zeul Mithra și de la *mithraism*, o religie de mistere foarte răspândită în rândurile populației Imperiului Roman, și mai ales în rândurile militarilor între secolele I - IV e.n. Motivul pentru care mitraismul era atât de popular în rândurile armatei imperiale era caracterul aproape militar al acestei religii “de mistere”, aflată deci sub jurământul secretului, de aceea se cunosc destul de puține amănunte despre mithraism. Informațiile pe care le avem provin din mărturiile scrise ale contemporanilor sau din argumentele arheologice găsite pe teritoriul Indiei și Persiei, ca și în cele peste 680 de lăcașuri de cult descoperite în spațiul Imperiului.

Astfel, știm că se practica un ritual de inițiere în șapte trepte, sau șapte grade, fiecare grad purtând o serie de obiecte, sau însemne legate de cele șapte planete. Se urca de la simplul grad

de *Corvex* (corb, sau cioară), la *Nymphus* (mire), la *Miles* (soldat), la *Leo* (leu), *Perses* (Persan), până la *Heliodromus*; însemnele acestor grade s-au păstrat într-un mozaic din Italia¹⁰

Din ritual făceau parte strângerea de mână și salutul, de la care provine salutul militar de astăzi cu mâna la chipiu. Salutul mitraic se făcea cu mâna streășină la ochi în semn de protecție simbolică împotriva strălucirii orbitoare venind de la divinitatea regelui sau de la gloria comandantului militar. Strângerea mâinii, la fel un obicei vechi românesc, dar care ar avea posibil origine comună încă din vremurile vechi cu îndepărtatul Iran, gestul de a strânge mâna sau de a “bate palma” la orice negociere sau angajament încheiat consacra actul respectiv, exact ca la noi “din batrâni”, ca pe un legământ sfânt și indestructibil, Mithra fiind zeul medierilor, al angajamentelor și înțelegerilor. Strânsul mâinii la mitraici era însemn al înfrățirii și întovărășirii, un semn de recunoaștere și acceptare între membri, dar și de legământ solemn.

Mithra sanctificând înscăunarea regelui Ardashir II, sec e.n., Taq-e-Bostan, Iran

fasciculul în mâna zeului-soare, detaliu;

detaliu din sala tronului regelui asirian Sargon II, 721-705 î.e.n.

Pe lângă caciula și bastonul/vergea/stâlp, fasciculul este un alt simbol puternic care a traversat mileniile și continentele, păstrându-se până la noi. Încă din vechea Persie puterea în stat era echivalentă cu puterea religioasă, așa se face că un obiect “al zeului” a intrat în istoria insigniei militare și politice. În Roma imperială, fasciculul, *fascēs litorii*, la origine era un mănunchi de vârguțe de mestecăn alb purtat pe brațe de *litori* în timpul procesiunilor militare, dar în special la ceremonia de înscăunare, cu sensul de “uniune de nedesfăcut” și “în unire este forța”, în luptă, în parade militare și la ceremoniile oficiale ale imperiului. Din păcate acest simbol de autoritate supremă și de unitate a fost adoptat în epoca modernă de mișcarea ideologică și politică fascistă, de unde și numele mișcării. Simbolul era reprezentat la iranieni încă din vechime, există la fel și în basoreliefuri cu soldați romani, iar astăzi face parte din emblema Statelor Unite. În prezent este reprezentat în stemele multor comune din Franța în emblema primăriilor, și ca armorii ale familiilor importante din Franța și Italia.

Dublu fascicul în Capitol, USA;

Detaliu din timpul mandatului Președintelui

Fascicul, décor în Teatrul Sheldonian, Universitatea Oxford

Stema oficială a Franței

insignele primăriilor din Franța

marele sigiliu al Franței - 1848

Sfântul Grigore Teologul amintește de “încercările prin care trec adepții misterelor lui Mithra”, aceasta fiind o religie ce predica ideea de sacrificiu ca pe o cale de autoperfecționare, imitând sacrificiului divinității. Conducătorii, sau preoții, erau inițiați de grad înalt cu titlul de *Părinte*, sau *Tata* (pater) – de aici ne adresăm preotului cu “părinte”, iar Papa este capul Bisericii Catolice. La primirea în comunitate și la înmânarea gradelor, adepții primeau o strângere de mână de la *Pater*, în amintirea strângerii de mână dintre Mithra și Sol.

Dar toate aceste argumente pentru care mitraismul a putut avea o influență atât de importantă în Imperiu și în lume până în zilele noastre sunt minore, comparate cu asemănările surprinzătoare și cu elementele atât de familiare nouă din religia creștină.

Astfel, Mithra s-a născut la 25 decembrie - pruncul înfășurat în scutece și pus în iesle a fost îngrijit de ciobani. Mithra a avut 12 discipoli sau tovarăși, a mers prin lume propovăduind, a făcut minuni. Prin sacrificiul taurului, în calitate sa de “Mare taur al soarelui”, Mitra s-a sacrificat pe sine pentru dreptate și pace în lume, pentru lumină și adevăr. S-a ridicat la cer, a fost numit “Pastorul cel bun”, “Calea”, “Mântuitorul”, “Salvatorul”, “Mesia”. A fost identificat și cu Mielul, pe lângă identificarea sa cu Taurul și cu Leul. Religia mithraică a întărit practica

“cuminecătura” mithraică, împărtășirea de pâine sfințită și pește, basorelief și mozaic

Sol Invictus – mozaic din Tunisia, El Djem sec. II e.n.

botezului, avea o cuminecătură numită “Cina Domnului”, și o împărtășanie cu pâine și vin sfințit, iar duminica era “Ziua Soarelui” sau “Ziua Domnului”. La anumite ocazii adepții purtau pe frunte o cruce din funingine, precum astăzi credincioșii din religia catolică la începutul Postului Mare, și să nu uităm titlurile de *părinte* și *Papa* din ierarhia bisericească.

Dar cum a ajuns cultul mithraic din Persia până la daci, știind că Darius cel Mare, împăratul Persiei Achemenide, fiul lui Hystaspes (aceiași “Darius al lui Istaspe” pomenit de Eminescu), când a intrat parțial și în teritoriul României de azi, nu ar fi avut timp să împrășteie religia sa, un amestec de Zoroastrianism și Mithraism?

Mithra - sau Mitra, este o zeitate solară cu mult anterioară zoroastrianismului, cu originea în indo-iranianul Mithra, al 3-lea zeu ca importanță în Vedele hinduse. Apare înfrățit cu Varuna, zeul “soarelui de la asfințit”, ambii fiind printre cei mai vechi zei din religia hinduistă¹²: în Rig-Veda este menționat de 435 de ori, în comparație cu Vishnu, numai de 3 ori. Varuna este zeul cerului, al mărilor și al ploii și reprezintă adevărul, pe când Mithra, “soarele în putere”, are rolul de păzitor al echilibrului în univers și de ocrotitor al legii. Cu cel mai vechi atestat în scris pe la 1500 î.e.n. în India, religia mithraică poate fi cea mai veche religie monoteistă cu caracter umanist cunoscută - Mithra mai este numit și “Cristosul păgân”.

În cursul confruntărilor pentru putere de aproape o mie de ani între puterile greco-romane și cele ale diferitelor dinastii iraniene s-au creat și culoare de răspândire și schimburi religioase, economice și culturale, mai ales în urma lui Alexandru cel Mare, după care s-a dezvoltat helenismul. Astfel, până la oficializarea creștinismului de către împăratul Constantin în anul 331 e.n. mithraismul era atât de răspândit în Imperiu încât a fost aproape pe punctul de a înlocui noua religie creștină.

Mithra sacrificând taurul primordial - este reprezentat cu cei doi purtători de torți, Cautus și Cautopates

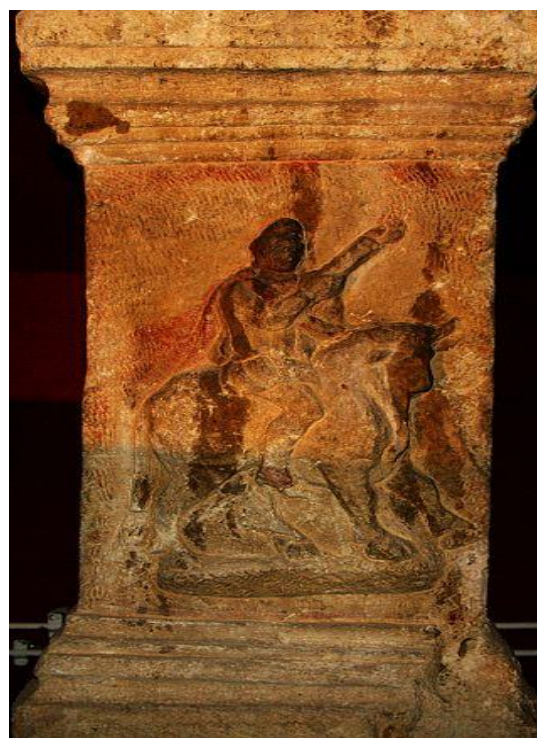
Mircea Eliade, preluându-l pe E. Renan¹¹ începe capitolul 218 din *Istoria credințelor religioase* cu fraza: “Dacă creștinismul ar fi fost oprit din creștere de vreo maladie mortală, lumea azi ar fi mitraică”. Posibil că se făcea aluzie la “maladia mortală” care a oprit chiar mithraismul de a deveni religia mondială care este creștinismul astăzi. Împăratul Iulian al II-lea (361-363), cel care a preluat conducerea imperiului după unchiul său, împăratul Costantin, a lucrat intensiv pentru îndepărtarea creștinilor din funcțiile cheie ale imperiului pentru a-i înlocui cu mitraicii. Destinul a fost însă de partea creștinismului, pentru că împăratul Iulian al II-lea a fost întrerupt brusc în intenția sa, la mai puțin de doi ani de preluare a puterii. A murit chiar de o “maladie mortală” în urma unei săgeți primite după o luptă încercând să avanseze mai mult în Imperiul Persan.

Cultul Mitraic era foarte cunoscut și amplu răspândit nu numai la Roma ci și în restul imperiului, inclusiv în Dacia. Au fost descoperite până acum 220 de monumente dedicate lui Mithra numai pe teritoriul României, fapt care ne ajută să înțelegem cât de aproape ar fi fost posibilitatea ca Iulian al II-lea să întoarcă imperiul la religia mithraică.

În onomastica românilor numele Mitrea, Mitru, Mitre, Mitran, Mitrică, Mitrofan, Mitrush, Mitrov, Mitrutoiu, și toate derivatele din Dumitru sunt tocmai ecouri ale mithraismului.

Mitra ieșit din matrice – piatra-mamă, nou născut deja copil, cu boneta pe cap, cu făclia luminii și cu arma luptătorului împotriva întunericului, a răului și nedreptății

Stela funerară din Sibiu înfățișându-l pe Cautes, unul din cei doi purtători al torței și însoțitor al lui Mithra.

Libertate și Lumină

Am discutat pe larg căciula ca simbol al libertății, și, uneori, la Crăciun, ca simbol al Luminii, prin venirea lui Moș Crăciun și prin Nașterea Domnului – Domnul Isus, ca și mai înainte, zeul Mithra. Ar mai fi de spus că și Lumina, și Libertatea, se regăsesc în aceleași simboluri Mithraice - că ele sunt reunite în Isus Hristos prin Mântuire, o știm deja.

Pe parcursul ultimelor sute de ani, oamenii oproșiți, cei persecutați religios sau etnic sau cei rămași fără speranță în pământul lor au căutat speranța și o nouă șansă peste ocean, în țara tuturor făgăduințelor, atrași de “American Dream”.

Inițierea a 2-a, lampa, clopoțelul, diadema; inițierea a 6-a, torță, Helios, biciul pentru carul solar

Sol-Helios - Mithra

Pentru mulți s-a adeverit, pentru multi nu, dar din 1886, data inaugurării în golful Upper Bay de la New York, Statuia Libertății a devenit far al Speranței și al Libertății mult vizitate. A fost rezultatul unor eforturi commune ale Franței și SUA de a construi un simbol al libertății și democrației iar sculptorul francez Frederic Auguste Bartoldi, cel care a conceput proiectul a făcut-o desigur, în lumina simbolurilor mithraice care adunau cel mai puternic Lumina cu Libertatea.

Astfel, statuia este o femeie în robă, cu o diademă solară pe cap, cu o torță aprinsă în mână dreaptă iar în cealaltă ținând o carte. Capul statuii este compus din simbolurile mithraice găsite în două din cele șapte grade ale inițierii în mistere. În inițierea a 2-a, corespunzând planetei Venus, inițiatul *Nymphus*, sau *mirele*, va trebui să poarte veșmânt femeiesc cu luna pe creștet în intenția de a o întrupa pe zeiță. În penultimul grad, cel de-al 6-lea, corespunzător soarelui - *Heliodromus* sau *soldatul-vizitiu al carului solar*, există o torță aprinsă iar semiluna este încununată de o diadema cu raze întruchipând soarele, iar ambele, luna și soarele, reunind contrariile.

Am văzut cum *Libertatea* și *Lumina* se întâlnesc încă din vremea unui cult străvechi. Noi nu le aveam atât de clar reunite cum le-am văzut în simbolistica modernă, nici ca în vechiul cult mitraic, sau poate că nici nu era nevoie în crezul nostru din străbuni - poate că Moșii noștri cei vechi căutau doar lumina, pentru că dealtfel erau deja liberi. Mai târziu, când chiar aveam nevoie, ni s-a adus credința în Hristos.

Dar poate că românul din vechime a fost un om “sincretic”, după spusele lui Mircea Eliade. A fost și păgân, și mithraic, și creștin, și încă mai este toate la un loc, dar atâta timp cât sufletul lui îi spune ca el îl servește pe Dumnezeu, românului nu-i păsa. Dacă sărbătorim Crăciunul, nu are importanță că ziua asta ar fi fost odată a altui zeu, nici că Sfintele Paști erau odată sărbătoarea Învierii Naturii, a sosirii primăverii, nici că la solstițiul de vară, la “amușitul cucului” le mai sărbătorim încă pe Sânziene, “sfintele zâne”, când Biserica ne spune că sărbătorim nașterea Sfântului Ioan Botezătorul - în definitiv, în această noapte tot ni “se deschid cerurile”, și dacă mergem după zâne, și dacă îl ascultăm pe Sfântul Ioan propovăduind pocăința, căci, cum el ne spune, “deschiderea cerurilor” urmează.

De “Sinedru” (Sfântul Mare Mucenic Dimitrie - Mithra), la fiecare 26 octombrie românul îl sărbătorește fără să știe tocmai pe zeul Mithra, dar nu asta contează la el. Ceea ce contează este reperul agrar și pastoral al anului țărănesc reprezentat de Sinedru. În satele noastre anul era și este încă împărțit între cei doi frați, *Sinedru* și *Sângeorz*. Pe când Sângeorz inaugurează primăvara cu începutul lucrărilor anului, Sinedru patronează pregătirea pentru iarnă, prin încheierea socotelilor și asigurarea îndestulării pentru a trece cu bine iarna, căci Sinedru aduce desfrunzirea codrului și căderea primei zăpezi. Pentru că se încheie recoltele câmpului și turmele muntelui se retrag în sat, Sf. Dimitrie-Mithra încheie socotelile și “patronează învoielile” făcute în primăvară.

În afara faptului că el este patronul bunelor socoteli și al respectării învoielilor precum vechiul zeu Mithra cu 3500 de ani la indo-arieni, de ziua lui mai sărbătorim “focul lui Sinedru”, focul sacru din strămoși, focul dătător de viață, de căldură și lumină, și, mai ales, focul de purificare. Omul nostru simplu, cu căciula din strămoși când în mâini și când pe cap, trăit pe ogoare, păduri și munți, de mult nu mai știe de vechile zeități, dar el, nepăsător de istorie călătorește nemuritor prin timp, practicând ritualurile cu aceeași râvnă și credință, respect și sfințenie, ca toate sutele de generații dinaintea lui. An de an, cât va mai dăinui țăranul și pământul sau vom auzi mereu strigarea “Hai la focul lui Sinedru!”... spre sfârșire de timp, spre purificare de trup și suflet, spre înnoire de viață. Spre Lumina, și chiar spre Libertate, acea libertate a țăranului lui Tolstoi, căci el își știe mereu rostul în lume, creștin ori păgân fiind.

Nu numai asemănările cu mithraismul, ci tocmai asemănările credinței “păgâne” a zalmoxismului cu creștinismul, sau chiar amândouă la un loc, poate că au făcut mult mai ușoară convertirea la creștinism a poporului dac față de alte popoare învecinate. Figura mesianică și profetică a lui Zalmoxis poate fi ușor raportată la mesianismul lui Hristos. Știm, după Herodot, ca și zalmoxismul era o religie monoteistă, iar învingerea morții și învierea, sau revenirea de sub pământ după trei zile sau după trei ani, credința în nemurire și supraviețuirea sufletului erau împământenite și acceptate și până la venirea lui Isus. Ca și în creștinism, strămoșii noștri aplicau de mult promovarea virtuților: blândețea și mila, abstenența, cumpătarea și smerenia erau tot atâtea porți deschise în viața de apoi, și oamenii știau că dacă sufletul a avut o viață merituoasă se întâlnește cu zeul într-o lume pe veci fericită, precum mai apoi cu Isus. Înainte de Scripturi *străbunii* noștri aveau deja, după spusele lui Iordanes în *Getica*, “Legile Belagine”, un cod moral și religios, ei cunoșteau monahismul și nu cunoșteau idolatria.

Lumina este Libertate și Libertatea este Lumina. Simbolurile călătoresc peste mări și țări, peste ani și peste veacuri. Dacă purtăm sau nu căciulă, pălărie, bonetă sau coroană, nu acestea ne fac pe noi oameni, ci noi suntem cei ce facem simboluri din ele. Când “batem palma” sau strângem o altă mână, ne legăm unii cu alții. Când împreunăm doar mâinile noastre două, ne legăm cu Dumnezeu, în toate neamurile, în toate religiile lumii. Nu contează cum se numește Dumnezeu, contează doar cum se numesc calitățile din noi, oamenii.

La acest sfârșit de an sărbătorim Nașterea Domnului, cu cadouri, cu mese, lumini și decoruri. Dar cel mai frumos cadou pe care ni-l putem face este să ne Naștem pe noi, în Oameni mai Buni, mai bogați la suflet, mai întăriți în spirit, să pășim într-un An Nou ca într-un Veac Nou, în care urările de bine cu adevărat să ni se împlinească, pentru noi, pentru Pământ, pentru Omenire. Așa au vrut din vecii vechi și Moșii noștri, și Zalmoxis, și Isus, și Mithra, și toți ceilalți care-au venit și-au profețit pe-acest pământ. Dar hai să-l întâmpinăm pe Moș de-acum, pe cel Curat și-Adevărat, pe-acele din suflet de copil.

MIRELA PINTILIE JABER, Beirut, 2019

Note

1. popor de origine geto-tracica – se consemneaza prezenta lor pe teritoriul Ucrainei de azi ca si al Moldovei
2. John Nicholas Genin, *An Illustrated History of the Hat: From the Earliest Ages to the Present*
3. Harry Thurston Peck, *Harpers Dictionary of Classical Antiquities*. Harper and Brothers
4. ar mai exista date anterioare pentru boneta ca simbol al razvratirii, sau al operatiilor clandestine, cum ar fi corsarii mitraici stabiliti de catre regele persan Mitridates I (195 – 132 i.e.n) in Cilicia, estul Mediteranei pentru a tine in frau pericolul Imperiului Roman – “arma” fu eficace in mana regelui person, caci ei l-au prins chiar si pe Julius Cezar intr-un raid al lor, eliberandu-l in schimbul unei rascumparari importante. De la ei a inceput infiltrarea mitraismului in Imperiu (cca 150 i.e.n), si tot de la ei provine simbolul craniului cu oasele incrucisate, steagul piratilor, aceasta fiind emblema regelui Mitridates I recunoscut ca maestru al otravirilor politice cu mult inaintea Medicilor
5. Macrobius, sec V e.n.
6. Exista mentiuni ale unor autori antici: Mnaseas, sec III i.e.n., Diogene Laertios, idem, Hesychius – vezi Gabriel Gheorghe...
7. Ion Ghinoiu, *Sarbatorile la Romani*
8. autorii antici Macrobius, Mnaseas, Diogene Laertios, Hesychius – vezi Gabriel Gheorghe, in eseu *Originea cuvintului Craciun*
9. Ion Ghinoiu, *idem*
10. mithreumul lui Felicissimus, Ostia Antica, sec e.n.
11. M.Eliade, ‘E Renan, *Marc Aurele et La Fin du Monde Antique*, 1883, p 859’- *Istoria credintelor și ideilor religioase, vol II*
12. in Rig-Veda este mentionat de 435 de ori, in comparatie cu Vishnu, numai de 3 ori

Bibliografie

- Carl Kohler, Emma Von Sichart, *A History of Costume - The Peoples of Antiquity, The Sarmatians, Dacians and Phrygians*, 1928, Library of Wellesley College – internet archive
- Doina Suhanea, *CRĂCIUNUL înainte și după Hristos* <https://www.academia.edu/>
- Gabriel Gheorghe, eseu *Originea Cuvintului Craciun* in *Studii de cultura si civilizatie romaneasca*, Fundatia Gandirea, Bucuresti, 2001, sau <http://www.gandirea.ro/craciun.php>
- Ion Ghinoiu, *Sărbători Și Obiceiuri Românești*, editura Elion, 2003
- Harry Thurston Peck, *Harpers Dictionary of Classical Antiquities*. Harper and Brothers, New York, 1898.
- Jason Reza Jordani, PHD, *Iranian Leviathan: a Monumental History of Mithra's Abode*, Arktos Media Ltd, 2019
- John Nicholas Genin, *An Illustrated History of the Hat: From the Earliest Ages to the Present Time*, New York, 1848 [O istorie ilustrata a palarii: din cele mai vechi timpuri pana astazi]
- Mircea Eliade, *Istoria credintelor și ideilor religioase, vol II*, edit. Polirom, 2011
- Mircea Eliade, *Naissances mystiques, Essai sur quelques types d'initiation*, Gallimard, 1959
- Mircea Eliade, *Sacral si Profanul*, edit Humanitas, 2013
- Payam Nabarz, Caitlin Matthews, *The Mysteries of Mithras: The Pagan Belief That shaped the Christian World*, Inner Traditions, 2005
- Romulus Vulcanescu, *Mitologie romana*, Editura Academiei, 1970
- Vasile Parvan, *Dacii la Troia-Studii de protoistorie a Daciei*, ed. Saeculum I.O, 2011
- Wikipedia: The National Encyclopædia: A Dictionary of Universal Knowledge: By Writers of Eminence in Literature, Science, and Art. Volume 14 : Tri - Z, 2001, p. 22: "...

In orice loc am merge și oriunde am privi suntem înconjurați de litere și simboluri, care ne transmit informație. Fie că este vorba de instrucțiuni, nume de străzi, reclame, legi și amendamente, literatură sau alte simboluri, toate sunt făcute ajutorul literelor. Aceste simboluri aranjate în pattern-uri specifice crează mesaje menite să înlesnească comunicarea între oameni.

Astăzi am ajuns să folosim scrisul și implicit literele într-o manieră mecanică internalizată încă din primii ani de studiu, fără să mai fim conștienți de valoarea fonetică a simbolului, acesta fiind inclus în silabe și cuvinte, care încadrate în propoziții și fraze transmit informația necesară.

Avem istorie și tehnologie, medicină și știință de orice fel, datorită literelor. Aceasta atestă și brevetează, omul trăind timp de secole sub hegemonia literei invincibile.

“Materializarea” sunetului prin rostirea literei ne modifică până și anatomia laringelui și a glotei, lucru explicat și de Prof. Dr. Jurgen Hanke de la universitatea Marbourg din Germania.

Pitagora spune că înainte de orice a existat cifra, dar evreii spun că înainte de orice a fost litera. Dacă este să ne întrebăm unde au apărut primele simboluri sau pictograme și unde a fost format primul alfabet, va trebui să ne îndreptăm cu siguranță către continentul asiatic și către extrema est- nordică a continentului african.

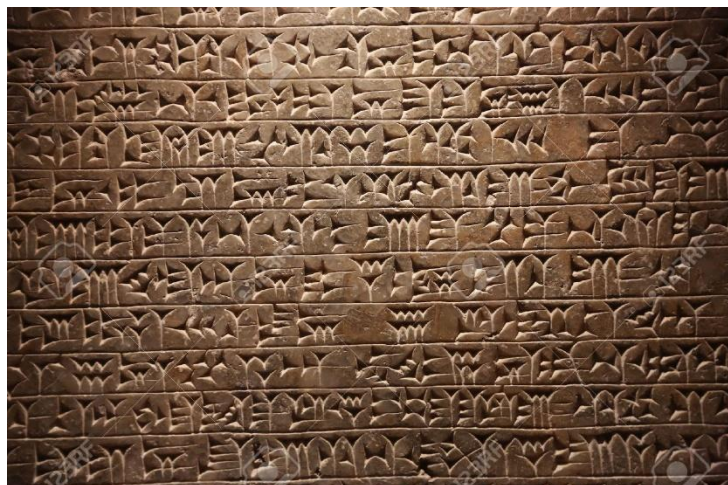
La început, mesajele rudimentar scrise erau folosite în scop fiscal, guvernamental, magic și religios, iar ceea ce astăzi ni se pare o poveste captivantă constituie de fapt milenii de evoluție a semnelor și literelor, a instrumentelor de scris și a materialelor pe care s-au imprimat acestea și

cu

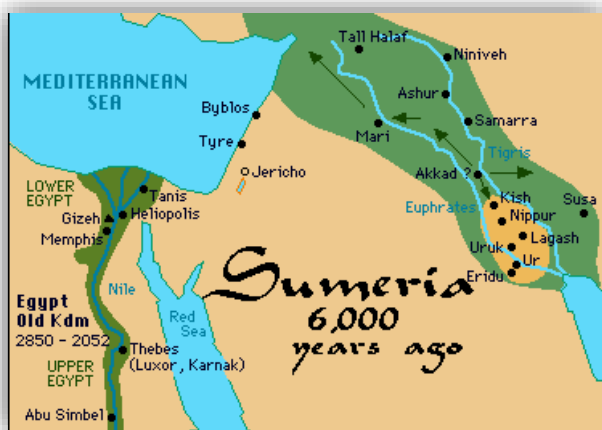
să

nu în cele din urmă dezvoltarea discursului și a literaturii capabilă să redea cititorului imagini, idei practice și abstracte, concept și emoții.

Multitudinea de cuvinte comune din limbi distincte, pictogramele și evoluția acestora în semene și apoi litere, teoria edenică a lui Mozeson și felul în care se dezvoltă logografia de-a lungul timpului, dar și miturile și riturile religioase comune a diverselor spații geoculturale, ne fac să ne întrebăm în mod legitim dacă nu cumva a existat cândva o limbă comună și un sistem de însemnare rudimentar folosit de toți oamenii.

În decursul cercetărilor lingvistice și din dorința de a descoperi cât mai mult din tot ceea ce înseamnă trecut și istorie, origine și identitate, s-a descoperit un flux continuu de informație și nenumărate dovezi ale existenței și folosirii literelor. De asemenea s-a putut determina și o evoluție în timp și spațiul scrisului, având punct de apariție inițial Mesopotamia sau Irakul de astăzi.

Mesopotamia, ținutul dintre Tigru și Eufrat, este locul unde s-au descoperit nu mai puțin de 93 de tăblițe, dintre care 60 într-un ulcior de ceramică.

Scrierea **cuneiformă** sau **sumero-akkadiană** este una dintre cele mai vechi din lume, tăblițele de lut fiind datate din anul 3200 înainte de Cristos.

Termenul de *cunei-form* vine de la latinul *cuneus*, care înseamnă cui sau vârf ascuțit.

Descoperirea făcută în secolul XIX în orașul Uruk, practic oferă noi perspective asupra istoriei. Datată în jurul anului 2500 î.Ch., *Epopoea lui Ghilgames* devine cea mai veche scriere din istorie, luând locul *Torei*, a cărei scrieri datează din jurul anului 1500 î. Ch.

În anul 1872 George Smith, un scolastic renumit și interpret al limbilor antice, traduce tăblițele găsite de arheologul Austin Henry Layard în orașul Ninive, înfățișându-l pe Ghilgames ca un rege, semi-zeu virtuos și puternic. Existența acestui rege are o natură mistico-religioasă, iar dacă am compara această operă cu relatările *Torei* lui Moshé, care au o anumită precizie istorică și o cronologie dovedită științific, sigur că putem decide că una din cele două opere are un statut incontestabil față de cealaltă.

Scrierile timpurii din Mesopotamia sunt numite **proto-cuneiforme** și constau într-un sistem de pictograme, mai târziu devenite o multitudine de linii cu gămălie la capăt, aranjate precis pentru a forma sunete distincte.

Limba scrisă a fost mai deprete redefinită de principiul rebusului, care practic izolează valoarea fonetică a unui anume sunet pentru a determina relațiile gramaticale și de sintaxă dintre semen.

Ira Spar, profesor în istorie antică, afirmă că numai după anul 2600 î.Ch. se poate vorbi de un adevărat sistem de scriere caracterizat de combinații complexe de cuvinte, fiind clar vorba de evoluția literelor în sensul scrierii unui text inteligibil.

Denumită de greci și “scrierea sfântă”, **scrierea hieroglifică** își are rădăcinile în Egiptul antic, deși originea acesteia este greu inteligibilă, cea mai plauzibilă și vehiculată teorie a obârșiei hieroglifelor ar fi derivarea din picturile pe piatră făcute de comunitățile care se ocupau cu vânătoarea.

Cele mai vechi exemple de literatură egipteană datează din jurul anului 2500 î.Ch. purtând denumirea de *textele piramidelor*. Acestea au fost scrise pe pereții piramidelor care serveau ca și morminte ale dinastiei regale.

Egiptologul de renume internațional Jean-François Champollion spune despre scrierea hieroglifică faptul că este: “un sistem complex, o scriere figurativă, simbolică și fonetică, în același timp, în același text,

aceeași frază, uneori în același cuvânt.”Cu alte cuvinte hieroglifele combină elementele logografice, cele silabice și alfabetice, într-un total de peste 1000 de caractere.

Geoffrey Samson explică faptul că diferența temporală dintre apariția scrierii sumeriene și a celei hieroglifice este realmente una foarte mică. Pe de altă parte, simbolurile de pe ulcioarele Gerzean date în jurul anului 4000 î.Ch.ar sta la originea scrierii egiptene.

Prima încercare de a descifra pictogramele egiptene , bazate pe teoria că ele chiar ar fi simboluri fonetice a fost făcută în 1600 de germanul Athanasius Kircher, care a reușit să identifice doar un symbol. La 200 de ani distanță, în 1799, Rosetta Stone reușește să dezlege misterul identificând și mai multe simboluri. Cele mai multe texte aveau caracter religios sau funerar.

Scrierea hieroglifă derivă mai târziu , prin stilizare, gradual, în scrierea **hieratică** folosită cu precădere de preoți, care obișnuiau să scrie de la dreapta la stânga. O formă și mai stilizată sau “abreviată” a pictogramelor hieroglifice este scrierea **demotică**, care a început să fie folosită în jurul secolului VII î. Ch., numită de egipteni și *sekh shat* sau scrierea documentelor. Scrierea demotică este mai greu de legat de hieroglifice pentru că ea nu mai conține nici o formă pictogramică, având mai degrabă o influență feniciană și proto-sinaică.

hieroglyphic				hieratic			demotic
2700–2600 BC	2500–2400 BC	c.1500 BC	500–100 BC	c. 1900 BC	c. 1300 BC	c. 200 BC	400–100 BC

Scrierea demotică este prima scriere egipteană pe litere și durează cam de la anul 450 î.Ch. și până în anul 450 A.D., când a fost înlocuită cu scrierea coptă.

Una dintre cele mai folosite limbi în studiul textelor antice din ziua de astăzi este cea **proto-sinaică** sau **paleo-hebrew**, așa cum este denumită de exegeții bibliei. Importanța ei crește exponențial cu interesul alocat de evrei, dar și de alți cercetători ai scrierilor antice precum Torah,

care reiau studiul acestei limbi pentru clarificarea și edificarea mesajului scrierilor lui Moise și a restul sulturilor găsite de arheologi. De asemenea legătura acestei limbi cu istoria unui popor extrem de controversat, care reușește să își conserve cultura, religia și civilizația (implicit limba și literatura), normele, tradițiile și stilul de viață pentru mai bine de 2000 de ani în exil și fiind dispersați în spații geografice diferite, face ca totul să fie și mai captivant.

Limba folosită de regii Israelului și ai Iudeei este și limba biblie, care a fost tradusă din ebraică în greacă și apoi în latină, iar mai târziu în aproape toate limbile lumii. Primele scrieri în ebraica veche au fost datate de dinainte de anul 1500 înainte de era noastră, dar unii cercetători spun că literatura ebraică este mult mai veche de atât și că este descrisă în cronologia Vechiului Testament.

Ca dovadă incontestabilă a existenței unei literaturi proto-sinaice dezvoltată atât conceptual cât și graphic, există scrierile Pentateuhului. Ceea ce este interesant la această limbă și în același timp dă o complexitate deosebită înțelegerii textului antic este *dualitatea literelor*, care îndeplinesc funcție de **pictogramă și sunet fonetic** în același timp și în același text.

Dacă de exemplu am vrea să scriem cuvântul “tata”, folosind și varianta pictogramică și implicit valoarea sa conceptuală am obține un sens mai profund al cuvântului:

אב (de la dreapta la stânga) vs. אב (paleo-hebrew) nu înseamnă doar “ab-abi”, adică tata, ci și “stălp-lider al casei”, astfel pictograma oferind o înțelegere mai profundă și funcțională a literelor din care sunt compuse cuvintele.

Epigrafic vorbind, limba ebraică este atestată încă din secolul al X-lea înainte de erei noastre, ea dezvoltându-se și fiind vorbită până în secolul V, ca mai apoi locul să îi fie luat de scrierile masoretice.

Clasificând ebraica genealogic, obținem următoarele:

- Limbajul proto-afroasiatic
- Limbajul proto-semitic
- Limbile central semitice
- Limbile semitice de nord-vest
- Canaanita
- Ebraica clasică

Totuși dintre toate limbile antice, pentru limbajul proto-sinaic avem cele mai multe atestări istorice. Biblia de astăzi a cărei Vechi Testament a fost tradus integral din ebraica veche descrie evenimente întâmplate cu 3500 de ani înainte de nașterea Lui Mesia, când a și fost schimbat calendarul (+/- 4 ani). Literatura Vechiului Testament conține date de factură istorică

dovedite, cum ar fi existența unor regi, orașe, desfășurarea unor evenimente, dar și o serie de profeții încă asiduu studiate astăzi.

Episodul despre arca lui Noe din Geneza capitolul 8, este redat și în Epopeea lui Gilgames și în literatura altor popoare. Lucrul cel mai interesant este că Gilgames era considerat un semi-zeu, având un caracter fictiv, iar arca lui Noe a fost descoperită pe disputatul teritoriu al muntelui Ararat exact acolo unde Biblia arată ca s-a oprit arca.

“În luna a șaptea, în ziua a șaptesprezecea a lunii, corabia s-a oprit pe munții Ararat”. (Geneza 8:4) Mai mult, deși nu deținem anii concreți în care a fost scrisă Geneza, în versetul 13 al aceuiași capitol ni se dau date temporale foarte interesante: “În anul 601, în luna întâi (martie-aprilie după calendarul evreiesc), în ziua întâi a lunii, apele secaseră pe pământ, Noe a ridicat învelitoarea corabiei...”

La aproape 5000 de ani distanță, Ronald Eldon Waytt descoperă ceea ce se considera a fi arca lui Noe pietrificată (datorită activității vulcanice). El susține că măsurile ambarcațiunii

Biblical “Hebrew to English” Alphabet

Hebrew is the first and oldest alphabet: 1859 BC

Pictograms Egyptian Hieroglyphics 1859 BC		Phonograms Mosaic Hieroglyphic Hebrew Alphabet 1859 - 550 BC		Echograms English Modern	Aramaic Hebrew Square Hebrew 550 BC - 70 AD	Masoretic Hebrew Vowelled Hebrew 600 AD - present
Gardiner's Sign List #	Sounds Like	First Hebrew Phonogram Alphabet 1859 - 1100 BC	Paleo-Hebrew 1100-550BC	English	First Century	Vowels, dots, dashes were invented by Masoretes (600 AD) did not exist before.
 (F1)	K	Aleph Cattle	 Sinai 377	A		Silent stop, like the "a" in "A-ha".
 (O1)	Pr /H	Bayit House	 Sinai 92, 115, 485, WH 1	B,V		 B as in Bet (With dot) V as in Vet
 (O38)	Knbt	Gahar Bend	 Sinai 112, WH1.2	G		G as in Gift
 (O31)	-	Delet Door	 Sinai 376, 353	D		D as in Door
 (A28)	Hi	Halal Praise	 Sinai 92, 352, WH1.2	H,E		H as in Hay
 (O30)	Shnt	Vaw Pillar Support	 WH 1 Sinai 351	Y,O,U		V as in Vine Vowel "u" as in "Flute" in Vine Vowel "o" as in "Hole" }
 (D13)	inh	Zeah Sweat (Brows)	 Lah Sinai 349	Z		Z as in Zechariah
 (O6)	Hwt /H	Haser/Hut Enclosure/Thread	 Lah Sinai 353	H,Ch		Ch as in Bach
 (F35)	D	Tov Good	 Sinai 112 Sinai 351	Th		Th as in Thin
 (D36)	A	Yad Hand	 Sinai 405 Sinai 378 Sinai 92, Lah, Sinai 349	I,Y,J		Y as in Yes Vowel "i" as in machine in Yes Vowel "ey" as in "they".
 (D28)	K	Kap Palms	 Sinai 92, WH1.2, Sinai 349	K,Ch		 K as in King (With dot) Ch as in Bach
 (S39)	Wt	Lamad Teach	 Sinai 377, WH2 Sinai 353	L		L as in Learn
 (N35)	N	Mayim Water	 Sinai 377, 349, 353, WH1 WH2	M		M as in Memory
 (I9)	F	Nahas Snake	 Sinai 87 Sinai 360, WH1, Sinai 349	N		N as in Now
 (D3)	- / Bz	Sear/Sarah Hair/Stink	 Sinai 351 Sinai 99, 348a	S,X		S as in Support
 (D)	IR	Ayin Eye	 Sinai 92, 349, WH1 Sinai 376, 348a, 353	O		Silent guttural in the back of the throat
 (D21)	R	Peh Mouth	 Sinai 377, 349, 375a WH1	P,Ph		 P as in Power (with dot) Ph as in Phone
 (V33)	Ssr	Seror Sack	 Sinai 348b Sinai 351	Ts		Ts as in Sits
 (V25)	Wd	Qur Spun fiber	 Sinai 376, 349 Sinai 353 Sinai 351	Q		C as in Cry (more guttural than Kaph)
 (D1)	Tp	Resh Head	 Sinai 405, WH1 Sinai 376	R		R as in Rush
 (D27)	Mnd	Sadayim Breasts	 Sinai 349 Sinai 353 Sinai 357	W		 Sh as in Shine (right dot) S as in Sun (left dot)
 (M42)	Wn	Tayis Male goat	 WH2 Sinai 349 Sinai 351	X †		 T as in Time (dot) Th as in Theme

Egyptian epigraphical data in this chart, in part from “The World’s Oldest Alphabet”, Douglas Petrovich, 2016 AD

www.bible.ca/manuscripts

descrise în biblie sunt aidoma cu cele găsite pe teren, cu mențiunea că trebuie folosit sistemul metric egiptean și nu cel evreiesc deoarece Moise, autorul cărții Geneza a fost educat în Egipt.

Simpla construcție a unei bărci de asemenea dimensiuni, dar și atestarea ei arheologică, presupune că la acea vreme există un sistem de scriere avansat. De asemenea sulurile de la Marea Moartă și consistența lor conceptuală și lingvistică presupun o evoluție impresionantă a unei limbi și a unor simboluri intens folosite.

Tot în cartea Geneză, prima carte a Torei, se vorbește pentru prima dată de **semn** cu referire clară la o **literă**, pe care o vom identifica cu ajutorul dicționarului interlinear.

"...Domnul a hotărât un semn pentru Cain și oricine îl va găsi, să nu-l omoare."

(Geneza 4:15)

Pentru "semn" în paleo-hebrew este folosită litera "two", respectiv **𐤔**.

Oricât vom înainta în cercetare un lucru este sigur: mereu va fi loc de noi decoperiri, noi teorii și noi piste de verificat. Studiul limbilor este unul pasionant și devine din ce în ce mai captivant pe măsură ce înțelegem mai mult din materialele pe care istoria ni le pune la dispoziție.

Continuând cu evoluția literelor vom vorbi despre **scrierea feniciană** sau **canaanită**, care se dezvoltă din cea **proto-canaaniană** undeva în secolul 15 î.Ch. Primele inscripții feniciene sunt datate din anul 1000 î.Ch. și au fost descoperite în Byblos, Liban. Ceea ce se știe despre alfabetul fenician este faptul că are rădăcini semitice și că este precursorul scrierii egiptene și a celei proto-sinaice.

Fenicienii erau cunoscuți ca și comercianți foarte buni, de aceea se crede că acțiunile lor economice au facilitat răspândirea utilizării alfabetului pe o rază teritorială ce cuprindea o parte din Turcia, Siria, Liban și Palestina.

Singurele dovezi scriptice pe care le avem, cu referire la scrierea feniciană, sunt tăblițele de la Ugarit, descoperite în nordul Siriei, dar și aici sunt mari semne de întrebare pentru că săpăturile în piatră sunt făcute în *alfabetul Ugarit, o formă mai avansată a cuneiformelor*. Practic nu avem nici o dovadă palpabilă a unei literaturi feniciene, de aici și supoziția că de fapt alfabetul fenician a fost preluat de la cei cu care ei au avut relații comerciale. (Singurele scrieri sunt însemnări pe pietre funerare.)

Derivată din scrierea consonantică feniciană, **scrierea greacă** a început să fie folosită încă din secolul al IX-lea î.Ch., fiind primul alfabet din lume care a avut literele separate în vocale și consoane. Din cele 22 de consoane feniciene, 5 au fost redenumite pentru a exprima vocalele. (j-yodh, w-waw fiind utilizate pentru ; y-epsilon, a- aleph devenit alpha, o- ayin, e- he, epsilon.)

Nu poate exista un imperiu fără o literatură, iar grecii ar putea ocupa cu ușurință primul loc dacă ar fi vorba de o ierarhie a vastității literare. Primele opere antice grecești care au supraviețuit deteriorării temporale sunt Iliada și Odiseea, binecunoscutele epopei, care sunt încă studiate în literatura universală.

În perioada lui Alexandru Cel Mare imperiul grec a cunoscut o perioadă explozivă de înflorire culturală și o expansiune teritorială impresionantă care implicit a condus la intrarea în uz a caracterelor și a limbii greacă în toate zonele geografice ale imperiului

Metoda de exprimare cunoaște o evoluție de la concret în limbile semitice, până la abstract și conceptualizare în limbile greacă și latină. Literatura este îmbogățită de legende pline demorală și cu iz filosofic, viața în sine și problematica existenței căpătând o abordare de tip pur filosofic. Descoperirile medicale, fizice, matematice și geografice sunt de această dată clasificate și păstrate cu interes în biblioteci și discutate cu interes în amfiteatre . Drama și comedia literară din perioada elenistică își vor pune mai târziu amprenta pe întreaga literatură universală și pe scenele teatrelor.

Scrierea latină, precursora a scrierii italice antice, intră în uz în secolul VII î. Ch. cunoscând o continuă schimbare în ultimii 2500 de . Avându-și rădăcinile în scrierile feniciene sau proto-sinaice și cele grecești, latina se dezvoltă din alfabetul etrusc, preluând 21 de litere din cele 26 existente .

Gramatica latină este una complexă în care vorbim despre moduri și timpuri, conjugări verbale, diateze și gen. Astfel vorbim despre un limbaj specific și exact unde exprimarea nu mai este o corvoadă, ci este dusă la rang de artă.

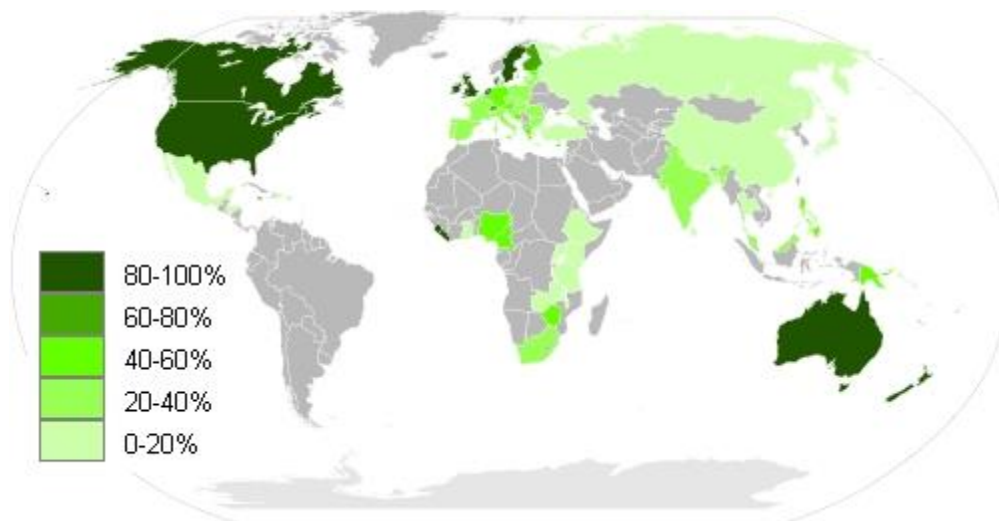
Literatura latină a cunoscut anii de glorie odată cu scrierile lui Cicero, între anii 80 î.Ch. și 17d. Ch. De asemenea Iulius Caesar și Sallus au completat opera latină prin comentariile de război, iar Catullus aduce o notă romantică prin poemele sale.

lată o imagine comparativă a alfabetului.

Din alfabetul latin au derivate toate celelalte alfabet moderne, excepție făcând cel chinez și indian.

Evolution of Greek and Latin Alphabets	
Phoenician	𐤀 𐤁 𐤂 𐤃 𐤄 𐤅 𐤆 𐤇 𐤈 𐤉 𐤊 𐤋 𐤌 𐤍 𐤎 𐤏 𐤐 𐤑 𐤒 𐤓 𐤔 𐤕 𐤖 𐤗 𐤘 𐤙 𐤚 𐤛 𐤜 𐤝 𐤞 𐤟 𐤠 𐤡 𐤢 𐤣 𐤤 𐤥 𐤦 𐤧 𐤨 𐤩 𐤪 𐤫 𐤬 𐤭 𐤮 𐤯 𐤰 𐤱 𐤲 𐤳 𐤴 𐤵 𐤶 𐤷 𐤸 𐤹 𐤺 𐤻 𐤼 𐤽 𐤾 𐤿
Early Greek	Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ
Later Greek	Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω
Etruscan	𐌀 𐌁 𐌂 𐌃 𐌄 𐌅 𐌆 𐌇 𐌈 𐌉 𐌊 𐌋 𐌌 𐌍 𐌎 𐌏 𐌐 𐌑 𐌒 𐌓 𐌔 𐌕 𐌖 𐌗 𐌘 𐌙 𐌚 𐌛 𐌜 𐌝 𐌞 𐌟 𐌠 𐌡 𐌢 𐌣 𐌤 𐌥 𐌦 𐌧 𐌨 𐌩 𐌪 𐌫 𐌬 𐌭 𐌮 𐌯 𐌰 𐌱 𐌲 𐌳 𐌴 𐌵 𐌶 𐌷 𐌸 𐌹 𐌺 𐌻 𐌼 𐌽 𐌾 𐌿
Early Latin	A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V Y X
Later Latin	A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W Y X

Scrierea chineză este de tip logografic și constituie cel mai vechi tip de scriere continuă lume datând din epoca bronzului (în China).

Tăblițele de la Tărtăria

Deși înconjurată de o aură controversată, cele trei obiecte de lut descoperite în Județul Alba sunt datate ca fiind din jurul anului 5300 î.Ch. și au Ț de a fi cele mai vechi însemnări din lume. Descoperirea lui Nicolaie Valasa, din 1961, este una fabuloasă pentru țara noastră, dar și pentru arheologii din întreaga lume. Scrierea de pe bucățile de lut, se spune că ar fi cea mai apropiată de prima scriere din lume și este similară cu cea găsită pe tăblițele sumeriene de la Uruk.

Astăzi ne putem uita cu speranța de a înțelege mai mult ceea ce este trecutul și istoria noastră, datorită a ceea ce a fost conservat în timp și datorită cunoștințelor lingvistice și arheologice ale predecesorilor noștri. Cercetarea va continua atâta timp cât întrebările vor continua și știm că întrebările sunt propulsia progresului. Cu cât vom reuși să cunoaștem și înțelegem mai mult de unde venim și ce suntem, cu atât vom învăța să prețuim ce avem și să construim înțelept .

Evoluția scrisului și a literelor, apariția alfabetului modern și conservarea limbilor antice descrie valsul culturilor pe harta lumii, istoria și forța cu care omul a luptat pentru lucrurile în care crezut. Fiecare semn e o dovadă incontestabilă a existenței unei forme inteligente de viață. Fiecare semn stilizat este dovada dorinței de schimbare, de mai bine, de evoluție de facto a intelectului uman și nu în ultimul rând a drumului său spiritual.

Anexa: Instrumente de scris romane

Operele epice și arhitecturale, servesc ca și dovadă a existenței complexității cu care am fost înzestrați de Creator, dar și a modului ingenios de exprimare a gândurilor ideilor și sentimentelor, cât și raportarea la evenimente specifice. În ultima instanță putem spune că litera este putere, o putere pe care avem șansa să o folosim în continuare și de care ne bucurăm în fiecare zi.

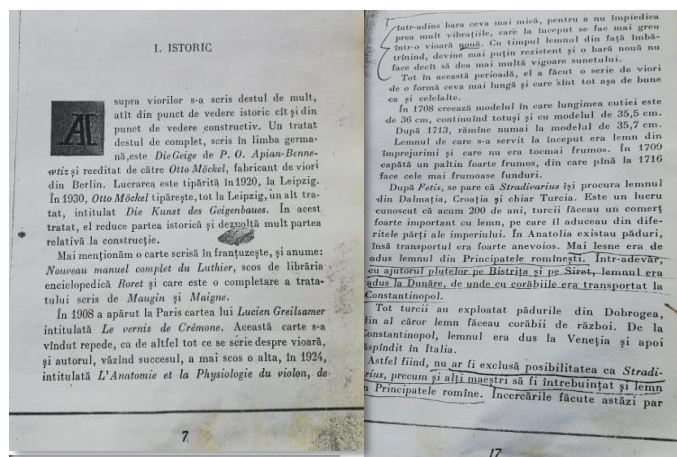
GEORGIANA VALERIA NABBOUT

REGHIN - ORAȘUL VIORILOR

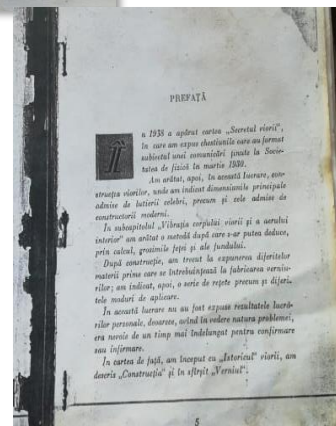
Reghin este un pitoresc oraș românesc situat în județul Mureș. Vechea denumire a Reghinului este aceea de "Reghinul Săsesc" (traducere românească a

cunoscută în lume. În atelierul lui, mai târziu, Antonio Stradivari avea să creeze cele mai bune viori din lume. Există un loc, nu departe de Reghin, în Munții Gurghiului, căruia localnicii îi spun Valea Italianului. (Munții Gurghiu sunt o grupă muntoasă a Carpaților Moldo-Transilvani, aparținând de lanțul muntos al Carpaților

denumirii germane "Sächsisch Regen"). Prima atestare documentară a orașului datează din anul 1228 când localitatea a fost menționată cu denumirea de "Regun". Istoria făuritorilor de instrumente muzicale din Reghin este veche. În anul 1555, pe un pilastru al zidului de incintă a orașului Reghin, a fost dăltuit în germană: "Kein Heil kommt vom Krieg, den Frieden erbitten wir alle" – De la război nu vine nimic bun, ne rugăm cu toții pentru pace. În același an, în Italia, Andreea Amati dăltuia în lemn cea mai veche vioara

Orientali.)
Acolo au
descoperit
lutierii italieni
muzica
codrului

românesc. Veneau în munții Bucovinei pentru lemnul necesar fabricării violoncelor. Au găsit aici lemn de paltin - cu o rezonanță deosebită, din care se face 70% din corpul unei violonceli și solid.

(Un tratat despre violonceli, scris în limba germană în anul 1930, care dezvoltă partea relativă a construcției violoncelor, scoate la lumină documente unde se precizează că Stradivarius a folosit pentru violonceli lemn adus din Principatele Române) photos

Astfel s-a ajuns ca cioplitorii în lemn din Reghin și din satele învecinate încep să dăltuiască și ei violonceli și, încet-încet, orașul lor va deveni o Cremona românească. Lutierii de aici sunt vestiți în lume, iar lemnul și-l iau și astăzi din Valea Italianului. Ei construiesc violonceli după modelul Stradivarius fără să fi schimbat nimic esențial din formula maestrului. Secretul sunetului violoncelii constă nu numai în măestria violonistului de a produce sunete muzicale într-o armonie perfectă, ci și în măestria celui care o construiește, un rol primordial având materialele alese pentru acest instrument muzical.

Lemnul este un material viu, trebuie să-l iubești, să-l înțelegi, să-l asculți, să-i cunoști calitățile și energia pe care o degajă, ca apoi să-l faci să evolueze până la perfecțiune. Nu este o legendă sau o poveste. Lemnul pentru violonceli se taie iarna, pe ger. În nopțile cu lună plină. Pentru că atunci are în el mai puțină sevă. Cu cât lemnul este mai dens, cu atât este mai bun pentru instrumente, pentru violonceli. Acel lemn neted, fără noduri, pe care apa se scurge lin, ca lacrima pe obraz. Lemnul este cheia pentru o violoncelă. Meșterii adevărați știu totul despre lemn.

Ei știu că atunci când totul este în armonie la nivel energetic, curbura lemnului se echilibrează și violoncelă devine o operă de artă; este ceea ce resimt muzicienii când ne vorbesc despre contopirea pe o simt cu instrumentul. Astfel, a face o violoncelă nu înseamnă numai a sculpta lemnul după o metodă bine definită și dusă la perfecțiune, înseamnă a-l lucra în funcție de calitatea, densitatea, eterogenitatea, elasticitatea și energia sa, înainte de a da viață unei violonceli.

Creată de mii de ani, pădurea este un leagăn al omenirii. Viața omului și a copacului sunt împletite, destinul nostru trebuie văzut în măreția pădurii. Lutierul trebuie să te

familiarizeze cu pădurea, acest imperiu al frumosului, al liniștii, oază de lumină care pătrunde adânc în suflet, să învețe să-i simtă misterul care este încântare și emoție. Să învețe să o respecte și niciodată să nu uite această lentă și minuțioasă muncă a naturii fără de care vioara nu ar exista. O vioară începe cu tăierea unui copac într- un moment bine determinat. Un moment deosebit când arborele va muri pentru a renaște sub o altă formă. Apoi bușteanul se crapă în patru și fiecare sfert se taie în fâșii, care se lasă la uscat natural. Apoi se ia la lucrat, se lipește, se găuresc zonele acustice, se taie și se răzuiește, până când lemnul pricepe ce formă minunată trebuie să ia și că lui i s-a dat menirea de a cânta.

O vioară este atât de sensibilă, încât și dacă vorbești lângă ea vibrează. Făcută dintr-un lemn bun, ea păstrează viață. Se spune că paltinul creț este cel mai bun lemn pentru sunet. În șamanism, paltinul este considerat ca arborele cu cea mai înaltă vibrație sonoră. Denumit și "paltinul care cântă", arborele matur are mare căutare printre lutieri. Paltinul creț este paltinul de munte cu fibra ondulată, iar acest defect dă lemnului o rezonanță specială și de aceea este foarte căutat pentru fabricarea instrumentelor.

"Instrumentele muzicale de Reghin sunt bune pentru că au un lemn bun. Este crescut pe versanții unui munte care adăpostește copacii de vânturi, iar lemnul crește liniștit, netensionat. Inelele sunt dense, de aceea scot cele mai frumoase

sunete", spune un lutier din Brașov, continuator al unei tradiții de 120 de ani.

Nu este simplu să faci o vioară. Până să fie capabilă să producă acele sunete deosebite, ea trece prin nici mai mult, nici mai puțin de 200 de etape ale desăvârșirii sale. Se spune că o vioară crește la fel de greu ca un om până când ajunge la maturitate. Pentru fabricarea unei viori de maestru, sunt necesare 300 ore de muncă de-a lungul unui an. La care se mai adaugă încă cinci ani pe puțin, în care lemnul trebuie lăsat la uscare naturală. Abia atunci vioara va putea deveni, în sfârșit, partenera unui muzician, pe scenă.

Originea calității excepționale a unei viori provine de la caracteristicile lemnului

folosit. Așa că s-a studiat acest lemn și mai ales inelele sale, celebrele cercuri concentrice găsite în inima trunchiului și care permit să determine vârsta arborelui sau să-i reconstruiască istoria. Pe vreme rece, de exemplu, creșterea este încetinită, iar aceste inele sunt strânse, producând un lemn mai dens și mai rezistent. *(Cercetătorii au observat că lemnul de vioară Stradivari provenea din copaci care au îndurat ierni lungi.)*

Densitatea lemnului dă un sunet unic viorii. Prima fabrică de viori din Reghin datează din 1950 însă există și ateliere de lutieri care lucrează independent. Primul lutier care a lucrat în fabrică n-a fost localnic, ci un meșter adus tocmai din Bucovina. Se numea Roman Boianciuc. Există cunoscători ai pădurii care merg în Munții Gurghiului și caută copacii al căror destin este să "producă" muzică. În atelierele acestor maiestrii care fac lemnul să cânte și care au mâinile fermecate, înzestrate cu puteri magice de zânele pădurilor din basmele românești, se fabrică jumătate din viorile utilizate în Europa.

Se spune că vioara este instrumentul care reprezintă cel mai bine sufletul uman, cu zbuciumul, energia, frumusețea și pasiunea lui. Ea vibrează împreună cu sufletul și cu emoțiile noastre. Ea este instrumentul dragostei, împreună cu ea poți să-ți exprimi mai ușor sentimentele și trăirile interne. Ea este cel mai sentimental instrument. Un instrument care cere răbdare și multă muncă dar aduce pace și armonie, iubire și liniște.

Astăzi în centrul localității Reghin se înalță un monument, simbolizând o vioară, care arată vizitatorilor că aici există artă și dragoste pentru glasul lemnului, al pădurii, al muzicii. Vioara este o adevărată minune de echilibru și frumusețe. *Cremona României* ar trebui să fie așezată la mare cinste în inimile românilor. Munca de lutier se face, în proporție de 95%, cu mâinile. Păcat însă că astăzi în România nu există nicio școală de lutieri. Sub tăvălugul zilelor actuale, nimeni nu se gândește la măiestria și la continuitatea unei meserii care necesită nebunie și dragoste pentru lemn, pădure, muzică, frumos. Nimeni nu se mai gândește să adune eternitatea în muzica unei viori, muritori care să preschimbe lemnul tăiat pe lună plină, cioplit cu migală și pricepere, în trăire, bucurie, emoție și profunzime.

Istoria fabricării viorii

Vioara este instrumentul muzical cu coarde și arcuș, cel mai cunoscut și răspândit în lumea întreagă. Forma sa actuală datează de peste 400 de ani, după ce mai înainte, a trecut prin multe transformări. Comparativ cu celelalte instrumente cu coarde și arcuș (viola, violoncelul și contrabasul), vioara este cel mai mic instrument și generează sunetele cele mai înalte. Primul instrument cu coarde și arcuș, numit "ravanastron" (întâlnit pe meleagurile Indiei), are o origine populară straveche (5000 ani a.H). Acest strămoș al viorii a fost răspândit în China cu denumirea de vioara sau viela chineză. Prima perfecționare a ravanastronului o fac arabii și perșii numind instrumentul kemang a Guz, care mai târziu a pătruns în Europa evoluând în rebab (rebeb sau rebab, robab, kemants). Din documente reiese că cea mai veche vioară cunoscută care avea patru coarde (așa cum au viorile moderne) a fost

construită în 1555 de către Andrea Amati. Viorile care au precedat-o aveau doar trei coarde. Vioara a devenit imediat un instrument răspândit atât printre muzicanții din stradă, cât și printre nobili; spre exemplu în anul 1560, regele Carol al IX-lea al Franței i-a comandat lui Amati 24 de viori. Cea mai veche vioară, care există și în zilele noastre, a făcut parte din acest lot, fiind construită de Amati în 1564, la Cremona. Datorită timbrului cristalin, expresiv și plin de frumusețe, vioara este principala purtătoare a melodiei. Strălucirea și căldura sunetului ei o așează în fruntea instrumentelor din orchestra. Sunetele emise de vioara pot reda cele mai variate sentimente ca: duioșie, măreție, visare, forță.

Componentele unei viori sunt:

1. corpul viorii (fața sau tăblița; eclisele; spatele; bara de rezonanță; popic)
2. gâtul (capul; gâtul propriu-zis; limba; prăgușul)

3. părți independente (călușul; coardele; cordarul; bărbia)

Arcușul are următoarele părți:

1. bagheta
2. garnitura de păr (din coadă de cal)
3. scaunul sau capra
4. dispozitiv mecanic (șurub)

O prezentare simplă a proprietăților acustice

Cea mai cunoscută dintre proprietățile acustice este rezonanța, care reprezintă proprietatea lemnului de a propaga sunetele. Acestea se propagă în interiorul lemnului cu o anumită viteză, care este diferită în funcție de intensitatea sunetului, direcția de propagare, dar și de elementele de structură ale lemnului:

- - lățimea inelelor anuale,
- - distribuția porilor,
- - regularitatea sau neregularitatea fibrei,
- - densitatea aparentă a lemnului,
- - existența sau lipsa defectelor de creștere
- - umiditate.

Propagarea sunetului în lungul fibrei este de 1,3 până la 2,3 ori mai rapidă decât perpendicular pe fibră. Viteza cu care se propagă sunetul în lungul fibrei este între 4000 și 6000 m/s și este mai mare la lemnul de esență tare.

Când propagarea sunetului se face foarte bine în interiorul lemnului spunem că lemnul este de rezonanță. Un lemn de rezonanță bun este cel cu inele anuale regulate, fibră uniformă și nu are defecte de creștere (noduri, crăpături, fibră răsucită,

etc). Combinația dintre lemnul de rezonanță și un element care produce vibrații - corzile - este practic baza unui instrument de rezonanță, cum este vioara, violoncelul sau chitara.

Lemnul cu inele anuale înguste este folosit pentru obținerea instrumentelor pentru sunete înalte, cum sunt viorile, iar cel cu inele anuale late, pentru sunete joase - violoncel sau contrabas.

Sursa: Ing. Mihaela Radu - Revista din lemn

SUNETUL FERMECAT AL VIORII DIN REGHIN ȘI ATELIERUL DE LUCRU AL LUTIERULUI RUDOLF FLOREA

Am crescut cu convingerea că fiecare om e mare la locul lui și că el reprezintă un Univers aflat mereu în descoperire. Întărirea acestei convingeri s-a nuanțat tot mai mult, de-a lungul vieții mele, ori de câte ori am întâlnit adevarați oameni la locul lor de muncă.

În timpul vacanței noastre de vară, din 2019, în România, fetele mele și cu mine am avut ocazia să-l întâlnim pe lutierul Rudolf Florea, chiar în atelierul lui de muncă, din Reghin. Era pentru prima dată, pentru noi toate, când pășeam într-un loc majestic de unde se nasc instrumente românești cu corzi. Spun “majestic” pentru că atelierul unui lutier înseamnă mai mult decât o

cameră de lucru. El reprezintă, pe drept cuvânt, un loc misterios în care, timp de secole, au fost schimbate și dezbătute profund idei cu privire la construcția diferită, materialele și metodele de reglare ale instrumentelor cu corzi, cu precădere ale viorii.

La prima vedere, atelierul de lucru al lutierului Rudolf Florea ar putea fi descris dintr-un unghi pur academic - un loc în care se dezbate organizarea, echipamentul și materialele de lucru. Însă privit din punctul de vedere al artistului activ sau al autorului cu o experiență artistică considerabilă în confecționarea instrumentelor, locul devine nu doar o sală de lucru în care un meșter își câștigă existența, ci, înainte de toate, un loc în care are loc actul creator, un loc în care o varietate de aspecte artistice, intelectuale și de măiestrie se îmbină armonios în realitatea lutierului și a instrumentului muzical, un loc în care conceptele devin o realitate și unde operele de artă sunt transformate într-o existență proprie a lor; cu alte cuvinte, un loc în care profanul reprezentat de obiecte materiale întâlnește

sacrul epitomizat de idei, concepte, valori culturale și istorice, toate implicate în realizarea instrumentelor muzicale.

Nu m-aș fi încumetat să scriu acest articol, dacă nu aș fi fost profund mișcată de toate aceste trăiri ale lutierului din Reghin care inundau de vitalitate atelierul și prin care produsele sale muzicale se exprimau. Pentru o clipă, îți dădeau impresia, că ești transportată, cu câteva secole în urmă, în atelierele lutierilor din Cremona, Paris, Bruxelles, Viena sau Praga, unde mistica, pasiunea creatoare și tenacitatea își spuneau pe deplin cuvântul.

Am ajuns în Reghin, supranumit “Orașul Viorilor” sau, fără nici o exagerare, “Cremona Viorilor Românești”, din dorința de a cumpăra o vioară pentru fiica mea cea mare, acum, în vârstă de 14 ani. Anisa Roshan-Zamir este elevă în clasa a IX-a, în Houston, Texas, și studiază vioara de când avea 4 ani. Pasiunea ei pentru vioară a apărut odată cu un determinism aparte de a se aventura în studiul acestui pe cât de fascinant pe atât de complex instrument muzical. La vârsta de 6 ani a fost acceptată în orchestra simfonică locală: “Bay Area Youth Symphony”, unde la vârsta de 10 ani a primit trofeul pentru cel mai bun violinist al orchestrei, secțiunea “String”. Imediat după premiere, Anisa devine maestru de concert al orchestrei simfonice, secțiunea “String”, până când, la 13 ani, devine cel mai tânăr membru al celui mai înalt nivel al orchestrei “Bay Area Youth Symphony”. Odată cu trecerea ei în ciclul gimnazial, Anisa se înscrie în orchestra simfonică, promovată fiind la nivelul cel mai înalt al orchestrei, orchestra de cameră. La finalul ciclului gimnazial, trece examenul de audiție pentru cel mai înalt nivel al orchestrei simfonice a liceului unde

s-a înscris. Timpul ca Anisa să aibă o vioară performantă a sosit. Așa că, însoțite de Daniel Moldovan, prietenul nostru comun cu lutierul Rudolf Florea, am ajuns, în această vară a anului 2019, nu numai în orașul viorilor din România, dar chiar în locul unde a fost confecționată vioara Anisei. Despre această vioară specială și trăirile pe care Anisa le-a avut, în acest atelier, când a primit instrumentul în mână, direct de la lutier, ne va povesti însăși Anisa într-un articol separat.

Tot ceea ce eu pot spune, în continuare, este că ecoul măiestriei, ingeniozității și dăruirii cu care lutierul Rudolf Florea ne-a lucrat instrumentul muzical va răsună adânc nu numai în inimile noastre dar și ai celor care vor asculta sunetul fermecat al acestei viori.

”De mic copil am iubit lemnul, ne mărturisește lutierul, eram fascinat de lucrurile pe care le poți face din el, dar primul meu contact cu instrumentele muzicale a fost în anul 1996, când mi-am cunoscut viitoarea soție. Socrul meu, un bun muzician, cunoștea și tainele făuririi unui instrument cu corzi. Împărtășindu-mi din experiența lui, sub îndrumarea sa, am confecționat primul meu violoncel. A fost o dragoste la prima vedere; din acea clipă am simțit că aceea era munca pe care voiam să o fac. Mai mult de atât, s-a trezit în mine dorința de a cunoaște cât mai profund din tainele acestei arte, dorința de a face un instrument cât mai bun. Nu este o meserie ușoară. De aceea este nevoie de pasiune, dăruire, timp, dar este o satisfacție extraordinară, o bucurie

nemărginită, atunci, când știu că, în marile orchestre filarmonice din întreaga lume, se cântă și pe un violoncel sau contrabas făcut de mine. Mă simt prezent, și eu, acolo, pentru că atunci când confecționez un violoncel sau un contrabas, o parte din mine rămâne în acel instrument”, ne spune lutierul Rudolf Florea.

Predestinat să își îndeplinească viața cu locul de muncă, iar profesia să îi devină o demonstrație pentru adevărul că omul sfințește locul și tot ce îi iese din mână din spirit de iubire, pricepe și pasiune, Rudolf Florea rămâne exemplul de lutier care face parte din istoria bogată a lutierilor manuali și a afacerilor tradiționale de familie.

Ramona Florea, soția lutierului ne confirmă aceasta, cu ocazia vizitei noastre la atelierul și casa lor din Reghin: ”Rudi, după cum îl numesc pe lutier în familie, a venit în familia mea atunci când noi treceam printr-o perioadă foarte grea. El a lucrat tot în domeniul lemnului, dar nu la instrumente muzicale. Părinții mei aveau oameni care lucrau pentru ei, dar, pentru că financiar eram la pământ, făceau greu față cu plățile și, la un moment dat, nu mai aveau cu cine lucra, căci cei care au rămas la lucru erau nereserioși. În acele momente de cumpănă a intrat Rudi în familia mea. A învățat totul din mers, a furat, așa zis, meseria. Avea un har de la Dumnezeu, două mâini binecuvântate și un suflet mare. Familia mea a devenit familia lui, problemele lor au devenit problemele noastre. Cu multă muncă, sacrificiu și dăruire ne-a scos pe toți la liman. Astăzi are 22 de ani de când construiește instrumente muzicale,

și o dragoste enormă pentru lemn și munca lui. Este singurul loc unde are răbdare să stea și lucrează zi de zi 10-12 ore pe zi, în afară de duminică și când sunt sărbători creștine”.

Chiar dacă, astăzi, în Reghin, marea producție a viorilor este făcută de fabricile de viori, care au devenit în decursul a peste

65 de ani de existență, sursa principală economică a orașului, lutierii manuali tradiționali își păstrează locul și distincția aparte. Faptul că sunt căutați și apreciați pentru produsele de înaltă calitate pe care le realizează, ei contribuie în mod unitar la înflorirea și prestigiul orașului viorilor, cunoscut cu cinste la nivel internațional.

Nu am stat decât o zi în Reghin, însă sentimentul pe care l-am dezvoltat pentru acest oraș și oamenii lui, nu poate fi nicicum

descriș la adevărata lui intensitate. Reghin este un oraș cu o istorie lungă și interesantă, un oraș în care deopotrivă românii maghiarii, germanii și romii contribuie cu sârg la înflorirea și progresul orașului. Avantajul economic al orașului rămâne producția de lemn; de la lemnul pentru mobilă până la lemnul pentru fabricarea celor mai fine instrumente muzicale din lume. Aceasta pentru că lemnul din împrejurimile orașelului de peste 33.000 de locuitori, situat la poalele Munților Gurghiuului din Transilvania, este cunoscut ca fiind unul dintre cele mai bune lemne, dacă nu cel mai bun lemn cu rezonanță, potrivit, întocmai, pentru fabricarea instrumentelor muzicale de înaltă calitate, paltinul de munte, cunoscut fiind ca arborele cu cea mai înaltă vibrație sonoră. Aici, pe malul râului Mureș, s-au dezvoltat industriile de prelucrare a lui, s-au tehnologizat, și au conferit producția în masă pe piața internațională. Cu toate acestea, în acest orașel, câteva sute de lutieri rezistă și trăiesc frumos și demn din măiestria muncii lor cu mâinile. În mâinile lor se pare că s-au păstrat secretele confecționării viorii care respecta formula și tehnica de lucru ale viorii Stardivarius. Aici, în Reghin, operațiunile familiilor mici de lutieri rămân esențiale pentru păstrarea și continuarea unei tradiții mari și valorase care au transformat, cu succes, orașul de lângă Valea Italianului* în Cremona Viorilor Românești.

Ce bucurie poate fi mai mare pentru fetele mele, născute în Texas, și pentru mine o româncă îndrăgostită de țara ei natală, să vizităm acest prețios oraș, în care să

experimentăm împreună din vraja mistică a viorii care a fost făcută pentru Anisa, din cel mai bun lemn penru sunet, paltinul creț, un lemn, pe care lutierul Rudolf Florea îl avea de mulți ani în atelierul lui și îl ținea pentru o ocazie specială. Să fie o coincidență că Anisa a fost ocazia specială? Nu știm nici noi și nici el. Tot ce știm este că Daniel Moldovan din Reghin a orchestrat toată această situație, cu luni în urmă, înainte de a ajunge noi în Reghin, și că lutierul Rudolf Florea a confecționat vioara cu sunetul ei fermecător care apoi, a traversat Atlanticul cu cea mai mare grijă. Mulțumirile noastre speciale, împreună cu ale soțului meu, pentru aceste servicii extrem de prețioase.

De asemenea, adresăm mulțumirile noastre speciale Ramonei Florea, pentru ospitalitatea fără egal pe care ne-a oferit-o, precum și pentru interesantele informații pe care ni le-a dezvăluit despre soțul domniei

sale, iscusitul lutier Rudolf Florea din Reghin.

*Valea Italianului**

*Legenda spune că lemnul din care se făceau viorile din Cremona ar fi provenit din Munții Carpați, că turcii l-ar fi dus în Italia și că maeștrii italieni, odată ce i-au descoperit valoarea au mers să îl caute apoi în Munții Gurghiului, acolo unde și acum locul poartă numele de "Valea Italianului".

Mioara Gram, Houston, 2019

MY NEW VIOLIN

Violin has been a huge part of my life for so many years. It has been like a part of my identity. When I chose to play the violin, I had no idea how far it would take me, but I'm so glad I did. I have had so many remarkable experiences relate to the violin, but one of the best was when I received a brand-new violin from the city of Reghin, in Romania.

When we left the U.S.A., in May, 2019, to go on our three-month journey to Europe, I was devastated that I would not be able to bring my violin from home. How would I be able to practice on such a long trip? My mom reassured me that we would be able to find a violin in Romania. I felt more relieved, but I was still a little bit uncertain. When we arrived in Romania, it was like I had come back to my second home. My grandparents, aunt and uncle greeted us with such amazing hospitality. I was so excited to be here. Now, fast forward to a few weeks later, we had just returned from another trip in Europe, when my mom told me the great news. A music teacher from Tulcea offered us, through her friend from Eforie Nord, Renee Luca, two violins so my sister and I could practice over the summer. I was so excited. The violins sounded great, and I was finally able to practice. Then, my mom told me even greater news. She was in contact with a friend of a luthier in the city

of Reghin. He offered to make me a violin and be ready by the end of the summer, so I could go back to the U.S.A. with a violin that was even better than before. I was ecstatic. Reghin is a small town in Romania that is very well known for its violins. For hundreds of years, the most famous violins from Romania, and many other countries in the world, have been made in Reghin. The wood used to make those violins is taken from what is known as the Italian Valley from the Gurghiu Mountain, in Transilvania. The violins are made after the structure of a Stradivarius violin. Many violins today are made in factories, but in Reghin they are still luthiers who make them by hand, through lots of hard work and time. This is how this small town has prospered throughout time, and developed into the "City of the Violins" or the "Cremona of the Romanian violins".

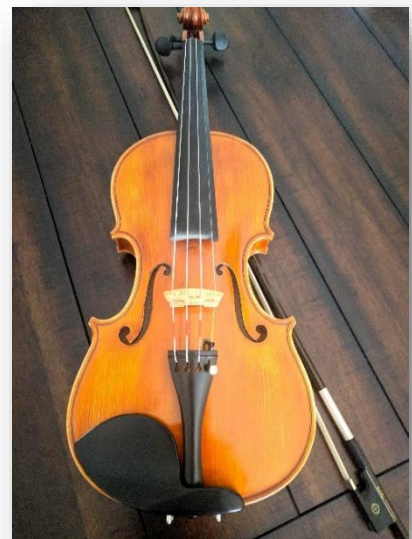
Over the next months, I had an amazing time with my family and friends. We

traveled to Spain towards the end of July, and spent some more time with family and friends over there. Then, when we returned to Romania, we headed over Cluj, and from there to Reghin to meet with our friends. When we arrived, we were welcomed with great hospitality. The day came when it was time to pick up my new violin. We drove over to the luthier's house, and once again welcomed with a great generosity by the luthier Rudolf Florea and his wife Ramona Florea. The luthier showed us his workspace, and other instruments he was also working on. He also explained to us the process of making violin. I was amazed at the intricate work that was put into every instrument. The work of a violin is subject to precision. All lines, curves and joints must be measured to the millimeters. It goes through around 270 procedures, until it is finally hung up to dry. It takes up to ten years from the time the tree is cut to when the violin is ready to be played. All of this was fascinating to me, and I learned so much more that day.

Finally the luthier revealed to my violin. It was beautiful. The face of the violin was made with the best quality of resonance spruce from the Carpathian Mountains area. The back, the eclectic and the neck were made from sycamore wood, well chosen, with inlaid mesh on the front and back. After a little bit of tuning, I began to play. It had a warm, rich tone, and all the notes rang out. I loved it. We thanked the luthier for all his hard work, and soon returned back home.

I always enjoy visiting Romania, and every trip always has its highlights. One of the greatest, this summer, was receiving my new violin. It was an amazing experience, and I am so thankful to everyone who made this possible.

Anisa Roshan Zamir, Septembrie, 2019

ANDREEA RĂSUCEANU

ANDREEA RĂSUCEANU este scriitoare și critic literar. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din București (1998–2002), secția română-engleză. În anul 2009 a devenit doctor în filologie cu lucrarea *Mahalaua Mântulesei, drumul către modernitate*, în cadrul Centrului de Excelență în Studiul Imaginii. Între 2010 și 2013 a beneficiat de o bursă postdoctorală POSDRU, incluzând un stagiu de șase luni la Universitatea Sorbonne -Paris 3, finalizată cu lucrarea *Bucureștiul lui Mircea Eliade: Elemente de geografie literară*. A predat cursuri de presă culturală românească, cultură și civilizație română, limbă și literatură engleză. A publicat cronici, interviuri, articole de specialitate în reviste literare precum: *Viața Românească*, *România literară*, *Observator cultural*, *Revista 22*, *Bucureștiul cultural*, *Idei în dialog*, *Dilema veche*, *Convorbiri literare* etc. Este autoarea mai multor traduceri din limba engleză și prefețe.

Prima ei carte, *Cele două Mântulese*, a apărut la *Editura Vremea*, în anul 2009. A fost nominalizată la premiile României literare, ale Uniunii Scriitorilor din România și la Marile Premii Prometheus, secțiunea Opera Prima. În 2013 a apărut, la Editura Humanitas, cartea *Bucureștiul lui Mircea*

Eliade. Elemente de geografie literară, care a fost nominalizată la premiile Uniunii Scriitorilor din România și la premiile revistei *Observator cultural*. A primit premiul Tânărul critic al anului 2013, în cadrul Galei tinerilor scriitori. În 2016 a publicat, la Editura Humanitas, *Bucureștiul literar*. Șase lecturi posibile ale orașului, carte nominalizată la premiile revistei *Observator cultural*. Este coautor al volumelor *Bucureștiul meu* (Humanitas, 2016), *Cărți, filme, muzici și alte distracții din comunism* (Polirom, 2014), *Bookătăria de texte și imagini 2* (Pandora-M, 2016), *Ferestre din București și poveștile lor* (Editura Peter Pan, 2015), *Orașul Antologie de proză* (Gestalt Books, 2016), *Tot înainte! Amintiri din copilărie* (Curtea Veche, 2016).

În anul 2016 a lansat o emisiune difuzată de TVR 2, *Povești citadine*. Din vara lui 2017 coordonează seria de literatură contemporană a editurii Humanitas.

Andreea Răsuceanu ne prezintă două scurte articole despre *Strada Mântuleasa și Popa Soare*, așa cum arată ele, în principal, în proza lui Mircea Eliade. Ele fac parte din *Dicționarul de locuri literare bucureștene* care a apărut în toamna aceasta.

Mântuleasa

Numele străzii Mântuleasa se leagă de cel al familiei de ctitori ai bisericii, Mantu cupețul și soția sa Stanca. Primele informații existente despre ulița ce leagă astăzi Calea Călărașilor (fostă Podul Vergului) de Calea Moșilor (fostă Podul Târgului de Afară) datează de la începutul secolului al XVIII-lea. Una dintre zonele-nucleu în jurul cărora s-a format orașul București, mahalaua Mântuleasa este atestată documentar la 4 octombrie 1781, deși istoria ei începe mult mai devreme. Un adevărat patchwork etnic a existat dintotdeauna pe stradă, format din români, evrei, armeni, sârbi etc. În miezul simbolic al zonei rămâne biserica

Mântuleasa, al cărei program iconografic conține câteva elemente unice în arealul Țării Românești.

Învăluită definitiv într-un vâl de mister și farmec, vechea uliță bucureșteană ce amintește de numele Stancăi, soția lui Mantu cupețul, rămâne în memoria generală datorită nuvelei lui Mircea Eliade, *Pe strada Mântuleasa*. Fără să fi cunoscut istoria din arhive a străzii, autorul a imprimat locului o imagine surprinzător de asemănătoare identității sale reale. Cel mai important însă, cum tot Eliade menționează în jurnalele sale, este că doar în ficțiune se poate regăsi *adevărata* istorie a străzii, ca și adevărata sa geografie - cu alte cuvinte cele de ordin mitic, simbolic. De fapt, Mircea Eliade întemeiază o adevărată mitologie bucureșteană, în centrul căreia se află strada Mântuleasa, cu pivnițele ei misterioase, prin care un grup de copii caută semne ce, odată descifrate, ar conduce către o altă dimensiune a lumii, cu celebra școală al cărei

fost director, Fărâmbă, este și personajul *raisonneur* al nuvelei, cu blocul unde locuiește maiorul Borza, prin care Fărâmbă rătăcește ca printr-un labirint pe verticală, dar și cu străzile sau bulevardele din jur, care comunică de fapt cu Mântuleasa, alcătuind împreună o veritabilă rețea de probe inițiatice: Popa Soare, Pache Protopopescu, Oborul. În reconstituirea atmosferei de pe strada Mântuleasa se insinuează tristețea înstrăinării, și mai ales nostalgia autorului, care face pentru ultima dată o plimbare prin aceste locuri în anul 1942, înainte de plecarea din țară: strada are clădiri înalte și elegante, blocurile ridicate la începutul secolului XX sunt sobre și au un rafinament arhitectural specific epocii, personajele care o traversează sunt și ele stranii, inițiați purtători ai unui secret sau căutători ai acelor spații privilegiate, ai locurilor de taină pe unde se poate întrevădea dimensiunea ascunsă, sacră a lumii. Unul dintre personajele nuvelei, Lixandru, erudit și pasionat de literatură, cunoaște cel mai bine istoria secretă a străzii: el afirmă că aceste pământuri, înainte să aparțină lui Mântuleasa, au aparținut boierului Calomfir. La rândul său, acesta și-a petrecut viața căutând pe sub pământ semne care să marcheze trecerea spre tărâmul paradisiac al Blajinilor. În nuvela lui Eliade, Mântuleasa e un personaj masculin, om de încredere și confident al boierului Calomfir, căruia i-o dă de soție pe Zamfira, necunoscută ce reușește să-i vindece soția, pe Arghira, de orbire. Istoria alternativă, ficțională a locului se întâlnește parțial cu cea de arhivă: de pildă, Eliade afirmă că sub școala Mântuleasa

există niște pivnițe adânci, acolo își dorește Lixandru să coboare pentru a cerceta locul după indicii magice, iar documentele de arhivă privitoare la locul școlii Mântuleasa adeveresc existența acestei pivnițe (atât de adânci, încât proprietarii nu pot ridica fundația unei case) - semn că, uneori, ficțiunea poate influența și ea realitatea, nu numai invers. Tot pe strada Mântuleasa este și blocul cu numărul 138, unde locuiește fostul elev al lui Fărâmbă, Borza. Interiorul blocului evocă de asemenea imaginea unui spațiu inițiativ, Fărâmbă urcă și coboară de la un nivel la altul, într-un fel de rătăcire oarbă, toți cei pe care îi întâlnește par să fie inițiați într-o taină care lui îi rămâne străină.

Imaginea străzii toropite de arșița bucureșteană, umbrită doar de castanii înalți din fața școlii, cu case "vechi și boierești", cu pivnițele care ascund mesaje secrete accesibile doar inițiaților a impus Mântuleasa drept un topos principal pe harta Bucureștiului literar. Și alți scriitori au scris despre ea, impresionați, poate, de rezonanța numelui sau de frumusețea ei: în *Craii de Curtea-Veche*, pe strada Mântuleasa se află casa unchiului Iorgu, moștenită de Pantazi după moartea acestuia. "Posomorâta locuință" e departe de imaginea vechilor case boierești din proza lui Eliade, unchiul Iorgu fiind un arghirofil care trăiește într-o sărăcire de neînchipuit, în ciuda "namilei de dulap de fier" care adăpostește o adevărată comoară. În literatura recentă, o evocă Gabriela Adameșteanu, într-un *clin d'oeil* la felul în care se putea citi sau vorbi despre personalitatea lui Mircea Eliade într-un moment istoric sau altul: "Și despre Mântuleasa, care e la doi pași de noi, știe, și despre Eliade, care i-a dat numele străzii la un roman al lui, dar să nu deschizi în

lume gura despre el, auzi, Nelu? Pașenka mi l-a dat pe ascuns, n-ai vrut să-l citești, tu pierzi..."

Intrată în folclorul urban datorită aburului de mister și nostalgie în care o învăluie nuvela lui Mircea Eliade, strada Mântuleasa mai atrage și astăzi pasionații de istorii urbane, rămânând probabil cea mai cunoscută stradă din literatura română.

POPA SOARE (strada)

Mahalaua Popa Soare, biserica și în cele din urmă strada cu același nume au conservat, peste veacuri, patronimul celui mai de seamă (ori poate al celui dintâi) slujitor al bisericii. Atestată începând cu anul 1752, i se mai spunea, în secolul al XIX-lea, și Mecetul turcesc, după cimitirul din zonă, iar la 1871 cuprindea împrejurimile bisericii și se întindea, spune Dimitrie Papassoglu, "până peste locurile clucerului Petrache Orbescu din Sfântul Ștefan". Pe strada Popa Soare, la numărul 16 bis, se află casa lui Mircea Vulcănescu, pe care există o placă memorială amintind de personalitatea acestuia. Terenul a fost cumpărat la 1900 de către părinții lui Mircea Vulcănescu, iar pe el se afla o casă bătrânească, cu un singur nivel. Ulterior s-a hotărât construirea unei noi case, asemănătoare unei cule, destinate locuirii familiei. În cele din urmă a fost dăruită și casa veche și s-a construit un bloc cubist. Casa mică, cea rămasă lui Mircea Vulcănescu, i-a adăpostit ani de-a rândul pe prietenii săi: Mircea Eliade, Constantin Noica, Petru Comarnescu.

Un aer de mister înconjoară această străduță bucureșteană, ferită de zgomotul și

agitația bulevardelor, ca și o alta, aflată în imediata ei vecinătate, Mântuleasa. Ambele fac parte dintr-un "triunghi magic", pe care-l alcătuiesc împreună cu bulevardul Pache Protopopescu, și care se află în centrul prozei fantastice a lui Mircea Eliade. Două sunt însă textele care o fixează în literatură, nuvelele *Pe strada Mântuleasa* și *În curte la Dionis*. În cea dintâi, ni se spune, pe o bună parte din fosta mahala Mântuleasa, cuprinzând și o porțiune din strada Popa Soare, până spre bulevardul Pache Protopopescu, se întindeau pământurile boierului Calomfir, cel care își petrece tinerețea căutând niște semne fermecate pe sub pământ. Aceleași semne le va căuta, secole mai târziu, visătorul Lixandru, spirit erudit și pasionat cititor, care speră să descifreze în banale semne de umezeală aflate pe pereții pivnițelor mântulescene, semne miraculoase care să-i indice poarta de trecere spre o altă dimensiune a lumii. Tot aici, pe o bancă de pe stradă, au loc două întâlniri importante: cea dintre Dragomir și Lixandru, în care cel din urmă află despre existența perimetrului magic format de străzile Mântuleasa, Popa Soare și Pache Protopopescu, alta, cea care încheie nuvela, între Fărâmbă și Lixandru. *În curte la Dionis* consacră însă strada drept un topos principal pe harta locurilor din proza fantastică eliadescă: aici, pe strada Popa Soare, se afla, la începutul anilor 20, o cârciumă vestită, Floarea Soarelui, unde cânta Leana, o cunoscută trubadură bucureșteană, a cărei identitate rămâne învăluită în mister, pentru a-și ispăși păcatele numai de ea știute. În cârciuma mică, de mahala, cu mese scoase în

grădină în serile calde de vară, Leana cântă la vioară, dar vioara ei e neobișnuită (seamănă cu un violoncel, spune unul dintre personaje), la fel cum sunt și versurile cântecelor ei, stranii, părând mai degrabă incantații pe care doar inițiații le pot desluși. Leana e cea care joacă rolul inițiatului, ea le împărtășește băieților o parte din secretul semnelor călăuzitoare, avertizând totodată asupra primejdiei rătăcirii drumului; totodată, sub aparența unei dizeuze banale de cartier, care interpretează romane, ea propagă în lume mesaje camuflate, ca un Orfeu feminin, făcându-i pe cei care o ascultă "să se deschidă către spirit", cum spune poetul Adrian, iubitul ei pierdut de mult, la începuturile timpului. Nuvela se deschide de altfel cu o frază care îl introduce pe cititor direct în atmosfera magică, melancolică și parfumată a acestei vechi străzi bucureștene: "- S-o fi văzut acum vreo zece ani, continuă Hrisanti, s-o fi văzut prin 1920-22, când cânta la "Floarea Soarelui"! Nu, n-ai de unde s-o știi. Era o cârciumă mărunță, tănuită, pe strada Popa Soare, dar avea și grădină, și în fiecare vară venea să cânte acolo Leana". Fascinația lui Mircea Eliade pentru acest perimetru urban e justificată, cum va descoperi fără îndoială cititorul memorialisticii sale, de copilăria lui în casa-han a bunicilor, aflată undeva în capătul bulevardului Pache Protopopescu. Strada Popa Soare va apărea și în alte nuvele ale

sale, precum *Întâlnire*, unde un tânăr funcționar plictisit, pasionat de lecturi și călătorii, visează la o aventură extraordinară, care să rupă monotonia existenței sale, cum ar fi să dea buzna într-una din "casele mari, cu grădini și curți", precum cele de pe strada sus-amintită. O poveste, una de dragoste, cu ecouri parcă eliadești, spune și Cristian Popescu despre strada Popa Soare, într-un mic poem de o frumusețe stranie: "La nr. 52 stătea o fată care putea să mă iubească. A privit adânc în ochii mei și a văzut sticla din ei. Pe stradă rădăcinile copacilor umflau asfaltul, îl crăpau. Ea își spăla săptămână de

săptămână rochiile de fetiță. Să le știe curate, scrobite. Din când în când le proba. Căinii îi lingeau umbra frumoasă când treceam braț la braț pe stradă și scheunau încet când simțeau răcoarea. (...) "Liniștești-vă, domnule, îmi spune un trecător. Cum să vă explic? Strada asta a curs demult la vale. Cu toți copacii. N-a mai rămas nici o curte. Mai e în colț un cinematograful. Sunt poze de familie, acolo, în vitrină. Și câțiva spectatori. Mergeți să vedeți. Poate-i și poza domnișoarei" (*Cuvânt înainte*).

Andreea Răsuceanu

FELICIA MIHALI

SCRIITOR DE SUCCES

Vă facem astăzi cunoștință cu o personalitate complexă: jurnalistă, romancieră, profesoară și directoare de editură, poliglotă (română, franceză, chineză, olandeză și engleză), specializată în literatură post-colonială, istoria artei și literatura engleză, autoare a 13 romane traduse în trei limbi - scriitoarea de origine română, **Felicia Mihali**, un nume de succes în lumea literară din Canada.

O.R.- În primul rând vă mulțumim pentru amabilitatea dvs. ați acceptat invitația de a realiza acest interviu. Pentru început, puteți să ne prezentați puțin parcursul dvs?

F.M.: - Mai întâi, eu sunt cea care vă multumește pentru interes și invitație. Trebuie să recunosc că aș fi extrem de curioasă să cunosc cititorii români din Liban. Pe cât de familiară sunt cu comunitatea română de aici și cu faptul că e normal ca românii din diaspora să se unească în jurul unor manifestări, publicații, evenimente legate de vechea lor identitate, cu atât sunt surprinsă să descopăr că o astfel de comunitate există și în Liban. Ca să vedeți cât de limitați și de supuși clișeeilor suntem! Ca și când America are monopolul diasporei românești. Despre mine se poate spune că viața mea se împarte în două: înainte de venirea în Canada și după. După studii de

filologie la Universitatea din București, am lucrat ca ziarist la *Evenimentul zilei* și am publicat trei cărți, printre care *Țara brânzei* s-a bucurat de oarecare succes. După imigrarea la Montreal, m-am întors din nou la universitate, unde am facut un master în literatură comparată și altul în istorie, plus o diplomă în studii engleze și istoria artei. Între timp, am publicat 9 cărți în franceză și două în engleză. Am condus un magazin on-line, *Terra nova magazine*, timp de 4 ani, am trăit doi ani în Arcticul canadian, am fost în China un an. În prezent predau franceza și istoria, iar din 2017 am fondat o editură franceză la Montreal, numită *Editions Hashtag*.

O.R. – A scrie reprezintă pentru dvs. o profesie sau o pasiune ?

F.M. - Cred că ambele. Scrisul a început ca o pasiune și a devenit o profesie. Ca orice artă, scrisul ține de o anume disciplină, tehnicalitate, practică, trudă. Este plăcere și neplăcere în același timp, corvoadă și entuziasm, repetiție și noutate. Un artist pictor îmi spunea odată că atunci când era tânăr avea multe idei dar nu avea tehnică. La bătrânețe are tehnică, dar nu mai are idei. Asta nu îl împiedică să fie unul din cei mai mari artiști români. Chinezii spun că originalitatea constă în a reinventa ce este vechi. Cred că talentul unui artist este să armonizeze cele două dimensiuni ale creației; inspirație și tehnică. După prima carte, într-un fel sau altul nu faci decât să lucrezi pe un vechi mulaj. Idei noi, cuvinte vechi.

O.R.- În general care sunt sursele dvs. de inspirație?

F.M. - Realitatea și istoria sânt cele două mari surse de inspirație în cărțile mele. Am scris cărți cu o puternică tentă biografică, cele scrise în România și despre România, precum **Țara brânzei, Eu, Luca și chinezul, Dina, Confesiune pentru un ordinator** în care încerc să descriu cum pot mai bine degingolada care a urmat după dezmembrarea regimului comunist și eșecul generației mele, născută în anii 60. Fără a recurge la acel realism crud de care fac uz unii scriitori români contemporani, încerc să surprind felul în care cei 50 de ani de comunism, care ne-au inculcat frica de propriile idei și autocenzura, au creat o

societate care are încă mari dificultăți de a se purifica, a se reinventa. Există apoi cărțile cu subiect istoric care reprezintă pentru mine o evaziune în trecut, un fel de pauză de la realitatea care ma compleșește uneori. Am scris despre campania lui Alexandru cel Mare în Asia (**Regina și soldatul**), despre dinastiile legendare în China (**Sweet, sweet China**), despre mitologia romană (**Răpirea Sabineii**). Munca la un roman istoric este diferită căci inspirația este dublată de cercetare. Dar după fiecare astfel de carte am ieșit purificată, gata să atac încă o dată realitate cu toate răcilele ei.

O.R. – Faceți un plan înainte de a scrie sau mâna alunecă singură pe foaie sau tastatură ?

F.M. - Există o abordare specială pentru fiecare carte. Pentru romanele de inspirație cotidiană, de exemplu cele ca **Țara brânzei** sau **Dina** nu am avut un plan narativ. Într-un fel lăsam scriitura să mă surprindă, să mă socheze chiar. Este interesant de analizat felul în care scriitura răscolește memoria personală, și felul în care conștiința își dă sau nu acordul la prea mari dezvăluiri. Poate de aceea nu voiam să mă gândesc la final dinainte. Tot ce voiam când scriam **Țara brânzei** de exemplu era să psihanalizez propriul meu trecut în același timp în care cuvintele reformulau pe hârtie toate tarele și eșecurile trecutului. Cu romanele istorice este diferit. În fond, un roman istoric împrumută ceva din munca unui istoric din dorința de a rescrie trecutul, de a-l interpreta. Un scriitor nu face decât să încerce să remodeleze fapte și evenimente pe care lumea le cunoaște deja într-o

oarecare măsură. Când am scris despre Alexandru cel Mare, am decis să atac un erou ultracunoscut și mai ales adulat. Ori mobilul meu era cu totul opus la această mitologie vehiculată în literatură, artă, istorie. Tema romanului meu era jaful pe care campaniile lui l-a produs, atacurile devastatoare asupra unor civilizații legendare. În final, aventura lui Alexandru a avut puține efecte civilizatoare, în ciuda a ceea ce se crede și se scrie de secole. Soldații lui Alexandru au ras de pe fața pământului monumente și orase înfloritoare, începând cu Teba, în Grecia. Este greu să te bați un mit și cu mitologia în jurul unui erou. Dar exercițiul merită efortul.

O.R. - În fiecare roman există un subiect aparent și unul profund. Care este ultimul dvs subiect profund tratat ?

F.M. - În ultima vreme, sunt din ce în ce mai preocupată de bătrânețe, evident. La cincizeci de ani știi exact care sunt porțile la care nu mai poți bate. Avantajul când ești tânăr este acea naivitate care te face să crezi că totul este posibil și că te poți reinventa, poți deveni orice vrei. Mai târziu descoperi cât de mult viața se învâрте în cerc; mai devreme sau mai târziu, descoperi că un individ nu se poate reforma radical și că destinul îl aduce inevitabil la punctul de pornire. În acest moment, preocuparea mea este să înțeleg cum putem îmbătrâni în pace, cum să fim fericiți cu ce avem și mai ales cum putem să ne amuzăm de momentele când soarta ne încearcă cel mai tare. Acesta este de altfel subiectul romanului **A doua șansă pentru Adam**, istoria unui cuplu imigrant fericit, până la momentul în care soțul suferă

un atac cerebral care îi reduce inteligența la cea a unui copil de opt ani. Romanul vorbește despre felul în care soția încearcă să continue să fie fericită alături de un om pe care ea îl consideră încă soțul ei.

O.R. – Vă mai amintiți prima frază pe care ați scris-o și momentul când ați decis să deveniți scriitor ? Ce v-a determinat să scrieți ?

F.M. - Este greu să îmi amintesc de prima frază, căci de scris, scriu de multă vreme. Până la 33 de ani când am publicat prima carte aveam trei manuscrise de sertar, fără însă să găsesc editorul sau mentorul care să mă îndrume. Prima încercare cu adevărat publicabilă a fost *Țara brânzei*. Am început să îl scriu într-o iarnă când un scriitor m-a invitat să îl acompanyez la o casă de creație la munte. În timp ce scriitorul în chestiune avea un ritual de a scrie complicat și dureros, eu nu încetam să mângălesc oriunde idei și fragmente care aveau să se adune în ceea ce a devenit *Țara brânzei*. În acel moment aveam în minte ceea ce ne spunea unul din profesorii noștri de la Facultatea de litere; tot ce e viu și autentic e

bun. Viața descrisă în *Țara brânzei* nu era neapărat bună, dar era autentică, iar romanul a avut răsunet, ceea ce mă face să cred că și-a atins ținta.

O.R. – *Ați împrumutat personajelor dvs. trăsăturile și sentimentele femeii Felicia Mihali?*

F.M. - Da, inevitabil, o parte din mine se regăsește în toate personajele din cărțile mele, chiar în regina persă Sissygambis, mama lui Darius. Gusturile, plăcerile și neplăcerile mele ies în evidență în fiecare personaj. Multe din romanele despre România vorbesc despre experiența mea ca ziaristă și ca femeie într-o țară unde femeia nu se bucură încă de multă autoritate sau respect. Scrisul meu este o formă de a sensibiliza cititorii la anumite subiecte, nu făcând morală implicită ci descriind condițiile mizerabile în care trăiește multă lume și mai ales condiția secundară a femeii. Acesta este subiectul care mă preocupă cel mai mult și care se află în centrul cărților mele, faptul că o femeie nu are niciodată aceleași șanse ca un bărbat, nici în România, nici în Canada.

O.R. – *Sunteți o mare cititoare, care sunt cărțile care v-au format și care sunt cărțile care vă însoțesc mereu?*

F.M. - Cărțile mele fetiș sunt cărți labirintice, care nu se limitează numai la o poveste oarecare, deși o poveste bună este oricând de ajutor. O intrigă palpitantă, personaje dramatice devin unelte perfecte pentru a transmite un mesaj. Ceea ce mă pasionează enorm însă într-o carte este decorul, fresca, istoria, substratul. Îmi plac romanele complexe, în care povestea nu

este decât un pretext pentru a rescrie istoria, cu toate rădăcinile ei. Un bun exemplu ar fi **Război și pace**, pe care, să fiu iertată, nu l-am citit încă decât fragmentar. O voi face într-o zi. Visul meu ar fi să nu mor înainte de a citi Război și pace din scoară în scoară. Dar ca să dau exemple de autori care m-au marcat, aş cita Ismail Kadare, cu toate cărţile lui. Mi se pare de departe un autor absolut, un mare povestitor şi în acelaşi timp un fin observator al istoriei. Există apoi Gogol, cu **Suflete moarte** de unde am învăţat tehnica detaliului surprinzător, ceva care se află sub ochii noştri ca un obiect fără valoare dar care capătă o semnificaţie imensă când este numit, descris, individualizat. Flaubet cu **Bouvard et Pecuchét**, o carte despre valorile dar şi hazul enciclopedismului. Cărţile lui Ilf şi Petrof sânt de departe imposibil de rescris, cărţi despre felul în care tăvălugul nemilos al istoriei poate fi tratat cu cinism şi umor. Acestea sunt genul de cărţi la care aspir.

O.R. – Care este personajul feminin care v-a marcat profund?

F.M. - Oriana Fallaci, ziaristă înainte de toate. Şi eu am început ca ziaristă, iar mai târziu am încercat să împletesc în ficţiune cele două luni, publicistica cu ficţiunea. Mare parte din cărţile Orianei pornesc de la propria experienţă ca reporter de război. Sânt în extaz în faţa felului în care Oriana reuşeşte să îmbine biografia cu politicul, ficţiunea cu reportajul. Am descoperit-o pe Oriana foarte târziu, din întâmplare, în Canada, când scrisesem deja cărţi precum **Eu, Luca şi Chinezul**, despre România de după 89. Când am citit-o mi-am dat seama că îi sunt un umil discipol şi că stilul meu se

hrănise, inconştient, de ceea ce ea făcea de multă vreme şi cu mult succes.

O.R. – Care este şi care ar trebui să fie locul scriitorului în societatea actuală?

F.M. - Sunt destul de împărţită în privinţa asta. Este evident că scriitorul trebuie să fie prezent pe scena publică şi că trebuie să aibă o voce, să fie ascultat. În acelaşi timp, când văd ce tip de scriitori îşi dau cu părerea şi ce anume spun în cele mai importante emisiuni, mă întreb dacă un scriitor nu ar trebui să se limiteze la a vorbi despre ce ştie el să facă, şi anume literatură. A scrie o carte bună nu te transformă nici în politolog nici în psihanalist, nici în cronicar cultural. Or, cel mai adesea scriitorii au tendinţa de a se erija în astfel de guru ai opiniei publice pe tot soiul de subiecte.

O.R. – Cum vi se par cititorii şi piaţa de carte din România ? O viziune asupra percepţiei literaturii române contemporane...

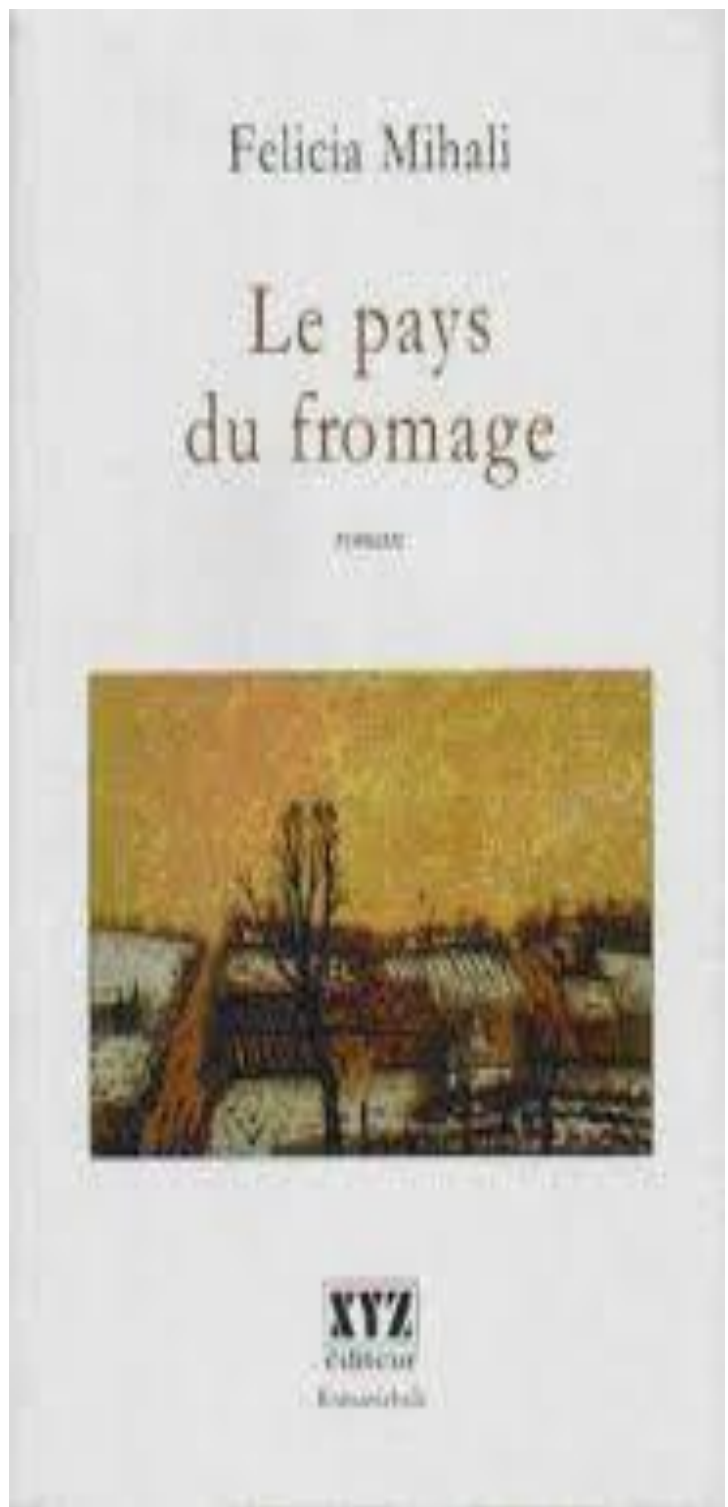
F.M. - Am plecat din România în urmă cu 20 de ani şi pâna la apariţia Facebook am fost destul de izolată de ce se scrie şi ce se întâmplă acolo. Din fericire acum sunt mai conectată la ce se întâmplă în România iar de

când
dirijez Hashtag mă
interesez și mai mult căci
aș vrea să public ceva din România,
dar ceva cu adevărat bun și nu de
conjunctură. Din păcate, ca editor descopăr
lucruri pe care nu le știam înainte, și faptul
că lumea literară este victima unei tehnici
destul de pernicioase. Adesea autorii care
sunt traduși în alte limbi nu sunt neapărat cei
mai buni, ci cei care au acces la subvenții,
care există deja într-un circuit de festivaluri,
care au prieteni traducători etc. Nu este ce
mi-am imaginat, dar ca editor încep să
înțeleg că fără subvenții este greu de
funcționat, căci industria cărții este extrem
de scumpă iar cărțile din Europa de est mai
ales, se vând foarte puțin în America.

O.R. – Stimată doamnă Felicia Mihali, vă mulțumim încă o dată pentru acest interviu și vă așteptăm, cu nerăbdare, în calitate de scriitor român francofon la Salonul de carte francofonă din Beirut și bineînțeles să faceți cunoștință cu comunitatea românească din Liban.

F.M. - Vă mulțumesc încă o dată și sper din inimă ca acest proiect să se realizeze.

ORIENT ROMÂNESC

EVOLUȚIE NEUTROSOIFICĂ ÎN SPIRALĂ ÎN VIZIUNEA PROF. UNIV. DR. FLORENTIN SMARANDACHE ȘI A SCRITORULUI ȘI JURNALISTULUI ANDRUȘA R. VĂTUIU

Volumul **“Evoluție Neutrosifică Umană în Spirală sau Divinul este în Om”** (Human Neutrosophic Evolution in Spiral or The Divine is the Man), autori: **Florentin Smarandache și Andrușa R. Vătuu**, este bilingv (româno-englez) și este structurat în două părți, prima în română și a doua în engleză, fiecare având șase capitole: Miracolul biologiei, Căutări în negura timpurilor, Căutând viața extraterestră, De la Leonardo da Vinci a pornit totul, Conexiunea biologiei cu alte științe,

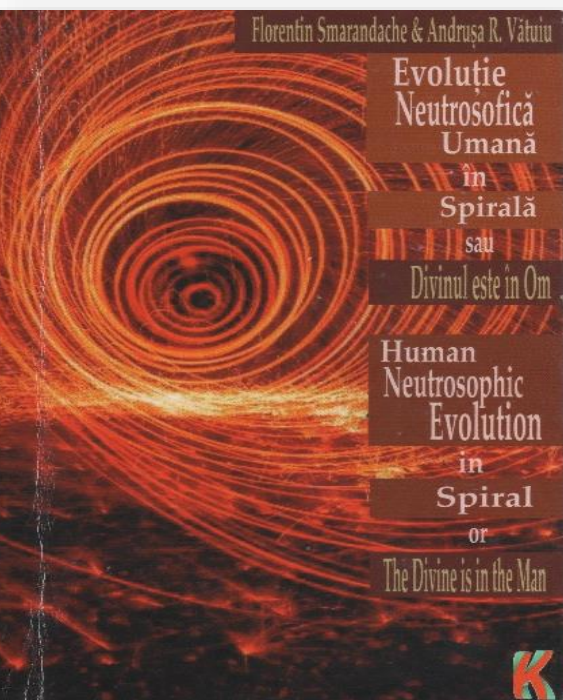
Tezaurul umanității.

Termenul de “Neutrosophie” a fost introdus de domnul Florentin Smarandache în 1995.

Lucrarea de față este un studiu științific pe care domnul Andrușa Vătuu îl prezintă pe înțelesul cititorilor și încearcă să aducă lumină și răspunsuri la multe întrebări neelucidate despre existența omenirii.

Autorii, profesor universitar doctor Florentin Smarandache de la Universitatea New Mexico din SUA și domnul Andrușa R. Vătuu, scriitor și jurnalist din Orșova, pornesc în textul de față din adâncurile omenirii, ale originii omului și evoluției sale, aducând ca dovezi în ipotezele domniilor lor studiile oamenilor de știință, descoperiri arheologice, documentații istorico-științifice precum și religioase. Dânșii le interpretează, din punct de vedere științific, și le transpun într-o lumină mai clară pentru înțelegerea și accesul la aceste informații al celor interesați.

Un rol important în studiul și *“explicarea mecanismelor vieții, animale și vegetale” pe Terra o are “Biologia” ca “știință a organismelor vie”*.

Multe întrebări, uneori cu răspunsuri confuze, au fost puse despre “când” și “cum” a apărut viața pe Pământ. În acest sens s-au format două opinii: *“una se referă la evoluția speciilor prin modificarea unor caracteristici impuse de influența mediului și de adaptare la acesta, iar a doua se referă la apariția vieții prin creație”*.

Prima teorie “evoluționistă a fost a lui Darwin”, iar la capătul opus teologia care “susține teoria creației divine”.

Cei doi autori iau în studiul lor ambele ipoteze.

Domnul profesor universitar doctor Florentin Smarandache “a generalizat Teoria Evoluționistă a lui Darwin la Teoria Neutrosofică a Evoluției, care cuprinde Grade de Evoluție / Indeterminare / Involuție”. Fiecare dintre acestea trei, evoluție, indeterminare și involuție, având “un grad” de adevăr, indeterminare sau neadevăr. Și, după o scurtă demonstrație științifică, se

ajunge la concluzia că “Adaptarea la un nou mediu înconjurător înseamnă dezadaptarea la mediul înconjurător anterior. Evoluție într-o direcție înseamnă involuție într-o altă direcție”.

Pe baza acestor considerente (și al multora altele) ia naștere **“Teoria Neutrosofică a Evoluției, Involuției și Indeterminării”**.

În carte, domnul Andrușa Vătuuiu vine cu câteva exemple concludente de evoluție, indeterminare și involuție.

Înțelegem că procesele și fenomenele se repetă, adică este un ciclu, dar ca o spirală (De exemplu: economia crește, descrește, stagnează și apoi acest ciclu se repetă. Sau imperiile au trei perioade semnificative: se măresc, stagnează și descresc chiar până dispar, iar în locul lor se nasc altele)

Cei doi autori abordează în continuare cele două laturi, cea științifică și cea religioasă, despre planeta noastră.

Ca urmare a măsurătorilor radiometrice *“Pământul s-a format în urmă cu peste 4,5 miliarde de ani, iar viața a apărut mai întâi în oceane, aproximativ cu 4,1 miliarde de ani în urmă.”* Apoi Florentin Smarandache aduce în discuție studiile făcute în Arhipelagul Galapagos din Ecuador și Australia de Vest. Ne vorbește și despre Explozia Cambriană dar și de căderea unui asteroid care a dus la dispariția dinozaurilor.

Revenind la *“celebra scriere < Originea speciilor >, geologul și biologul britanic Charles Darwin a lansat teoria evoluționistă, potrivit căreia toate speciile de forme de viață au evoluat din strămoși comuni prin selecție naturală”*. Deci ni se clarifică o chestiune despre care mulți dintre noi eram induși în eroare și anume că Darwin ar fi afirmat în lucrarea sa că omul se trage din maimuță. Autorii lucrării de față ne confirmă că: *“Nu există niciun pasaj în celebra sa lucrare în care să pomenească despre om*

și despre originile sale.” Doar la finalul lucrării sale Darwin spune: *< se va face lumină și asupra originii omului și a istoriei sale >*. În realitate Thomas Huxley “a scris prima lucrare elaborată în care vorbea despre asemănarea dintre om și maimuțele antropoide asiatice, dar, mai ales, cele africane” (1863)

Bineînțeles că teoria evoluționistă îi deranjează pe susținătorii religioși. *“Fundamentații creștini și evreii ultraortodocși critică descendența omului din primatul timpurii pe motiv că această teorie contrazice Cartea Genezei”*.

În prezenta lucrare “Evoluție Neutrosifică Umană în Spirală” este analizată și poziția religioasă, dar din păcate sunt multe neconcordanțe cu realitatea. Astfel, după Biblie omul a apărut în urmă cu 7500 de ani, dar în realitate *“primii umanoizi ar fi apărut în urmă cu câteva sute de mii de ani, chiar un milion și ceva.”* Iar în Geneză se vorbește despre întreaga Creație divină în doar șase

zile, când în realitate este vorba de miliarde de ani. Și după părerea mea, Creația încă nu s-a terminat; dispar aștrii în univers, poate chiar sisteme solare, și apar alte stele și sisteme solare.

Totuși, dacă se merge pe linia Creației divine, autorii lucrării de față își pun două întrebări: *“divinitatea este un personaj singular sau reprezintă o anumită comunitate cu un grad ridicat de civilizație, capabilă să genereze viață și arhetipuri structurale? Să fie vorba de Sfânta Treime ca formă multiplă a divinului?”*

Se vorbește apoi despre zei, despre cultura și textele sumeriene, egiptene, chineze, mayașe etc.

“Specialiștii din domeniul paranormalului” susțin că *“omul este o structură vie complexă, alcătuită din mai multe straturi sau corpuri, și anume: corp material (fizic sau somatic), corp energetic format la rândul său din mai multe straturi și spirit.”*

În zilele noastre știința a evoluat atât de mult încât *“omul este o entitate biologică vie alcătuită din mai multe corpuri situate în planuri diferite sau pe nivele vibraționale diferite”*.

Omul, pentru a intra în posesia adevărului despre el, dintotdeauna a fost obsedat de o serie de întrebări și pentru a afla răspunsuri, uneori subiective alteori obiective, a făcut *“căutări în negura timpurilor”*. *“Ce este ființa umană? Care este rolul nostru în Univers? Care este originea speciei umane și care-i va fi evoluția în viitor? Suntem produsul unui accident cosmic, rezultatul unui act de creație sau al unei*

evoluții de la simplu la complex? Viața este o treaptă în metamorfoza biologică, un ciclu perpetuum sau o etapă întâmplătoare?”

Cercetările arheologice au ajutat oamenii de știință să intre în posesia a noi *“informații despre specia umană, despre geneza și evoluția ei”*. Ei au coroborat *“descoperirile arheologice”* cu *“legende, folclorul popoarelor, documente religioase”*.

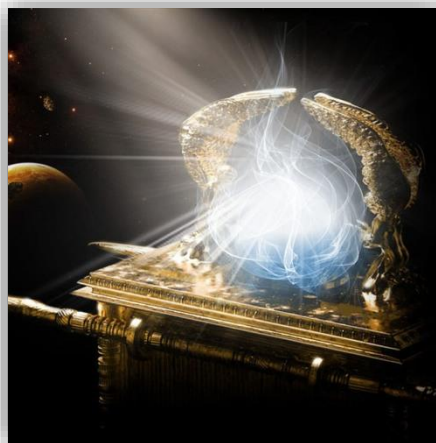
Dar revoluția tehnico-științifică a făcut posibilă datarea unor obiecte și schelete cu ajutorul carbonului.

Se vorbește în carte despre Atlantida dar și despre potopul biblic

În continuare ni se explică despre *“elohim”* și legătura acestora cu planeta explodată Phaeton. Nu este exclusă nici *“ipoteza intervenției extraterestre.”*

Autorii prezintă descoperirile unor arheologi renumiți dar și izvoare mayașe, concluziile unor oameni de știință japonezi, despre basorelieful, dinastii, scrieri antice, scrieri religioase etc.

Autorii fac referire și la *“Cartea lui Enoh”* și faptul că *“Enoh la acea vreme a luat cunoștință despre legea atracției universale, alcătuirea universului, mișcarea de rotație și revoluție a corpurilor cerești...”*

Dar *“teoria evoluționistă a lui Darwin”* se clatină fiindcă omenirea “după o perioadă de înflorire, a cunoscut un regres teribil”.

Profesorul universitar doctor Florentin Smarandache *“a demonstrat existența mai multor paradoxuri, inconsecvențe, contradicții și anomalii în teoria relativității. Astfel, **nu toate legile fizice sunt aceleași în toate cadrele de referință inerțiale**”*. De asemenea, domnul Smarandache susține existența unor viteze mai mari ca viteza luminii, fapt demonstrat prin experimentul CERN.

În ultimul timp cercetătorii caută viața din *“spațiul extraplanetar”*. Dar în ce condiții și sub *“ce formă poate exista?”* Uneori facem greșeala și raportăm posibilitatea existenței vieții doar la condițiile terestre. În schimb ea, în sistemele planetare din spațiul cosmic, s-a format și evoluat în condiții diferite de ce ni se oferă pe pământ, au alt grad și alte forme de adaptabilitate.

Autorii acestui volum confirmă faptul că în galaxia noastră, Calea Lactee, sunt în jur de *“400 de miliarde de stele asemănătoare soarelui nostru”*, iar în univers ar fi vreo 200 de miliarde de galaxii.

Mulți astrobiologi susțin că ființele extraterestre ar putea să nu fie *“după chipul și asemănarea noastră”*. De asemenea, biochimiștii acceptă că elementul carbon *“este o componentă cheie a vieții de pe Pământ”*, dar acest lucru nu se poate extrapola la întreg Universul. În opinia unora *“și arsenicul ar putea susține viața”*.

Lecturând această carte și găsind plauzibilă ideea că am putea fi creația unor extraterestri, adică dumnezeii noștri, care la rândul lor să aibă și ei creatorii lor, mi-a venit în minte o idee și anume că arhanghelii pot proveni din spațiul cosmic dintr-o civilizație

foarte înaintată, iar acei heruvimi cu mulți ochi și serafimi cu multe aripi ar putea fi chiar acele nave spațiale cu care se deplasează. Chiar despre Sf. Ilie se spune că a fost ridicat la cer cu un car de foc! Nu cumva este vorba tot de o navă spațială extraterestră? Nu cumva și legendele zeilor din Olimp au un dram de adevăr și aceia au fost extraterestri care au vizitat Terra? Mă rog, aceasta este doar o opinie proprie pe care mi-o asum, dar care poate fi totuși o ipoteză care ar putea fi luată în considerare pe viitor.

În continuare autorii ne informează despre recepționări radio din spațiul cosmic, despre observatoare și radiotelescoape, despre primele zboruri în spațiu și primii oameni care au pășit pe Lună, despre sateliții artificiali și telescopul spațial Hubble. Se preconizează și primul zbor cu echipaj uman spre planeta Marte.

Un capitol este dedicat pictorului, sculptorului, arhitectului, scriitorului și inginerului Leonardo da Vinci. Lecturând cartea veți afla cu surprindere despre ce este vorba. Studiile lui Leonardo da Vinci au dus la apariția noii științe, biomecanica. Și de aici

de-a lungul timpului s-a dezvoltat biologia din care au derivat *“biofizica, biochimia, bioelectricitatea, biocomunicația”*.

Domnul Florentin Smarandache este omul de știință care l-a contrazis pe Einstein. Dacă Einstein susține în Teoria Relativității că spațiul și timpul sunt relative iar viteza maximă este a luminii, fizicianul și matematicianul Florentin Smarandache susține opusul, el considerând spațiul și timpul ca fiind absolute, dar și existența vitezelor mai mari ca viteza luminii, dezvoltând astfel Teoria Absolută a Relativității.

În cartea **“Viață, spațiu și timp în infinit”** domnul Andrușa Vătuui explică faptul că *“spațiul se deplasează pe spirala timpului, care, reunite, evoluează pe o altă spirală – spirala sistemului spațio-temporal”* și că *“Viitorul nu poate fi decât al evoluției neutrosofice spiralice”*. Și la finalul cărții autorii vin cu exemple concludente *“din zilele noastre de evoluție neutrosofică spiralică”*.

Așa cum afirmă și autorii *“Lucrarea de față se dorește a fi o pistă de lansare spre orizonturile cunoașterii, spre esența unor posibile adevăruri universale și bineînțeles spre esența devenirii noastre biologice și nu numai”*.

Autorii ajung la concluzia că *“în timp ce acumulăm noi date și informații care lămuresc aspecte necunoscute, avem surpriza să constatăm apariția altor necunoscute, care așteaptă și ele o rezolvare”*. Este un fel de linie a orizontului care cu cât te apropii de ea, aceasta se depărtează descoperind noi ținuturi.

În această alergare după noi descoperiri, în goana de a cunoaște cosmosul și a evada în el, omul uită că nu-și cunoaște

îndeajuns planeta pe care trăiește și propria ființă.

Domnii Florentin Smarandache și Andrușa Vătuui stabilesc următoarea ipoteză *“corpul uman este tezaurul umanității, dar este un tezaur pe care trebuie să-l descoperim numai prin progres științific și tehnologic”* adică prin evoluție.

Volumul **“Evoluție Neutrosofică Umană în Spirală sau Divinul este în Om”** (Human Neutrosophic Evolution in Spiral or The Divine is the Man), autori: **Florentin Smarandache și Andrușa R. Vătuui**, este un studiu științific care elucidează multe întrebări pe care și le pune omenirea și trebuie lecturat cu interes și pasiune.

Ion Nălbitoru

DR. DIANA CHEAITO

MEDICINA ȘI ARTA ÎN DIALOG

Trăirea estetică - atitudine emoțională, reflectivă și creativă care conduce la înțelegerea vieții, a aflării unui sens.

Din cele mai îndepărtate timpuri, medicina a făcut parte din categoria profesiilor "nobile".

De obicei când auzi cuvântul medicină ai emoții pentru că te gândești imediat la luptă, riscuri, nopți nedormite, clipe obositoare și o responsabilitate majoră. Meseria de medic este diferită față de ceea ce ne închipuim noi, ce se vede la suprafață. Este o muncă grea care implică voință, devotament, responsabilitate și sacrificiu, un bagaj foarte mare de cunoștințe, intuiție profesională, o gândire lucidă și o răbdare de invidiat.

Însă sunt oameni pentru care profesia de medic reprezintă pasiune, și niciodată nu au avut vreo îndoială că au făcut o alegere greșită. Medicina este vocația lor.

Dr. Diana Cheaito, tânăr medic specialist de Chirurgie Plastică, Estetică și Microchirurgie Reconstructivă, s-a născut în România, la Iași. Anii copilăriei și adolescenței i-a petrecut în Liban unde a urmat și cursurile facultății de biologie la Universitatea Libaneză. În anul 2006 a venit în țară și s-a înscris la Universitatea de Medicină și Farmacie

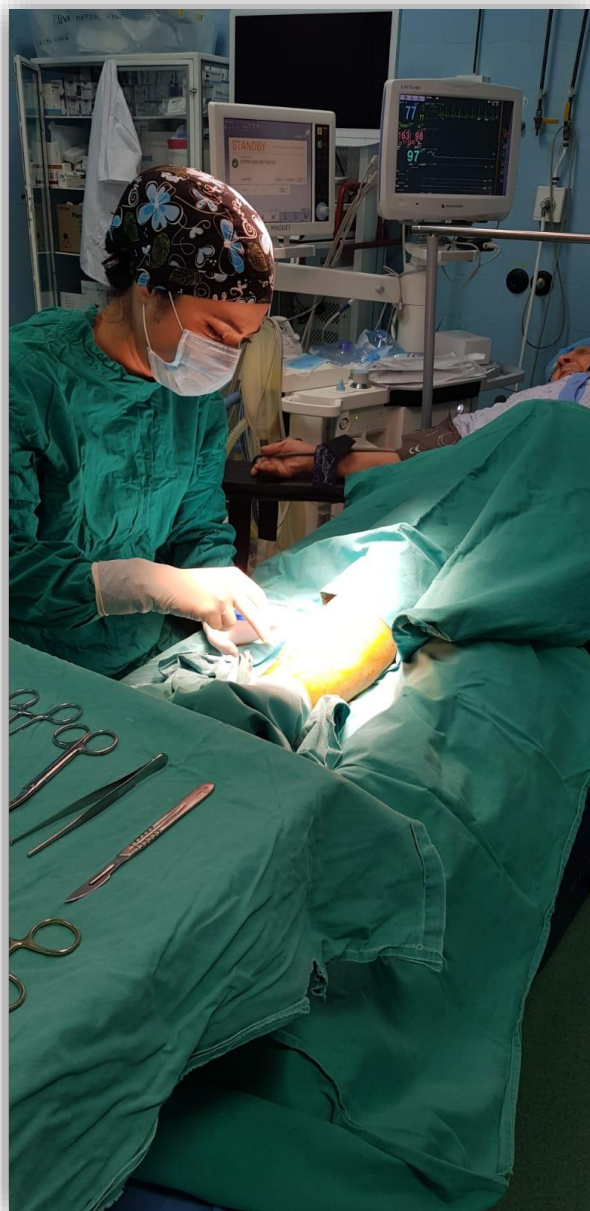

“Gr.T.Popa” din Iași. Pasiunea pentru medicină și în special pentru chirurgia plastică și reconstructivă o avea de mult, cu trecerea anilor, gândurile copilăriei au devenit realitate și a îmbrățișat această profesie cu pasiune, mai întâi în calitate de medic rezident la Spitalul Sf. Spiridon din Iași, iar în prezent ca medic specialist.

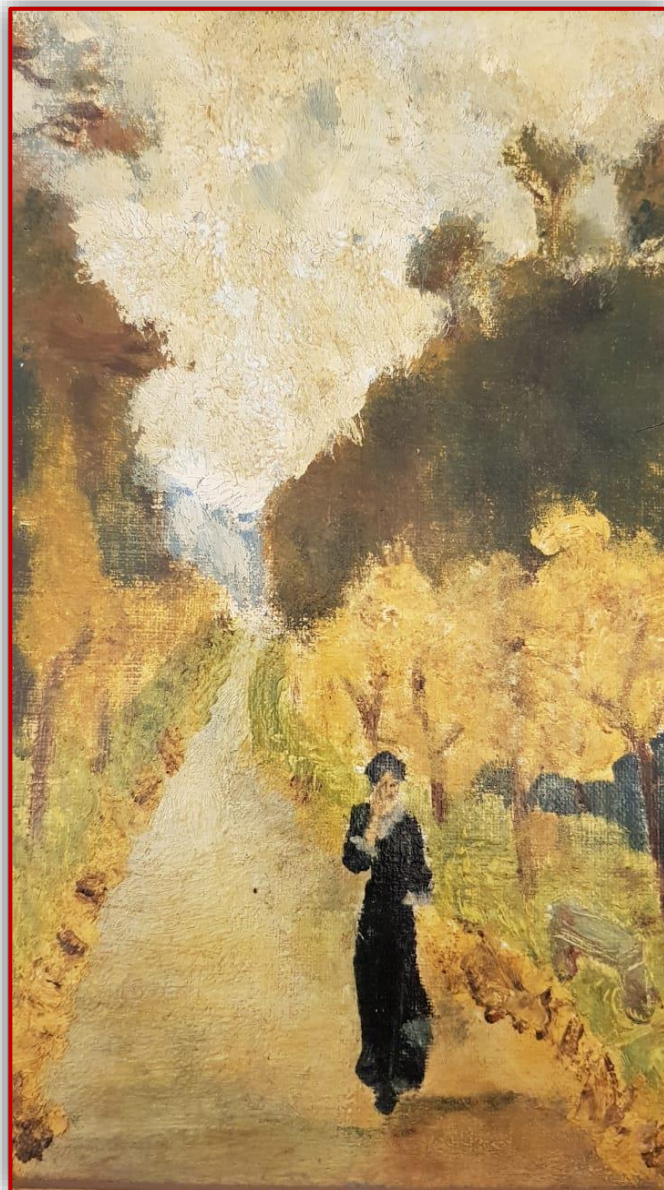
O doctoriță dedicată meseriei pe care o practică cu pasiune, dăruire și excelență profesională. Abnegația, dragostea pentru oameni și profesie, credința în ceea ce face, bucuria de a împlini ceea ce și-a propus, sunt cheia succesului acestui medic de o calitate extraordinară și o personalitate puternică.

Un medic implicat cu trup și suflet în meseria pe care o practică, dar care se apleacă adesea, cu aceeași pasiune, asupra scrisului și a șevaletului, cealaltă mare dragoste a sa, reușind astfel să își creeze o lume fantastică în care evadează cu bucurie și entuziasm, oferindu-ne un univers frumos și incitant!

« Arta, în general, este un element definitor, un spațiu de resurse și refugiu, de libertate și creativitate, de regăsire într-o realitate nouă, diferită, ne spune **Dr. Diana Cheaito**. Sunt medic și prin artă pot aprofunda un subiect care mă interesează de mult timp și face parte din cotidianul meu: omul. Miracolul medicinei nu stă doar în a vindeca, poți să cultivi și valorile sufletului la cel mai profund nivel, acolo unde

Întotdeauna găsești o sursă de inspirație și creativitate ce poate fi immortalizată în artă, între suflet și trup. De fapt, arta m-a interesat de mic copil, tot timpul am desenat și am admirat tablouri. Când am început să pictez am trecut de la stadiul de spectator la actor, care corespunde nevoilor mele de expresie și de comunicare. Numai că în timpul studiilor de medicină am neglijat pictura. De când am devenit medic specialist am reluat această pasiune. Încerc să traduc emoțiile mele, căutările, o istorie, o privire... Plecând de la lumini și umbre se nasc volume și forme cărora vreau să le dau profunzime. În pictură ca și în medicină îmi place să merg într-un sens mai profund, care nu se percepe la prima vedere, caut secretul și frumusețea vieții. Medicina este definită în general ca știința care are drept scop conservarea și restabilirea sănătății. Artă, în special pictură, desenul, sculptura, reprezintă activități umane care se adresează simțurilor și emoțiilor. Medicina și arta sunt două subiecte, două tehnici, două pasiuni diferite, dar dacă le alături se obține un efect sinergic pozitiv pentru medic și pentru pacient. Artă solicită imaginație și creativitate în timp ce medicina se asociază cu rigoarea și precizia.

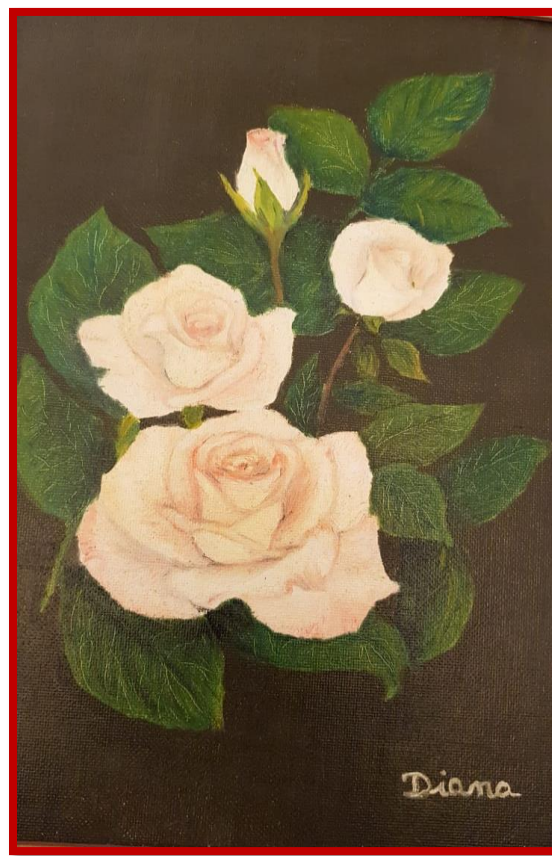
Orient Romanesc

În plus să nu uităm, arta are o influență pozitivă asupra sănătății. Medicina și arta se întâlnesc și se completează.»

Între bisturiu și penson există o graniță pe care **Dr. Diana Cheaito** o trece aproape în fiecare zi, a opera pentru trup și a picta pentru suflet: un dualism care transcende medicina și arta, oferă substanță pasiunii pentru om și pentru frumos. Intervențiile care se realizează sub microscop, pentru vase delicate și nervi de dimensiuni mici, necesită o pregătire specială și necesită o stăpânire perfectă a tehnicii și răbdare. Chirurgia nu se poate face fără pasiune și răbdare.

Chemarea medicală a devenit sursă de inspirație, factor catalizator, ridicând lucrul mâinilor la arta și sublim.

ORIENT ROMÂNESC

SOPRANA

MIHAELA MINGHERAȘ-COUTURE

UN NUME SINONIM CU SUCCESUL

În lirica românească, în fascinantă lume a versului cântat, se remarcă o voce care seduce, o soprană cu incontestabile calități artistice care are capacitatea de a ne surprinde, un caracter puternic, temperamental- soprana **Mihaela Mingheraș-Couture**. O personalitate feminină în muzica românească cu calități excepționale care stârnesc admirația spectatorului.

Soprana Mihaela Mingheraș, născută în România într-o familie de muzicieni, debutează la opera din Galați. Instalată în Franța își continuă cariera lirică și interpretează diverse roluri, în special sub îndrumarea lui Richard Bradshaw, Guy Cordette, Cyril Diederich, Laurence Foster, Alain Lombard, Fridrich Pleyer, Leontina Văduva și Giogo Zancandro.

Mihaela Mingheraș își consacră activitatea recitalurilor interpretând frecvent în Europa: *Requiem*, *Messe de Couronnement si Messe en Ut*, de Mozart, *Magnificat et Passion* selon Saint Jean de Bach, *Magnificat* de Vivaldi, *Mesias* de Handel, *Te Deum* de Dvorak, *Requiem* de Rutter, *Requiem allemand* de Brahms, și *Anotimpurile* de Haydn la teatrul Champs-Élysées. În 2004 cântă *Il Tramonto* de Respighi la evenimentul

organizat în cinstea Orchestrei Naționale din Lille. A fost de asemenea invitată să cânte la București cu Orchestra Națională de Radio a României, *Airs de Concert* de Mozart(2005), *Les Chansons d'Auvergne* de Canteloube(2006), *La Dame de Monte- Carlo* de Poulenc(2006), *Egmont* de Beethoven (2009), *Les poèmes pour Mi* de Messiaen (2009).

Este o prezență constantă pe podiumurile din țară și străinătate iar fascinația pentru arta sunetelor o îndrumă mereu spre noi explorări, fiind prezentă atât în spectacole lirice cât și în spațiul vocal-

simfonic cameral. O muziciană profundă cu o mare forță expresivă și o superioară înțelegere a mesajului creator, care este capabilă nu numai să interpreteze partitura muzicală dar și să construiască personaje. Soprana **Mihaela Mingheraș - Couture** este în același timp profesor.

Înzestrată cu orizont, cultură, imaginație și energie comunicativă, este un pedagog care caută frumusețea launtrică și talentul fiecărui cursant în parte, o regulă de aur care pornește din dorința de a dăruir și a împărtăși. Ca profesor știe mereu să transmită dragostea pentru muzică, o dragoste universală, care traversează legi, religii și culturi, care se transmite prin timp și spațiu. Încercă să hrănescă încrederea, inspirația, curajul, creativitatea și bucuria muzicii. În

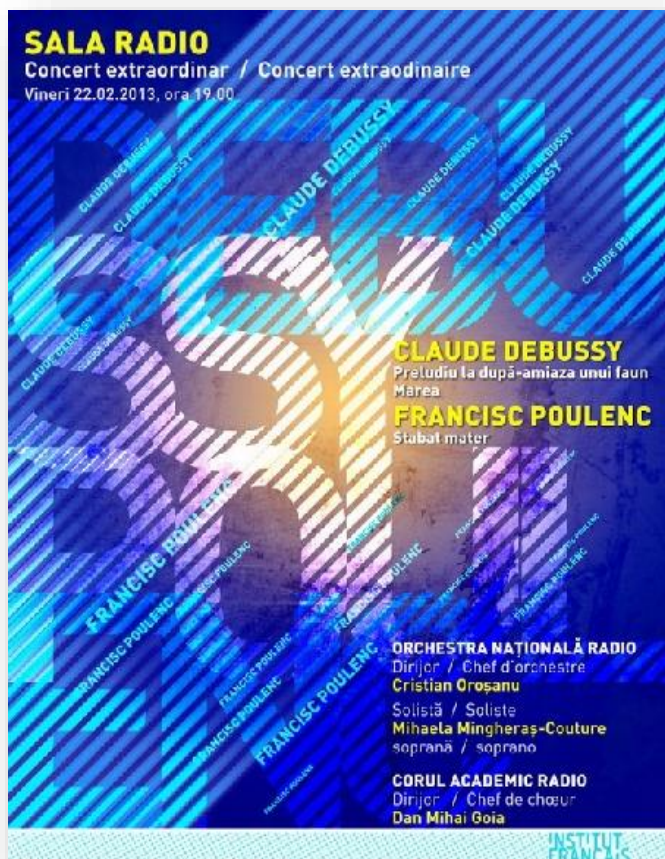
clasa sopranei, în universul magic al notelor muzicale, primează talentul, munca și seriozitatea profesională.

Printre cei care au frecventat cursurile sopranei **Mihaela Mingheraș - Couture** se număra două tinere talente ale muzicii lirice libaneze : Marie-Joe Abi Nassif și Marie-Josée Matar.

Charismatica soprană a susținut numeroase concerte pe scena libaneză, Festivalul de orgă organizat de Père Khalil Rahme, Master Class de Canto la Universitățile Antonine, Notre-Dame de Louaize, École des Arts Ghassan Yaminne și unde este așteptată și anul acesta în perioada 9 - 20 decembrie.

Soprana **Mihaela Mingheraș - Couture**, o voce de mare calitate, condusă cu sensibilitate și rafinament, o prezență scenică plină de expresivitate și farmec.

ORIENT ROMÂNESC

RINA JABER - DESCOPERIND MATERIA, O POVESTE DE DRAGOSTE CU PĂMÂNTUL

Trăim pentru a descoperi noi și noi frumuseți, viața e o continuă descoperire". - Gibran Khalil Gibran

Rina Jaber este o tânără ceramistă româno -libaneză . După absolvirea facultății de arte *Alba* la *Balamant* în Liban, **Rina Jaber** și-a continuat studiile în Japonia, obținând un masterat în arhitectură ambientală la *Tama University* în Tokio.

Contactul cu materia și mai ales cu lutul, această formă de pământ care se lasă modelată de mâini măiestre de olar, a rezonat cu profunzimile ei identitare, atât ca persoană născută la Iași, oraș aflat la doar 50 de kilometri de Cucuteni, cât și ca urmașă a vechilor fenicieni, stăpâni ai mărilor, dar și artiști meșteșugari.

De-a lungul celor opt ani petrecuți în Japonia, Rina a fost puternic impresionată de arta milenară a ceramiștilor japonezi, alegând să lucreze câțiva ani sub îndrumarea unui maestru veritabil.

Spiritul ei înfometat de simplitatea pe care numai lutul o deține în mod absolut a rezonat cu vechea tradiție a ceramicii japoneze, wabi-sabi - o căutare a adevărului autentic și universal, o căutare de sine în care artistul distilează formă și materie

pentru a descoperi esența naturii, deci a ființei umane.

Valoarea piesei stă în căutarea sensului ascuns, în volumul de muncă depus, în căutarea formei, cât mai aproape de natură, în combinația savantă și complicată de smalturi, în căutarea texturii finale. Vasele sunt lucrate din corzi de lut răsucite și nivelate precum vechile ceramici cucuteniene, ca din vremea când nu se cunoștea încă roata olarului.

Cel ce privește ceramica lucrată în spiritul wabi-sabi reușește să descopere perfecțiunea în imperfecțiune, să vadă în trecerea timpului nu îmbătrânire, ci maturitate. Ceramista **Rina Jaber** ne dăruiește frumusețea trăită în nostalgia trecerii timpului.

Așezată în spațiu, ceramica ei amintește monolitul într-un peisaj în perpetuă schimbare. Niciodată inert, este mereu susceptibil de a putea fi reconfigurat și conectat cu alte elemente organice. Artista caută o limbă proprie pentru a ne vorbi de emoțiile sale și contactul cu materia care o înconjoară. Dorința de a crea este născută din dorința de a prezenta în mod liber materia, așa cum o intuiește și o percepe, realizând lucrări modelate, sculptate, gravate.

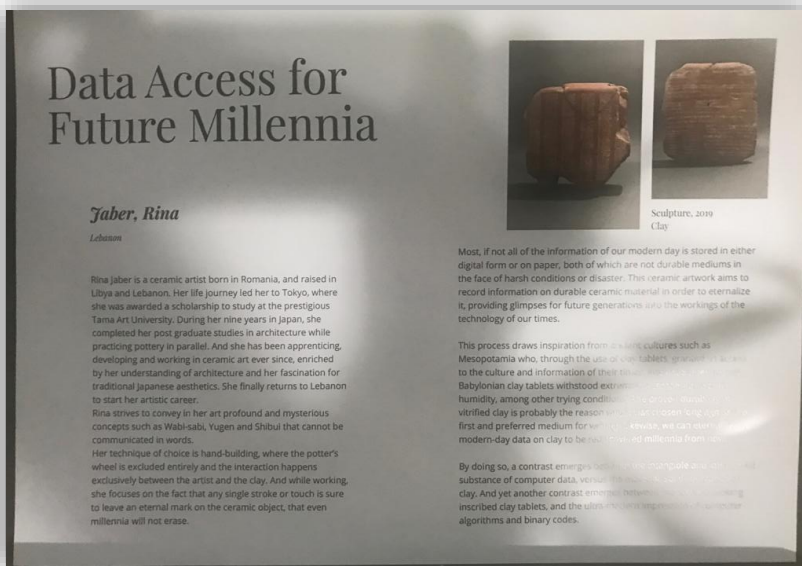
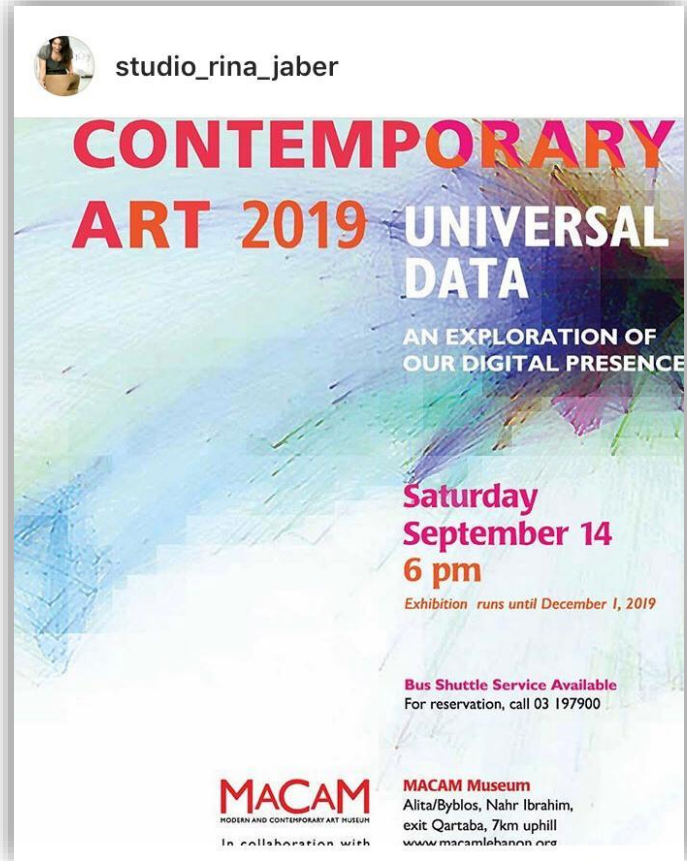
Pentru că ceramica este o manieră de a se exprima, de a lăsa imaginația liberă. Prin lucrările ei, artista ne ajută să descoperim maniera personală de a lucra lutul, filosofia ei de viață, pentru a reprezenta istoria fără date, istoria prezentă și din alte timpuri, istoria cu frumusețea ei fără limită. Prin ceramică poți să deslușești forțele vitale ale naturii. Sufletul pământului emerge în lucrările artistei. O creativitate și o curiozitate care nu uită esența și sursele copilăriei. De multe ori vârsta adultă nu

păstrează această memorie, este incapabilă de a căuta zonele detaliilor și indiciilor semnificative. Tocmai aceste comori sunt elementele care compun arta sa: rădăcini care exaltă sufletul, pământul ars. Lucrările sale sunt vii, dinamice, capabile de a reda patosul uman înțeles în conceptul său arhaic, pentru a demonstra un ansamblu emoționant de poezie, dragoste și fericire. Dorește să creeze ceramică cu un spirit calm, să redea expresia ritmului și energiei prin intermediul argilei. Un univers feminin, poetic și senzual. Pentru că ceramica înseamnă mai mult decât apă, lut și foc. Înseamnă ardere interioară, trăire și pasiune dincolo de cuvinte.

ORIENT ROMÂNESC

ADRIANA DINU ALEXANDRI UN PICTOR CU SUFLET COLORAT

“Arta este, înainte de toate, o stare a sufletului.” - Marc Chagall

Un pictor care poartă pensula în suflet, care pune pasiune, sentiment, credință, poezie și frumos în lucrările sale. O poezie tăcută, desenată cu emoție pe sticlă, zămislind în viziune originală un univers cromatic rafinat, armonios.

Icoanele sale dezvăluie și ceva din adâncul ființei interioare, care dăruiește bucuria de a picta, așternând frânturi de suflet în armoniile culorilor. Trăiește și se exprimă prin culoare, slujește arta cu sinceritate și dăruire pentru a învinge eternitatea. Descifrezi viața sa sufletească în culoarea siderală a penelului său care cucerește sufletele iubitoare de frumos.

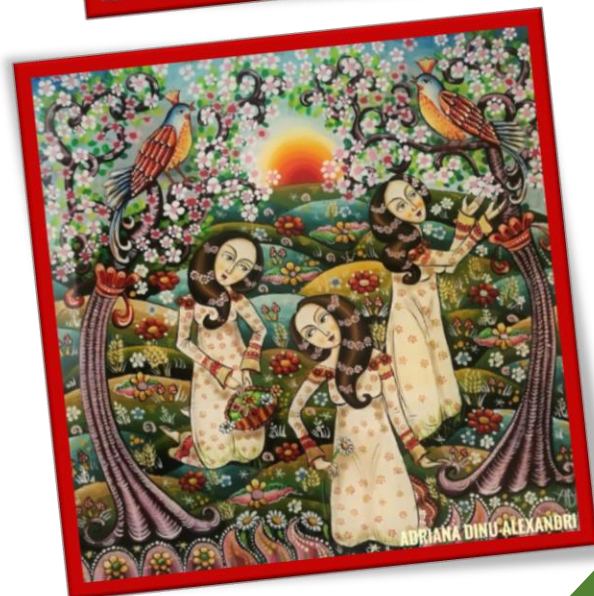

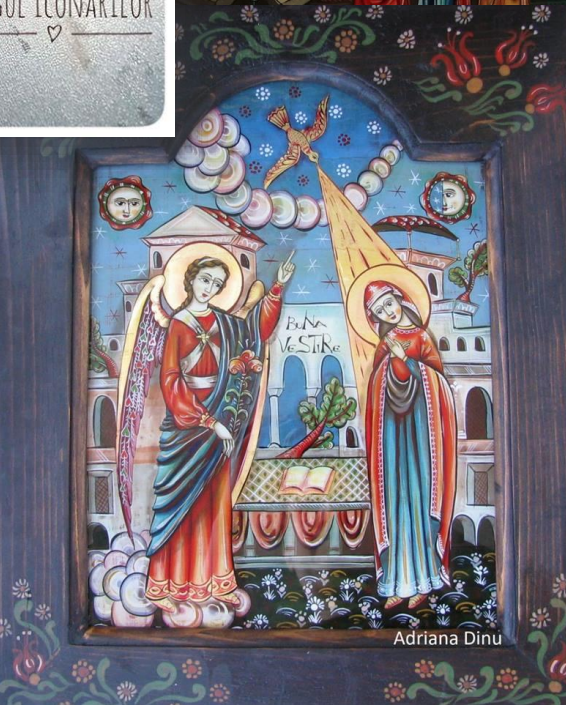
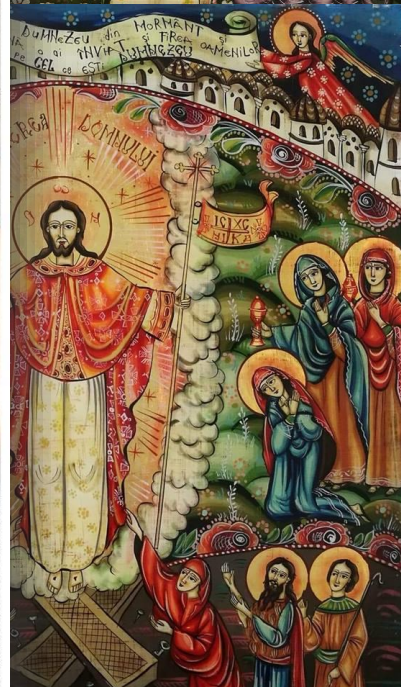

Dotată de capturi și reflecții încântătoare, arta picturii pe sticlă a artistei **Adriana Dinu Alexandri** are o putere de fascinație particulară. Fragilitatea suportului, detaliile, umbrele și culorile, alegorică sau religioasă, pictura sa reflectă sensibilitatea, căldura și serenitatea sufletului său. O magiciană care ne introduce în lumea de vis a culorii, o lume feerică, cu tonalități luminoase și clare care ne cucerește prin vitalitate. Înundată de nuanțe calde de ocru-gălbui, scăldată în albastru tandru și împletită cu verde calm, pictura **Adrianei Dinu Alexandri** ne relevă o ambianță delicată de forme, volume și culori din care străbate sufletul satului românesc, vatra noastră din vremuri imemorabile, cu credința și obiceiurile sale. Nepretențioase dar strălucitoare, lucrările reprezintă o întâlnire luminoasă cu frânturi din viața spirituală a satului românesc. Artistă înnobilează sticla, îi dă viață și încearcă să ne transmită acel sentiment de împlinire sufletească care o cuprinde atunci când lucrează.

Anca Cheaito

Orient Romanesc

KARMEN ZAHARIA

ICOANA,

FEREASTRA SPRE

DIVIN

"Fiecare artist își înmoaie pensula în suflet și își pictează natura proprie în picturile sale". Henry Ward Beeker

Să trăiești toată viața cu fața întoarsă spre icoană, sclavia iconarului...

Karmen Zaharia este o artistă pasionată de pictura pe lemn și sticlă a icoanelor. Un pictor care stăpânește cu profesionalism arta culorii, dar care s-a numit, cu modestie, **pictor ucenic**.

Icoana reprezintă credință, artă și în același timp tradiție. Ne invită să contemplăm o lume invizibilă, lumea Sacrului, a Divinului.

O icoană nu poate fi abordată dintr-un singur unghi pictural, estetic sau tehnic. Fiecare iconograf aspiră la acea frumusețe care înalță, care transformă, fiecare urmă de person trebuie să fie adevărată, pornită din suflet, pentru că icoana trebuie să fie caldă, să vorbească. Ea cere un moment de răgaz în fața ei și un elan sufleteș din partea spectatorului.

Un pictor de icoane nu este numai un artist, este un artizan, care vorbește de sufletul și tradițiile poporului căruia îi aparține. Este un instrument ales, un person care ne vorbește de ce are mai sacru un neam. La români, icoana a fost, nu doar o piesă necesară activității de cult, ci și un mijloc de comunicare și de legătură complexă cu Divinitatea. **Karmen Zaharia** ne prezintă prin pânzele ei, paleta sentimentelor noastre interioare, a rădăcinilor noastre care alcătuiesc cultura noastră stramoșească. Munca unui pictor de icoane este o muncă în tăcere, în rugăciune, în singurătate. Scopul său este de a transmite prin intermediul icoanei, sursa vieții sa spirituale, a trăi și a-și exprima credința prin lucrarea sa. O icoană se lucrează încet, necesită multă răbdare, renunțare și perseverență. O muncă care se confundă cu inima, care ritmează, dă suflu și ghidează mâna și personul. Imaginea este interiorizată, apoi receptată în liniște, ca apoi să fie trăită și depusă pe pânză. Karmen Zaharia, prin lucrările ei, pornește într-o lungă călătorie, traversează epoci, tăceri, lumină și timp. Un drum lung de la umbră la lumină. Culori fine, dar sombre, la început, care devin din ce în ce mai clare, cu sensul de

a urca spre lumină. Contrar altor tehnici de pictură, icoanele nu au umbră. Lumina strălucește pe fiecare față prezentă în lucrare. Ea transmite un mesaj spiritual. Liniștea, calmul și lumina sălăjuiesc în interiorul fiecărui pictor de icoane. O icoană nu are semnătură, este o opera comună între cel care a pictat-o și cel ce se va fi în fața ei.

Pentru **Karmen Zaharia**, arta înseamnă a trăi și a aduce frumosul și divinul în viața oamenilor. A descoperit esența și adâncimea neamului românesc. Într-o icoană totul este simplu, icoana este scrisă este o mare bucurie să o pictezi și când începi să o citești, să o interpretezi, bucuria devine imensă. De fiecare dată când se pictează o icoană îți dăruiești sufletul și de fiecare dată se caută profunzimi, adevăruri. Este o artă care trăiește.

Karmen Zaharia ne vorbește prin lucrările sale de imensa bucurie și pace care există în fiecare din noi în încercarea de a fi mai aproape de Divin și de a pătrunde tainele acestui Univers.

Anca Cheaito

CĂUTÂND SĂ ÎNȚELEGI VIAȚA

Viața... e un drum... și bine îi
stă călătorului cu drumul
său...

Unii merg pe un drum de țară,
bătătorit de vreme și alți pași dinaintea lor...
alții pe un drum asfaltat și modern... mai sînt
unii care își aleg șinele de tren mai vechi, mai
moderne să-l ducă la destinație... sau
drumuri vechi de piatră... sau alte drumuri
mai umblate sau mai ferite de ochii lumii.

Cum e călătorul, așa e și drumul...

Fiecare merge pe drumul lui cum
poate... Unii pe jos, alții cu mașina... cu
trenul... său cu căruță... sau multe alte
mijloace de transport, după cum crede omul
că vrea să își parcurgă calea... mai repede și
cu viteză... pe jos și mai alene, admirând
frunzele și florile din cale... sau urcând în tren
ca să stea confortabil... și tot așa, fiecare
după putință și cum i-a rânduit Dumnezeu...
Și nu este mijloc de transport mai bun sau
mai rău... ci după măsură fiecăruia... Că nu
poate cel grăbit să meargă pe jos...și cel mai
încet să meargă cu viteză... toate îi sînt date
omului după măsură pasului sau...

Și în călătoria noastră... ne mai și
oprim... de voie sau de nevoie... de bucurie,
sau din neputință... singuri sau ne opresc
alții... că să ne odihnim sau că să ne însoțim
cu alți călători... dar de oprit ne oprim în

multe locuri, stații și gări...după cum e voia
noastră sau voia lui Dumnezeu. Unele opriri
ne împlinesc, altele ne vitregesc... dar fără
ele, drumul ar fi fără de folos... Unii se opresc
... mulțumiți de ei și adormiți de plăceri.. și
târziu își dau seamă că nu și-au parcurs toată
calea... alții, sub povară greutății drumului,
renunța să mai meargă... dar omul statornic
își parcurge calea până la capăt și unde
oprește, fie lan de flori sau spini, oraș sau
casă de țară, pădure sau pustietate... face
lumină în jurul sau și pleacă mai departe
liniștit.

Nu există un număr de opriri.. și nici
de stații... în care trebuie omul să se
oprească pentru a fi împlinit... fiecăruia îi
este rânduit după măsură sa... Numai să nu
scape stațiile... și dacă a scăpat vreo una... să
nu deznădăjduiască... ci s-a creadă că n-a fost
timpul potrivit să se oprească atunci, căci

poate nu ar mai fi mers mai departe... Mare lucru îi este omului să se încreadă în Dumnezeu... că toate câte îi vor fi de folos i se vor scoate în cale la vremea potrivită...

În drumul nostru ne mai și însoțim cu alți călători... din dragoste sau din prietenie...

de bună voie sau de nevoie... din plăcere sau din nevoință... dar toate însoțirile au un rost... și ne învață să iubim... și pe cei buni și pe cei nătângi. Însoțirile astea ne învață să nu uităm că fiecare merge în ritmul său...pe cel ce merge pe jos, să nu-l grăbim, și pe cel cu mașină, să nu-l încetinim... ci să îi înțelegem! Și dacă vrem să învățăm dragostea... să ne mărim sau să ne micșorăm noi din când în când viteză, pentru ei...dar să nu ne pierdem calea rătăcind pe drumul altcuiva... Căci oricât nu am iubi noi pe cineva, fie soț, soție, copiii, părinți, frați, prieteni... fiecare din ei merge pe drumul lui și noi pe al nostru... Chiar dacă, pentru scurte perioade de timp, drumurile noastre se unesc, se suprapun, vine vremea când se separă din nou... Ne suntem însoțitori unul altuia, ajutor, sprijin...și drumurile noastre se alaturează, și mergem toți parcă spre același cer, dar calea fiecăruia trebuie bătătorită cu propriii pași!

Viață noastră e un drum... și drumul asta fie ne poartă spre cer... fie ne pierde pe cale... Datoria noastră e să-l parcurgem, în ritmul nostru, cu pașii noștri, în vremuri de pace sau vremuri vitrege... și să nu uităm că drumul nostru, că și crucea noastră... e croit pe măsură fiecăruia...de asta și la sfârșit vom primi răsplată...după cum ne-au fost pașii!

Natalia Luchita

SIMPLITATE...

Mi-i drag tare omul simplu... la vorbă, la port, la inimă. Simplitatea ceea pe care o poți îmbrățișa și o poți iubi fără frică, și fără fâsticeală că nu ești demn de ea... că poate ești prea urât, prea gras, prea sărac sau nu ești de ajuns de cult... Mare preț are inima simplă.. care n-are nevoie de artificii că să trăiască, să iubească, și pur și simplu să fie... Dar, de când cu moda și cu banii mulți... am devenit așa de sofisticați încât ne și temem să ne mai apropiem unii de alții... că suntem prea frumoși... prea deștepți... prea credincioși... și în toată sofisticaala asta... nu ne mai găsim unii pe alții.

M-am născut țărancă, într-o margine de lume... și țărancă am rămas până azi... și inima mea tot de țărancă este și spre pământ se trage. Am crescut între dealuri, increstați de pădure, și înconjurate de vii... Vremuri blânde, vremuri blajine, vremuri cum n-au să mai fie, cred... Când oamenii se hrăneau din pământul pe care-l iubeau... și pământul rodea hrănindu-se din dragostea lor. Și era belșug, și era pace... și oamenii cu bucurie își lucrau viile... și toamna le culegeau... Era o forfota în jur... și râsete și veselie... de se bucură și Dumnezeu în cer când vedea atâta dragoste între om și pământ, pe care El cu Cuvântul și mâinile Lui l-a creat.

s-au pustiit oamenii... s-au pustiit viile... și nu mai este dragoste între om și pământ... și pământul nu mai rodește!

Am crescut la o masă de lemn... rotundă și joasă.. și veche de pe când cu vremurile celea blajine, când oamenii mâncau mămăligă cu borș roșu și erau mulțumiți că s-au săturat și nimic pe pământ nu era mai bun decât mâncarea ceea crescută în grădina lor și gătită la foc mic, aprins cu lemne de cireș...O masă încercată de timp și încărcată cu tone de plăcinte care s-au frământat și încă se întind pe ea, și de multele generații care s-au așezat rând pe rând, toți laolalta, sau câte unul, să-și potolească foamea...Doamne, că tare mulți

tăieței de zeamă s-au mai făcut pe masă ceea... La masă ceea am învățat și eu cum să fac pâine, și toți ceilalți nepoți și strănepoți, ca și mine, au frământat aluat și și-au făcut hulubași cu două boabe de piper negru în loc de ochi...

Că să mănânci la masa ceea, trebuie să te așezi pe niște scăunele mici de tot și joase că niște jucării...de parcă ai sta în genunchi...De fapt... ca să poți mânca la masă ceea trebuie să te smerești, să te dezbraci de mândrie, și să redevii om precum cei care mănâncă lângă tine... că altfel orgoliile nu încap să se așeze și să își potolească foamea...ba îs prea lungi, ba prea scurte... ba nu-i îndeajunsă mâncare ... oricum nu ai da, iese cu nemulțumire... Bine că are bunica răbdare cu fiecare suflet... Masa, și inima ei... au rămas la fel... bătătorite de vreme, încărcate de mâncare și dragoste... unde toți au loc, și cei buni, și cei nătângi, și cei nervoși, și cei tăcuți... și cei sfinți... și cei plini

de patimi... Așa e bunica... cu inimă încăpătoare... și masa și-a făcut-o după măsura inimii... toți au loc... dacă poftesc...

Și așa ne adunam toți la masă, în jurul mâncării, multă sau puțină, și fiecare, flămând cum era, mânca pofticios, care cu lingura, care cu furculița, care își mai lingeă degetele... dar nimeni nu se uita la celălalt cum mănâncă și nu îl judeca... toți erau bucuroși că au ce împărți și sînt împreună... Așa am crescut, la masa ceea, de când eram o mîna de om, până când m-am pomenit femeie...

Înainte intra omul în casă, pe neprins de veste... și îl puneai la masă... cu o bucată de pâine, niște roșii și ceapă, și brînză sărată, cu un pahar de vin... așa rupt din lucru... tare bun mai era tot... și nici oamenii, nu se rușinau să îți între pe poartă ori de câte ori simțeau nevoia de vreo mîngâiere sau aveau vreo trebuință..

Doamne... și când te gândești.. că acum sînt atâtea case precum castelele, cu mese mari și încărcate unde nu intră nimeni la o vorba bună... sau o vorba de dragoste... și va bate vîntul... și vremuri vor trece... și vor rămîne pustii... că niște babiloane fantome ale timpurilor când dragostea s-a împuținat.

Greu se smereste omul bogat, si destept, si frumos... multă tărie îi trebuie să înțeleagă că toate câte le are îi sunt date cu împrumut, întru ajutorul aproapelui... și nici măcar nu le-a primit pe meritul lui, caci nici trupul, nici cugetul, nici frumusețea, si nici desteptăciunea, nici harismele sau vreun dar deosebit, nu sunt de la el, ci de la Dumnezeu le are. Și totuși, omul se silește să le aibă pe toate... să le adune pe toate... să se scalde în faima și laudă lumii, să se ridice pe culmile plăcerii, să-și scrie numele cu litere de aur în istoria lumii... Și la ce îi va folosi omului de va câștiga lumea întreagă, dar sufletul și-l va pierde?!

Mare avere masa ceea roasă de timp, de mâncare și de oameni... mai ales pentru mine, care sînt o femeie fără prea multe lucruri adunate ... n-am bani în conturi... nici mașină, nici casa mea, nici haine scumpe... nici aur, nici argint... Vorba Scripturii...vulpile au vizuini, păsările cerului au cuiburi... eu, dau Slavă lui Dumnezeu pentru toate...

Unele singure sunt ale mele, patimi și căderi... De câte ori mă înalt mai sus decât alții, de atâtea ori căderile îmi sunt adânci... și îmi aduc aminte de cuvintele unui Sfânt care zicea că Dumnezeu întotdeauna ne arată cine suntem cu adevărat, și Slavă Lui că

nu ne lasă în beznă păcatului... Așa am înțeles că înălțimile nu sînt pentru mine, și merg pe pămînt... și mă pierd in mulțime...

Frumoasă e inima omului simplu... cum era odată... brodată și cusută în haine de in, cu pălărie din blană de oaie, cu catrința țesută de mâini tinere si flori roșii în păr... numai bună de iubit și de îmbrățișat. Așa erau inimile oamenilor din care ne tragem...care au crescut neamul acesta dintre Dunăre și Nistru... înșirat prin lume... dar care tânjește după Acasă... Ai noștri ne bucură, ai noștri ne ceartă, ai noștri ne vînd și ne cumpără... și tot ai noștri ne mîngăie când avem nevoie de un cuvînt bun... Frumos e neamul acesta din care ne tragem... și simplă inimă mai avea...

Și când va simțiți pierduți, furați de ce e al vostru, sau cu sufletul încărcat... oameni buni, oameni frumoși, frați și surori... amintiți-va de înaintașii voștri, de bunici și străbunici, de oamenii vrednici din care va trageți și al cărui nume îl purtați... și regăsiți-va în credință pe care au păstrat-o, în bunătatea lor, în sîngele vărsat din plin și suferința lor, pentru ca voi astăzi să trăiți... și fiți mîndri... că știți ai cui sînteți și de unde va trageți.

Viața-i precum clipa, acum au sunat clopotele de la botez... și acum le auzi pe cele de înmormîntare... Ce este al pămîntului, pe pămînt rămîne... numai sufletul, dezbrăcat de toate cele lumești... se apropie de scara lui Dumnezeu... și nu știe de va urca sau va coborî, dar are nădejde!

Natalia Luchita

PÂINEA

...Îmi place să frământ aluat... pentru pâine, pentru plăcinte, pentru tăieței... pentru orice...Parcă toată esența mea de femeie mă învăluie în acest proces al frământatului... Mi-i drag până astăzi să frământ, așa cum am învățat de la femeile din viața mea... Atâta pace aduce amestecarea asta înceată a făinii și apei... domol... cumpătat...alene... gândurile ți se liniștesc... inima ți se așează... de parcă ești numai tu, făina, apa, palmele care le amestecă, și gurile din jurul mesei care așteaptă să se coacă odată plăcintele...în toată lumea asta...

... În timpurile cele bune, femeile făceau multă pâine... n-aveau măsură... pân' s-a umple covata... Timpurile cu adevărat erau bune, casele erau pline de copii... guri multe... pâine multă... și bucurie cam pe atâta pe câtă pâine se cocea!

...Pâinea era dragostea femeii... pâinea! Se sculau măicuțele de la trei-patru dimineața, și după o rugăciune în genunchi... frământau, puneau pâinea în covățele mai mici... aprindeau focul... și până se trezeau copiii la șase-șapte, pe masă era și pâinea coaptă, și plăcintele aburinde... și în casă mirosea a dragoste... Mamele înainte nu știau de "te iubescuri"... Femei cu câte zece - doisprezece copiii, la care anul aducea pruncul, n-aveau timp de giugiuleala, și iubareala... Cu unul la țată, și alții zece flămânzi... dragostea lor era nedormitul, și

pâinea coaptă în zorii zilei... Pâinea era dragostea lor... și mirosul de plăcinte cu brânză...și mere... Și cu burta sătulă, știau pruncii că mama ...dacă a scăpat mai mult zahăr în plăcinta cu mere (și acela adunat cu țârâita cine știe de pe unde)... înseamnă că îi iubește! Altfel era dragostea înainte... avea gust!

Facerea pâinii era ca facerea lumii...avea o așezare în casa omului...un obicei, o tradiție, o rânduială.. Făina se aducea de cu seară... se blagoslovea, se făcea o cruce peste ea și se lăsa să se odihnească... pâi cum altfel... avea drum lung de făcut... pâ'n' la rumeneală...

Ș-apoi se aducea covata... covata ceea care și pâine plămădea...și prunci adormea... Erau bune covetile de altă dată... leagăne de lux...

Făina odihnită... se amesteca cu apă.... Și sare.. și drojdie de poamă... și ... începea frământatul... lung și îndelungat... Am frământat și eu în covată... și frământam și tot întrebam cât mai trebuie... și cât mai este.... Pân' o cădea apă din pod! Țsta era răspunsul... și eu tot frământam... și apă nu cădea... Și aluatul se întindea.... Și devenea tot mai moale... și mai mult... că un nour din cer... lăsat de Dumnezeu pentru om să se prefacă în pâine!

Și... când s-a socotit că apă din pod o căzut... se lăsa aluatul l-a odihnit... cu o binecuvântare și trei cruci... Așa fac și acum când frământ orice aluat... nu se satură omul din pâinea sau plăcinta fără cruce...

frământatul l-a născocit Dumnezeu pentru sufletul femeii.... Că să o înmoaie că pe o pâine, să o umple de dragoste... și voie bună... tare bine mai limpezește sufletul învolburat al femeii...acest frământat îndelung...

Doamne... și când creștea aluatul... și se tăia frumos felii... să se facă colaci... și pâine rotundă.. și hulubasi... și invartită cu nuci... și plăcinte de tot felul.... Mare bucurie era coptul pâinii... când toată casa se prefăcea într-o brutărie... și era ca o zi de sărbătoare....

...N-am întâlnit încă copil care să nu fie fascinat de acest ritual sfânt... între om, pâine și foc... și Dumnezeu deasupra lor... Cea mai bună școală, de omenie și bun simț, de veselie și creativitate... se găsește la o bunică în tindă...unde are un cuptor vechi ... care ține focul bine aprins... și coace pâine...

N-am întâlnit încă femeie, pe care coptul pâinii de odinioară, așa lung, prelung și îndelungat.. să nu o îmblânzească... și să nu o smerească... asemănând-o cu o blajină din calendarul cu sfinți...

Focul din vatră... focul acela aprins cu lemnele tăiate de bărbați vajnici... și aduse cu grijă la ușa cuptorului... una femeia și bărbatul în această lucrare sfântă a facerii pâinii... Fiecare își avea rostul său! Nu se putea unul fără altul... dar unul nu lua locul celuilalt!

Crucea... smerenia... răbdarea... frământatul liniștit... rugăciunea îndelungată... blândețea și gândul de dragoste tot timpul către cei dragi... sunt darurile femeii... Și pe care un bărbat... nu le poate adaugă pâinii...

Puterea... înfrânarea... forța... curajul... răspunderea și grijă pentru toți cei ai casei sale... sunt darurile bărbatului... pe care o femeie... nu le poate adaugă pâinii... pentru că își pierde propriile daruri... și pâinea iese vânjoasă...

și rând pe rând intrau pâinicelele pe gură cuptorului... pe lopată... așezate în cuptor... Mânuțe multe, mânuțe scumpe aduceau pâinica la măicuța să o dea în cuptor la căldură... ce întrecere era între mânuțele multe.. care aduceau mai multe

pâinici la lopata mamei... vai mânuțele cele dragi, cum să nu își dea tocmai ele silința...

Pâinea era o lucrare... de familie... pe toți îi una... pe toți îi hrănea... aburindă scoasă de măicuțe din cuptor... în toate casele...

Sfinte erau timpurile... nimic pe lume nu-i mai bun decât o bucată de pâine cu sare și unt aburindă, abia scoasă din cuptor... Și ce mai mirosea casă.... Adormeam adesea pe cuptorul cald... în iernile geroase, după ce s-a scos pâinea din cuptor... N-am mai dormit de mult un somn cu miros de pâine coaptă...

Cea mai rumenă din toate pâinile... se dădea de pomană... că dar lui Dumnezeu... Așa era obiceiul... așa era! Să fie și vecinul sătul împreună cu tine... și Dumnezeu împăcat! Bucuria neîmpărțită... nu este o bucurie adevărată!

Și acum îmi place să frământ... mai ales plăcinte... Acasă... e întotdeauna acolo unde este un teanc de plăcinte pe masă... așa am crescut eu... cu pâine coaptă de bunica, de mama, de mine... de toate la un loc... și un teanc mare de plăcinte... și guri multe ...!

Timpurile noastre nu mai sunt cum au fost... acum pâinea se vinde la magazine și o frământă în fabricile de pâine niște mașini de fier... s-au inventat aparate de copt pâine... pui făină, pui apă... iese pâine! Dar cruce nu mai pune nimeni deasupra pâinii... și rămânem veșnic flămânzi... de dragoste... de sens...

Natalia Luchita

FLOARE SPRE CERUL DESCHIS

Într-o iarnă cu fluturi de gheață, în zbor
ce apleacă petale de ger pe fereastră,
am venit, călător, în privirile tale
cerul să mi-l șoptești a poveste albastră.

În privirile verzi, pentru timpul rămas,
pe aripi de cocori fă-mă vis de la sud,
că îți bate cu flori minutarul în ceas
și fiorii din piept a vioară-i aud.

Într-un timp doar al tău și al meu am venit,
dintr-un somn de apoi căutându-ne rost,
curcubeu peste ploi în sărut s-au găsit
doar copiii din noi înțergi când s-au trezit.

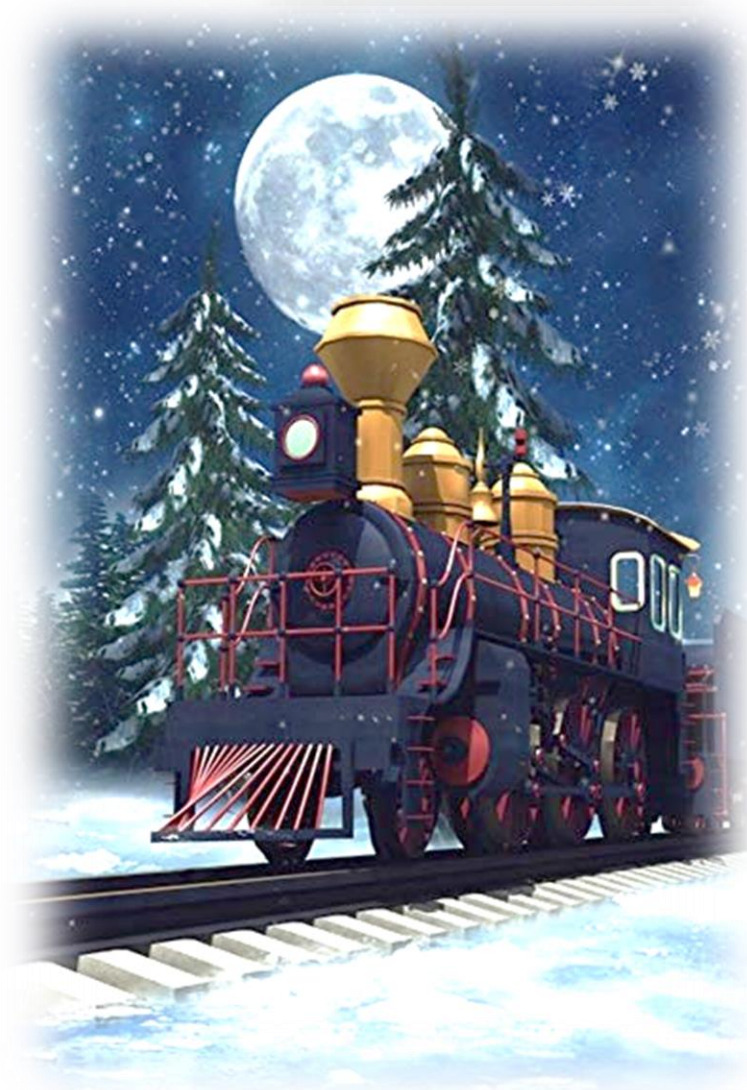
Doar în lumea din jur viscolește amar.
Când ne îmbrățișăm mirosim a cais
unde muguri tresar, și a floare urcăm
către cerul deschis peste noi tutelar.
Din siberii de vremi unde nu te-am găsit
evadează din frig pe zăpada de sân,
ca un cântec de dor, cel cu zborul venit,
și aripile ard până palme rămân.

Și ne pierdem în noi cu întregul trecut,
scriem stele în noapte, pe coapse de jar
fluieră înspre rai trenul ce l-am pierdut
când n-aveam la peron nici sărutul măcar.

Ce târziu te-am găsit, ce uimire că ești
chiar tu fata din cartea acestei ninsori
pe tâmpile, te scriu liliac la ferești
pe razele lunii spuzite cu flori.

Într-o iarnă cu fluturi de gheață, în zbor
ce apleacă petale de ger pe fereastră,
voi pleca, călător, din privirile tale
cerul să mi-l șoptești tot poveste albastră.

VAL RĂZEȘU

MAGIA BRAZILOR

larna e în inventar, socotește cu zăpadă
unde învelește grâul adormit sub arătură,
câtă pentru sănii cerne peste derdeluș, pe stradă,
câtă peste cozonac, peste streășina la șură.

Catifeaua neagră-i zdrențe, noaptea s-a ascuns năucă.

Crivățul, flămând de-un an, parcă a înebunit,
simte-n hornuri cozonacii șopotind a miez de nucă
și-a stafide sfidătoare din colacul rumenit.

Șopotesc în grindă carii, flămânziți de atâta post,
că e criminală șunca și cârnații atârnați,
zurgălăii știu colinde învățate pe de rost,
bronzul freamătă a cântec, zici că-n aur sunt turnați.

Mama - mpodobește casa cu surâsul ei blajin,
tata pleacă spre Laponii în mister de nepătruns,
nu-l dezleagă nici piperul ce boscorodește-n vin
scorțișoara îngâmfată, alt secret ce a ascuns.

Dar copiii, ei, vezi bine, de la fumul de pe coș
nu își dezlipesc privirea, printre nouri scotocesc
să îl vadă fiecare, primul, lunecând, pe Moș,
pe o pârtie de stele, ce în ochi le strălucesc.

Toate-s descântate-n lume către seara de ajun,
în pădurea fermecată brazi de taină au sosit.
Cu mirare fără seamăn îi privește Moș Crăciun,
potopiți de mii de stele, cum valsează-n asfințit.

Cu puterea-i nepătrunsă, îi poștește la plimbare
și-i poștește să adune-n frunze multe bucurii
și să poarte, seara asta, nume tainic fiecare
de poveste nesfârșită. Toți iau nume de copii.

Și apoi, să vezi magie, se întâmplă nu știu cum,
se adună-n jurul lui, peste norul de cenușă
de prin hornuri și-o pornesc cu toți la drum,
iar la semnul lui Crăciun, înverzesc din ușă-n ușă...

VAL RĂZEȘU

ÎNTREBĂRI PENTRU SUFLET

- - **Ce este pentru tine fericirea?**

Fericirea este cineva care vine târziu și pleacă devreme, cu toate lucrurile care nu-ți slujesc la nimic... Cu cât ai mai puține, cu atât vei fi mai puțin jefuit.

- - **Dar tristețea?**

Tristețea este cea mai sănătoasă boală a spiritului.

- - **Crezi că putem fi fericiți toată viața?**

Nu putem fi atât de nesimțiți!

- - **Ce înseamnă vârsta pentru tine?**

O nădejde amânată...

- - **Care este sezonul care te caracterizează cel mai bine?**

Desfrunzirea...

- - **Dacă toamna ar trebui să-ți faci un cadou, care ar fi?**

Nepăsarea cu care își mână cortegiile.

- - **Ce este un zâmbet?**

O văpaie fragilă într-un ocean de grimase.

- - **Ce înseamnă pentru tine "a pleca"?**

O întoarcere în necunoscut...

- - **Dacă un cuvânt ar fi furtună, care ar fi?**

Blestem...

- - **Care este pentru tine zgomotul singurătății?**

Propria-mi respirație...sau rumoarea unei mulțimi care se roagă.

- - **Dacă ai fi o carte, care?**

"Jurnalul lui Dumnezeu"

- - **Dacă ai fi o escală, un loc de popas, care?**

O deltă în care cerul se revarsă în mare, un cuib în care sfârșesc toate migrațiile...

- - **Dacă ai fi un moment?**

Fulger.

- - **Dacă ar fi să dai o întâlnire: unde, când și cui?**

La masa de scris...în clipa aceasta...cu Dumnezeu...

- - **Ce este imposibil pentru tine?**

Multe lucruri îmi par cu neputință, dar mare mi-ar fi mirarea dacă Dumnezeu chiar ar veni...

- - **Ce este necunoscutul?**

Necunoscutul începe cu nemărginirea și se sfârșește cu tot ce ni se pare nouă că știm mai bine.

- - **Care este diferența dintre emoție și sentiment?**

Emoția este scânteia, iar sentimentul incendiul.

- - **Care este sensul vieții?**

Lupta cu Nimicul, cu Întunericul, cu Moartea...

- - **Ce este eternitatea?**

Biruința Vieții asupra Morții...

- - **Ce îți place să faci când ești singur?**

Să scriu, desigur...să cânt, uneori...să citesc, să cioplesc... Cu adevărat, nu-mi place să fac nimic singur...dar oamenii nu cred unii în alții și nici nu prea au ce să creadă... În consecință, adulmec, meditez, șterg sau remodelez urme, cuvinte și entități...

- - **Ce înseamnă pluralul pentru tine?**

Diviziunea sacrului în idei profane.

- - **Dacă ți s-ar da a opta zi a creației, ce ai face?**

Nu cred că mi-ar ajunge timpul să mă răzgândesc, dar m-aș face nevăzut... întocmai cum s-a și întâmplat... Nu, n-aș

scoate și n-aș adăuga nimic...m-aș îndepărta, da, și nu m-aș mai întoarce. Cum să faci ceva atât de rău, care să-ți semene atât de bine?!...

- - **Dacă ar fi să pui o întrebare, una singură, lui Dumnezeu, care ar fi?**

Ce rost am eu în toate aceste lucruri?

- - **Ce apreciezi cel mai mult la un om?**

Generozitatea, puterea de sacrificiu...

- - **Care este cel mai frumos vis?**

Acela care se împlinește.

Ioan Pop, Bistrița, 2019

ÎNTREBĂRI PENTRU SUFLET

- - Ce este pentru tine fericirea ?

Omul este un minunat amalgam alcătuit din trup și suflet. Atunci când simțurile, rațiunea și sufletul sunt la unison împlinite, omul este fericit. Știm că simțurile

și rațiunea, corespund trupului, de regulă ele se simt bine atunci când primesc, să vadă, să audă, să simtă, să se bucure de gust, pe de altă parte mintea umană, în rațiunea ei, este

concepută în așa fel, încât să acumuleze cunoștințe, este precum un burete care absoarbe tot mai mult. Cât despre suflet, nimeni nu știe unde sălășuiește dar toată lumea știe că există. Este cel mai de preț dar pe care Dumnezeu ni l-a dăruit. Este scânteia divină, cu care am fost inzestrați. De ce știm că Dumnezeu este iubire? Pentru că ne-a înzestrat cu Sine. Ei bine, sufletul spre deosebire de trup se simte cu adevărat bine, atunci când dăruie, indiferent ce, sentimente, obiecte materiale, dar mai ales iubire. Saltă sufletul de fericire în fiecare din noi și dacă este reciproc, atunci Dumnezeu care este iubire, devine tot mai puternic în ființa noastră, mărunță. Cum să nu fii fericit!!!

FERICIRE

Uneori

simt fericirea în palmă, atunci îmi vine, să dau mâna cu toată lumea!

- - **Dar tristețea?**

Tristețea nu trebuie confundată neapărat cu o supărare, ea poate să însemne melancolie, nostalgie, sau chiar o stare de care un artist , bunăoară are nevoie uneori să creeze, sau să mediteze. Ea devine incomodă și molipsitoare la un moment dat, de aceea, tristețea , nu are voie să se întindă prea mult, pentru că ea poate să întunece mintea și sufletul uman.

FARMECUL TRISTEȚII

Tristețea în mine, o rutină,
Mă bate gândul s-o dobor...
Dar de-o voi face a mea vină,
Va plânge ca la un omor.
Dacă o am, sunt hrană vie,
În mine gându-i consistent,
Nu voi ceda nici pentru o mie
De întristări în mod curent!
Și cântărind-o din priviri,
Protocolar mi-aduc aminte,
Că-ntorc tristetea-n amintiri,
Unde stătea printre cuvinte.
Acolo, faptele-o doboară,
Maiestuos ea plânge demn
Și din prezentul de-odinioară
Tristețea este gând absent.
Acum o las să doarmă-n mine,
S-a deștepta-ntr-o bună zi
Și va vedea cât e de bine,
Să-i farmec dreptul de a fi...

- - **Crezi că putem fi fericiți toată viața?**

Daaa, este foarte important să nu uităm că suntem fericiți! Cum spuneam la prima întrebare, nu ne-am născut la întâmplare, Dumnezeu ne-a trimis în lume să arătăm că există iubire, care dăruie, și pentru că în totdeauna există un echilibru, răsplata vine pe măsură, uneori mai repede alteori mai târziu. Dar fericirea are gradele ei de manifestare, uneori debordăm de fericire, alteori nici nu știm că o avem și totuși ea există...

- - **Ce înseamnă vârsta pentru tine?**

O trecere biologică prin viață, cu cât este mai înaintată vârsta, cu atât ai parte de mai multe amintiri, devi tot mai bogat, mai înțelept, așadar, ai posibilitatea să dăruie mai mult. Vreau să mai adaug ceva foarte important, sufletul nu are vârstă. Dumnezeu este mai presus de timp, ca urmare și sufletul este la fel.

- - **Care este sezonul care te caracterizează mai bine?**

Foarte dificil de răspuns, iubesc fiecare anotimp dar în mod diferit, M-am născut iarna, nimic nu este mai minunat decât un fulg de nea, pe de altă parte, primăvara înseamnă viață, naștere și renaștere, vara înseamnă vacanță, iar toamna...ei bine, toamna mă simt bogată, mă înnoiesc, gasesc sentimente nobile în mine de fiecare dată. Da, cred că toamna mă caracterizează cel mai bine!

REFLEXII

Dimineți cu ochi de rouă
și o floare-n loc de gură,
inocentă primăvară,
resemnată, ai trecut...

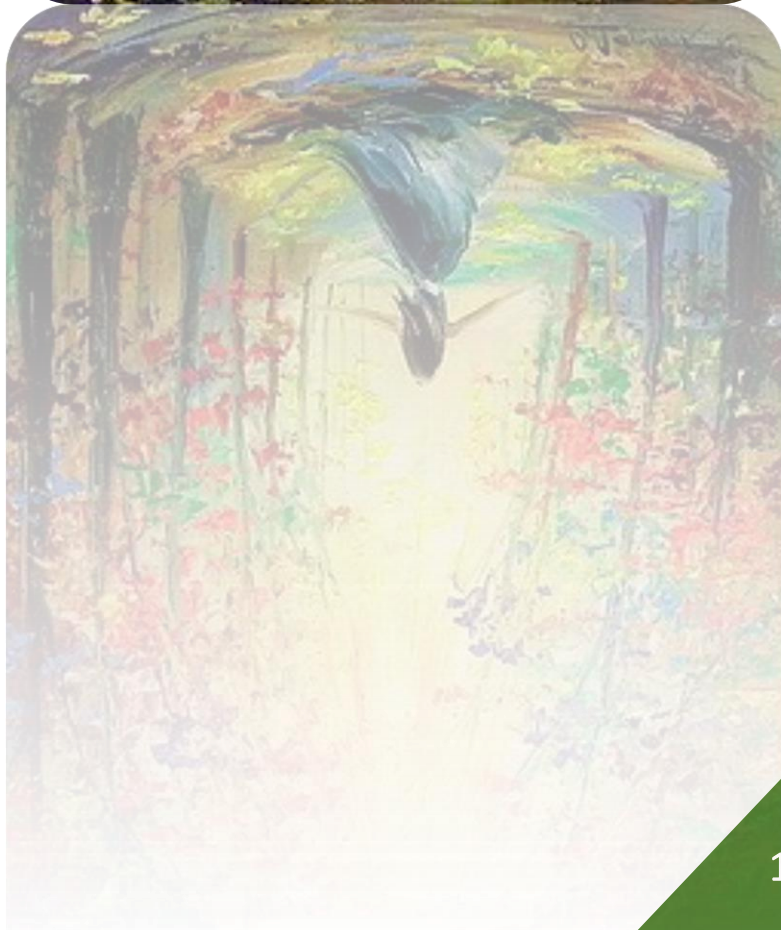
Sentimentele de vară,
le-am avut peste măsură,
zgribulită, stau afară,
să privesc alt început.

Dimineți cu ochi de brumă,
frunza-n vie ai răpit
și mustind a vin, nebuno
spuneai vorbe fără rost!

Ți-am simțit însingurarea,
tristă când m-am dezâmbit...
mi-au rămas în tine,
toamnă, zile lungi de adăpost.

Dimineți de iarnă rece,
cu obrajii promoroacă,

Carul Mic și Carul Mare,
după reni vin pe Pământ; năucită-ți stau
alături,
poate-ți arde iar de joacă,
hoinărind în lumea largă,
fulgii albi purtați de vânt...

- - Dacă toamna ar trebui să-ți faci un cadou care ar fi?

Să fii frumoasă și bogată precum este ea !

- - Ce este un zâmbet?

Sufletul omului pe chip!

- - Ce înseamnă pentru tine " a pleca"?

A merge mai departe!

PLECARE

Noiembrie!

Pe cuvântul meu de timp,
mi-s în răspăr zilele pline
și de-mi vei da promisiul anotimp,
mă rup de toate
și mă mut în tine.

Să-mi fie pasul drept
și din cărare,
dezleg din mine
ramura de tei
și dacă vin
eu n-am să-i spun plecare,
e doar o aripă
de timp, pe care-o vrei...

Să pregătim o iarnă de poveste,
cu flori de gheață
și cu linu-i lin
și din colind, o rugă
viața noastră este,
eu râd și plâng,
cu suflet mă închin.

Să-ți cânt o doină,
luna mea cernită,
în cimitir făcliile s-aprind,
de Luminăție,
morții ne invită,
să nu-i uităm,
dac-au plecat murind.

Acolo, timpul altfel ne-nfășoară,
în el ajungem toți, să ne iubim
un colț de rai,
ce încă înfioară
cărarea bătucită... când venim.

- - Dacă un cuvânt ar fi o furtună, care ar fi
- ?

EMOȚIE

- - Care este pentru tine zgomotul singurătății?

Hmmm.... lipsa oricărui zgomot..

- - Dacă ai fi o carte, care?

Momo de Michael Ende... dar ador să mă refugiez în *Mândrie și prejudecată*, de Jane Austin, de câte ori vreau relaxare.

- - Dacă ai fi o escală, un loc de popas, care?

Marea!

- - Dacă ai fi un moment ?

Tandrețe...

Mă lepăd de plânsu-mi
ca o lacrimă rebelă
și mă ascund
în ochiul tău,
știu c-ai să mă dai afară,
să-ți pot mângâia obrazul...

- - Dacă ar fi să dai o întâlnire: unde, când și cui?

Este cea mai grea întrebare... poate mie însămi, când aveam 18 ani..

- - Ce este imposibil pentru tine?

Să urăsc.

- - Ce este necunoscutul?

Ceva ce nu sunt sigură că vreau să cunosc....

- - Care e diferența dintre emoție și sentiment?

Emoția este Heraldul care precede sentimentul...

- - Care este sensul vieții?

Să ajungi să găsești raiul aici pe pământ, pentru că de aici începe. Dar și iadul începe tot de aici... Așadar să-l lași pe Dumnezeu să trăiască în tine, totul devine foarte clar, atunci...

- - Ce este eternitatea?

Îmi place mai mult cum sună, Veșnicie, bineînțeles, este atributul lui Dumnezeu.

- - Ce îți place să faci când esti singură?

Să citesc, să scriu, să meditez, să mă rog...

- - Ce înseamnă pluralul pentru tine?

Acum, noi două, de exemplu, mereu există Noi, omul nu este creat să fie singur...

- - Dacă ți s-ar da a 8 a zi a creației, ce ai face?

Aș crea ce m-ar lumina Dumnezeu.

- - Dacă ar fi să pui o întrebare, una singură, lui Dumnezeu, care ar fi?

Nici una... mi-ar ajunge să fiu cu El..

- - Ce apreciezi cel mai mult la un om?

Sufletul, pentru că este cel mai frumos.

- - Care este cel mai frumos vis ?

Să fiu cu Iisus Hristos!

LILI LAZĂR, Cluj, 2019

LA TOUR D'EAU D'ARAD, LE PARFAIT BRIC-À-BRAC

La ville d'Arad, à l'Ouest de la Roumanie, vaut le détour. Ou, mieux encore, elle mérite d'être une destination à part entière! Comptez trois jours complets pour découvrir la ville et ses environs, sans être hors d'haleine. Je ne vous parlerai pas ici des objectifs touristiques les plus connus (le Palais de la Culture, le théâtre, les églises, les hôtels particuliers).

La Tour d'eau de la ville d'Arad

Je vais vous parler d'un bâtiment - à tort - moins visité, quoiqu'il surplombe visiblement la ville de ses presque 80 mètres de hauteur - il s'agit de la Tour d'eau! Le bâtiment, repris et géré par une association culturelle, accueille un véritable trésor qui

vous présente la ville et la région alentour à travers une collection d'objets à prime abord très disparates, mais qui retracent la vie des gens du coin, sous tous ses aspects, depuis le XIXe siècle. La vie d'antan, voici ce qui relie ces objets!

La collection d'objets

Vous y trouverez des cartes anciennes de la ville, des monnaies et médailles, des documents et photos d'époque, des uniformes militaires ou des pompiers, des costumes traditionnels de la campagne environnante, des objets d'usage quotidien (poterie, divers maillets en bois

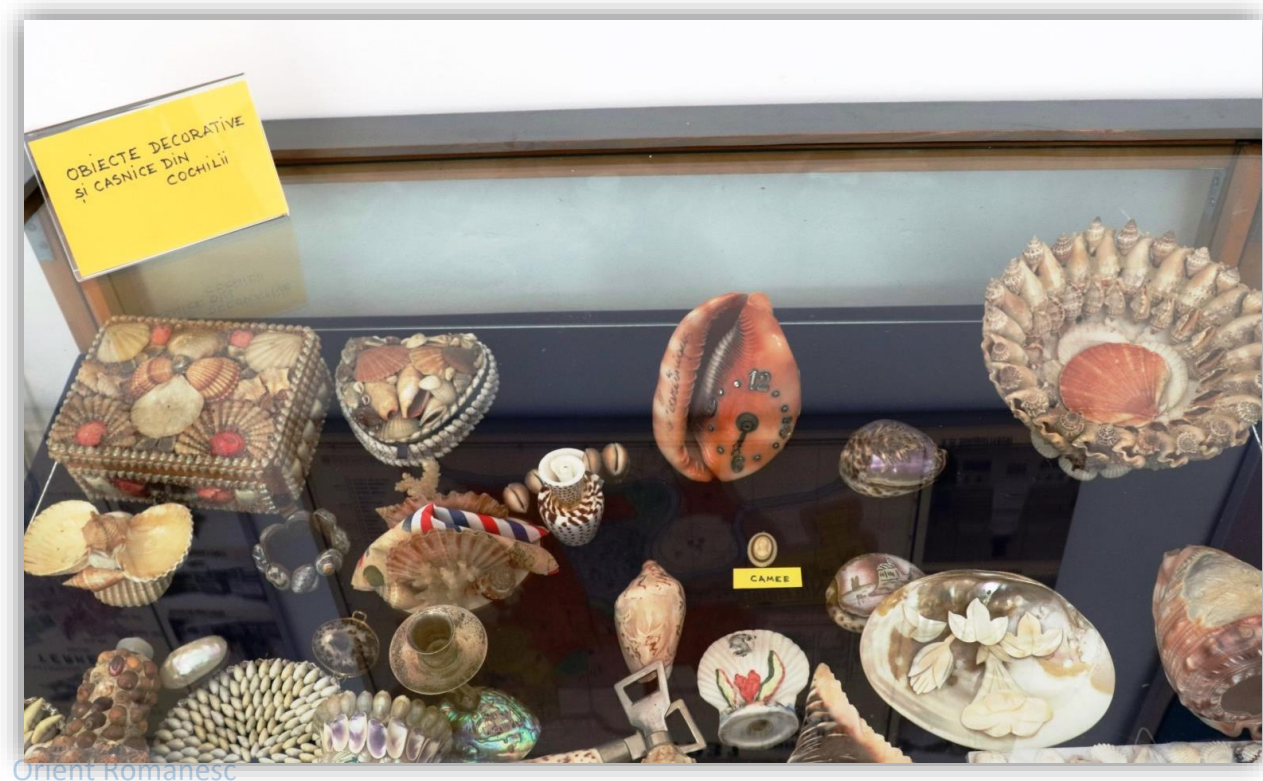
pour battre le linge à la rivière, outils mécaniques dont une machine à laver en bois de 1900, munie d'un mécanisme à roues crantées), ainsi que des objets liés aux loisirs (un kayak, des jouets, dont une série de camions des pompiers!!!). S'ajoute à cela une collection de photos et tableaux (dont des peintures dites « naïves »), des productions assez récentes.

A chaque étage, des machines en tout genre rendent compte de l'envie de progrès des ancêtres, friands d'innovations technologiques, signe que la vie urbaine valait bien son nom! L'évolution de la vie domestique est habilement retracée à travers des objets ménagers qui nous paraissent « vintage », mais lesquelles étaient à une époque le « top » du confort! Par exemple, des équipements pour la salle de bain datant de la première moitié du XXe siècle. *(photos)*

L'histoire de la Tour d'eau

La tour elle-même traduit le besoin de la communauté d'avoir une arrivée d'eau constante et fiable dans les foyers et les bâtiments publics.

Le bâtiment a été érigé selon les plans d'un architecte britannique, au tout début du XXe siècle. J'ai pu voir, en haut, la citerne en métal qui, pendant plusieurs décennies, a été remplie d'eau. Ce n'est plus le cas aujourd'hui, mais ce « cœur » métallique, désormais vide, nous donne tout de même une idée des énormes quantités d'eau qu'il véhiculait pour irriguer, faire vivre la ville! Vue depuis l'avant-dernier étage, la partie basse de cette énorme cuve a l'air d'une yourte renversée!!! Ou d'un OVNI qui aurait atterri dans votre salon, en transperçant le toit!

Conclusions

Le bâtiment ressemble à un donjon. Et, comme tout donjon, il garde des secrets! Venez donc les découvrir! Photos à l'appui, voici une partie du trésor que la belle Tour d'eau recueille, grâce à une poignée de passionnés qui ont réuni cette collection – un parfait bric-à-brac, véritable machine à remonter le temps!

Andrei-Paul Corescu

Né à Craiova, dans la région d'Olténie, **Andrei-Paul Corescu** est devenu dans les années 2000 professeur de français et traducteur pour des maisons d'édition de langue roumaine. Il est également poète et un passionné de la francophonie. En faisant, pour les études et le travail, un crochet par l'Ouest de la Roumanie (Timișoara, Cluj-Napoca, Sibiu) il s'est installé par après au Luxembourg et plus tard en Belgique, où il vit actuellement. **Andrei-Paul Corescu** est le détenteur de plusieurs prix de poésie et de traduction en langue roumaine. En 2005 il s'est vu attribuer le Prix de traduction scientifique en langue roumaine – pour la traduction de deux ouvrages français portant sur le commerce international. Il continue à écrire ou à traduire des poèmes et à participer à des lectures publiques et festivals littéraires.

DANSE TRADITIONNELLE ROUMAINE :

LA DANSE DU CALUS

Je ne sais pas si vous l'avez remarqué, mais les roumains sont très « branchés » danses traditionnelles. Transmises de père en fils par voie orale ou par imitation, elles décrivent des émotions fortes comme la peur de la mort, ou le combat et la guerre : des scènes de vie de la société traditionnelle roumaine.

En Roumanie, mais aussi ailleurs dans le monde, en fonction du lieu où vous vous trouverez (mariage, anniversaire, soirée entre amis, concerts, festivals, soirée entreprise etc.), vous serez toujours invités à danser.

Une tradition roumaine qui vous fera tourner la tête et rapprochera les foules de la scène pendant les festivités, c'est la danse du Calus. Pour quelle raison ? Parce qu'elle dégage une puissante énergie, parce qu'elle suscite l'enthousiasme et impressionne toute audience. Certains experts vont encore plus loin et classent cette danse parmi les danses techniquement les plus rapides du monde.

L'origine de la danse du Calus

Danse traditionnelle roumaine, le Calus est d'abord un rituel réservé aux hommes. Comme vous allez le constater plus loin au sein de cet article, cette danse

demande beaucoup d'agilité, de souplesse, d'adresse, de puissance et de résistance.

A la vue d'une vidéo publiée sur YouTube par l'Unesco, on peut conclure que les premiers documents officiels de la danse remontent au XVIIème siècle.

Pourtant, selon un article publié en roumain sur Wikipédia, la danse du Calus serait la plus ancienne danse traditionnelle de Roumanie puisqu'on retrouve des écrits y faisant mention dans les années 1599 (durant le règne du Michel le Brave).

<https://ro.wikipedia.org/wiki/C%C4%83lu%C8%99arii>)

Signification et rôle dans la société traditionnelle

La signification exacte et les opinions sur la danse du Calus sont nombreuses car le rituel est secret. Mais le mot « Calus », dans la plupart des textes, signifierait la danse de l'homme cheval, ou encore « petit cheval ». Les « Calusari », quant à eux, représenteraient les groupes de jeunes hommes qui exécutent le rituel.

Selon la tradition, le Calus était plutôt une danse saisonnière car pratiquée uniquement aux environs de la Pentecôte, en Moldavie, en Transylvanie et en Oltenie.

La légende dit que les « Calusari » investis des pouvoirs de guérison arpentaient les villages de Roumanie, allant de maison en maison, chantant, dansant, promettant prospérité et santé. Leur mission était d'annuler les sortilèges répandus sur

les villageois par quelques créatures maléfiques connues sous le nom de « ielele ». Souvent décrites comme des fées investies de pouvoirs surnaturels, ces créatures démoniaques faisaient leur apparition la nuit, dans la forêt. Pour ensorceler les hommes du village, elles prenaient l'apparence de jolies jeunes femmes aux cheveux longs qui dansaient la Hora (<https://roomanies.com/la-hora-une-danse-traditionnelle-roumaine/>) nues dans les clairières. Leurs chants et leurs danses rendaient les hommes qui les voyaient malades, au point finalement de perdre totalement la tête.

L'exécution du rituel

Pour exécuter leur mission de guérison dans la cour des villageois, les danseurs suivaient un plan divisé en trois séquences :

1. La séquence qui marque le début du rituel était exécutée en silence, dans un lieu connu uniquement par les membres du groupe et s'appelait « Le jurement sur le drapeau ». Le contenu de cette partie du rituel était exécuté et connu uniquement des Calusari.

Ci-après une simulation de « jurement » exécutée par un groupe de Calusari pour le compte de l'Unesco (la danse du Calus fait partie du Patrimoine immatériel de l'Unesco depuis 2005).

<https://www.youtube.com/watch?v=IKMp5CzdTOU>

2. La deuxième partie consistait en un ensemble de jeux, de parodies, de chants, et de danses mêlant jeux de bâtons, frappements de pieds, claquements de talons, sauts, balancement de jambes, le tout exécuté dans la cour des villageois.
3. L'enterrement du drapeau, marquait la fin du rituel et se déroulait dans les mêmes conditions que lors de la première séquence.

Les particularités de la danse du Calus

Plus que son caractère secret, le Calus présentait également quelques particularités au niveau des rapports entre les membres. Les danseurs étaient, en général, initiés par un leader qui portait le nom de « Vataf », ayant lui-même hérité des connaissances de ses prédécesseurs. A noter également que seuls les Calusari initiés avaient le droit d'exécuter ce rituel.

De plus, une série de coutumes, d'obligations, de restrictions et des punitions réglementaient aussi la vie des danseurs durant les jours du rituel : solidarité envers le groupe, interdiction de quitter le groupe, abstinence sexuelle, obéissance envers le Vataf etc. Toutes ces règles étaient fixées et acceptées lors de la séquence qui marquait le début du rituel « le serment sur le drapeau ».

Bref, pour devenir Calusar il fallait non seulement être choisi, mais posséder en plus des qualités morales et spirituelles particulières, de la force de l'adresse et du talent.

Je n'ai pas en ma possession d'informations concernant le strict respect du rituel à ce jour, mais lorsque les Calusari, montent sur scène impossible de rester indifférent à leur performance.

Curieux de voir une qu'il en est ? Bon visionnage !

https://www.youtube.com/watch?v=FFf8NN_wcXk

Mariana ANTONEAG

Source : Wikipédia / Vidéo You tube de l'Unesco France Antena 1

CÉLÉBREZ L'HIVER EN ROUMANIE

Vieille civilisation européenne située entre Carpates et Delta du Danube, la Roumanie est une terre riche en traditions encore intactes.

Le peuple roumain commence à célébrer les traditions hivernales le 30 novembre, une journée consacrée à Saint André, l'un des prédicateurs qui ont converti les ancêtres roumains, les Daces, au christianisme. La fête de Saint-Nicolas célébrée le 6 décembre est une journée pour les enfants, mais les cadeaux ne sont offerts qu'aux enfants sages. Moș Nicolae, le nom

roumain de Saint Nicolas est, selon les traditions, un vieil homme secret, qui veille sur les portes du ciel et veille à ce que le soleil se lève chaque jour.

Puis, c'est Noël qui est toujours l'objet de nombreuses traditions qui varient d'une région à l'autre, d'une ville ou d'un village à l'autre. Dans toute la Roumanie, la période de la fin de l'année est marquée par des vieilles traditions qui ont un rapport avec les rituels de la régénération symbolique du monde, de la chasse des mauvaises esprits, réunies dans un complexe de cérémonies et de superstitions.

La période entre le 24 décembre et 7 janvier est de passage entre deux cycles de travaux agricoles, ce qui représente une occasion de régénération de la vie. Le centre des fêtes d'hiver est Craciunul (le Noël), suivi du Anul Nou (Jour de l'An) et Boboteaza (le baptême du Jésus dans les eaux du Jordan-l'Epiphanie). Chez les roumains ces fêtes ont un répertoire très riche qui se manifeste en réalisations artistiques littéraires et chorégraphiques, avec des éléments de théâtre populaire. Quelques-uns de

ces coutumes : Plugusorul, Sorcova, les jeux avec les masques, Călusarii de Banat (ou Căiuții de Moldova) sont des manifestations folkloriques qui traduisent un riche spiritualité conservée depuis très longtemps. Tout ce qui se passe pendant cette période a un caractère augural, c'est pourquoi les noëls se caractérisent par une atmosphère pleine d'optimisme où l'on exprime les désirs, les aspirations des hommes, touchant parfois même le fabuleux. Des fêtes qui créent une atmosphère légendaire, reflètent le monde et les forces de la nature et nous envoient à l'amour, à l'espoir et à la bonté.

PLUGUȘORUL (La Charrue) En Moldavie et en Valachie à la veille du Jour de l'An des groupes de jeunes vont avec la charrue – une coutume agraire qui vient d'une pratique primitive de la fertilisation de terre. Aujourd'hui « Plugusorul » est devenu un vœu de récoltes riches pour le nouvel an qui vient de commencer. Le rappel de l'histoire et le déroulement des travaux agricoles ont lieu dans une atmosphère gaie, pleine de la vitalité. Le cadeau offert aux hommes est un pain blanc en forme d'anneau doux, que les ethnologues considèrent le symbole du soleil. Les enfants reçoivent aussi des pommes, des noix, des fruits. v

CĂLUȘARII - Dans la région du Banat et de la Moldavie la danse se pratique à la veille du Noël (aussi à la veille du Jour de l'An). Evoquant l'ancienne divinité solaire, on a conservé jusqu'à présent le symbolisme de ce rituel qui a à sa base la lutte entre l'obscurité et la lumière avec la victoire de la lumière, par conséquent le triomphe des forces du bien.

Orient Romanesc

SORCOVA - Elle appartient aux coutumes du Jour de l'An et c'est la joie des enfants. Ils ont dans leurs mains un rameau fleuri de pommier, poirier ou griottier qui avait été mis dans l'eau la nuit de Saint André (le 30 nov.). La variante moderne est une baguette ornée de fleurs de papier coloré et elle est considérée une baguette magique qui transmet la jeunesse et la vigueur à celui qui l'écoute. Parfois on utilise encore un branche de sapin. Le texte est une incantation accompagnée des gestes rythmiques avec la baguette. Par cette coutume on évoque la santé, la richesse, la prospérité, la joie :

Baguette bien gaie
Vivez, fleurissez,
Comme un pommier,
Comme un poirier,
Comme un brin de rosier,
Fort comme la pierre,
Rapide comme l'épée,
Fort comme le fier,
Rapide comme l'acier,
Bonne année, bonne année !

**Beaucoup de bonheur, de douceur et de sérénité pour la Nouvelle Année, ainsi que la réalisation de vos projets les plus chers !
La mulți ani !**

ORIENT ROMÂNESC

SATUL IARNA ÎN PICTURA ROMÂNEASCĂ

Lumea satului românesc este una aparte. Satul românesc vorbește despre istoria profundă a țării, este vatra în care s-a plămădit, s-a păstrat și s-a promovat conștiința noastră. Este locul care a cultivat virtuțile poporului român: hărnicia, dărnicia și ospitalitatea. Anotimpurile care se scurg cu ritmicitate după ceasul cosmic al universului, trec generoase peste satul românesc unde natura ne uimește cu frumusețile ei, aduc bogăție și frumusețe.

Iarna satul devine un tărâm de basm. Natura se pierde sub albul zăpezii. Vă propun o serie de tablouri care prezintă iarna în satul românesc, acolo unde totul este cuprins de albul infinit. Privind aceste lucrări, în sufletul privitorului se naște un sentiment de pace și căldură, deși iarna este

arătată pe pânză. Culori diferite, gri, albastru, albastru și alb pur transmit senzația de îngheț, frig și puritatea zăpezii care acoperă întreg pământul. Pe pânză însă domnește pacea și liniștea.

Aura Manole

MON BOUDOIR

LE PARFUM PRÉFÉRÉ DE LA REINE MARIE DE ROUMANIE

« Souvent perçu comme un artifice inutile ou un produit de luxe, le parfum a pourtant, de l'Antiquité à nos jours, rempli des fonctions majeures: sacrées, thérapeutiques, magiques, séductrices. Il a traversé les époques en laissant, dans son sillage de multiples témoignages sur leurs préoccupations et leurs valeurs ... » **Le parfum, miroir de la société, Annick le Guérer** anthropologue, philosophe, historienne, écrivain

L'art subtil de la parfumerie remonte bien loin, dans les temps où parfum rimait surtout avec rites religieux. Autrefois associé aux rites religieux, le parfum revêt un caractère précieux, presque sacré. Depuis la nuit des temps, le parfum s'utilise pour mettre les sens en éveil. Eh bien, aujourd'hui on parle d'une véritable esthétique olfactive qui vise la promotion d'un véritable art olfactif qui dépasse le simple usage cosmétique des parfums. Chaque parfum est une composition unique il s'agit d'un effluve sophistiqué qui dévoile la féminité et la sensualité de la femme qui le porte. Créée en 1775, la Maison Houbigant est l'unique maison ayant

traversé 4 siècles. Les parfumeurs de la Maison Houbigant ont fait des découvertes sur la formulation des fragrances qui ont à jamais révolutionné la construction des parfums. Il n'est pas exagéré de dire aujourd'hui que sans Houbigant la

HISTOIRE

Mon Boudoir a été créé en 1919 par le parfumeur Robert Bienaimé. C'était le parfum préféré de la reine Marie de Roumanie qu'elle a porté jusqu'à sa mort.

Mon Boudoir by Houbigant

Mon Boudoir by Houbigant
c1918

Mon Boudoir by Houbigant

parfumerie comme nous la connaissons aujourd'hui n'existerait pas. Fondée en 1775 par Jean François Houbigant, elle lança en 1882 premier parfum Fougère royale. Ses créations suscitèrent l'admiration et l'enthousiasme de la noblesse européenne, et furent portées par des personnalités qui marquèrent l'Histoire, telles que Marie-Antoinette, Napoléon, ou encore la Reine Victoria d'Angleterre. A la fin du XIXe siècle, Houbigant était la plus importante société de Parfumerie au Monde. Composé pour la première fois en 1919 par Robert Bienaimé, Mon Boudoir, a été le coup de cœur de la Reine Marie de Roumanie, le parfum qu'elle a porté jusqu'à sa mort. Un parfum qui s'ouvre sur une brillante note de bergamote accompagnée d'une note poivrée intrigante, d'un cœur de fleurs et à l'arrière-plan, patchouli et bois de santal rejoignent l'ambre le plus impérial à la vanille de Tahiti.

MON BOUDOIR DE HOUBIGANT: SA COMPOSITION

Notes de tête: bergamote, poivre rose, poivre Timut

Notes de cœur: géranium, rose bulgare, jasmin, héliotrope, iris, ylang-ylang

Notes de fond: Patchouli, Bois de Santal, Benjoin, Vanille de Tahiti, Ambre Gris, Musc

A l'époque considérée la plus belle reine de l'Europe, la reine Marie de Roumanie devient en 1922 le symbole, le visage de la marque Houbigant.

Cette année, à l'occasion du centenaire de sa création, la Maison Houbigant fait revivre ce parfum inimitable. Un parfum des instants précieux, et pour notre reine, une fragrance unique, pour la vie.

Maria Teodorescu

GÂNDURI DE CRĂCIUN...

De Crăciun, toate gândurile fug acasă. La sfârșitul fiecărui an, cu sau fără agendă, ne numărăm experiențele personale, drumurile făcute și cele lipsă, realizările mai mici și mai mari de pe axa profesională, prietenii câștigate și cele ratate, mângâierile, trădările, zâmbetele și lacrimile. Cei din afara granițelor țării numără zilele, săptămânile, iar apoi anii de la plecarea ce le-a fost sosire, numără sărbătorilor importante la care n-au ajuns la acasă, apoi consemnează și experiențele celor de acasă (copilul mi-a început/terminat școala, mama/tata s-a pensionat, fratele/sora s-a căsătorit, nepotul/nepoata au venit pe lume) în jurnalul propriilor destine. Viața curge pentru mulți din afara granițelor pe fusuri orare diferite și pentru norocoși pe aceeași oră a României, dar cu ochii pe ecranele telefoanelor, căci multe mobile nu se închid niciodată pe considerentul "dacă se întâmplă ceva acasă și nu pot să dea de mine?" După plecarea-mi din România, n-am mai ascultat de Crăciun colindele lui Hrușcă. Au venit în locul lui Tudor Gheorhe și Radu Gyr cu versurile lui - "a venit și-aici Crăciunul, să ne mângâie surghiunul". Anii au trecut, pribegia a devenit casă, dar de Crăciun gândurile toate-mi pleacă acasă. Anul 2020 să aducă celor plecați în afară granițelor țării mai multe drumuri spre casă, iar celor de acasă înțepciunea și puterea de a ține neamul românesc în armonie și în pace. Doamne ocrotește-i pe români!

Alina Celia Cuman, Chicago, 2019

SĂRBĂTORI FERICITE

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lungi troiene călătoare adunate-n cer grămadă;
Fulgii zbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspândind fiori de gheață pe ai țării umeri dalbi...

(IARNA de Vasile Alecsandri)

Crăciunul este momentul acela în care ne tresare inima și în care ne simțim din nou copii. Este momentul în care ne amintim de toți cei ce nu mai sunt, dar sunt... Este unul dintre momentele de peste an în care

nu ne dorim decât să fim acasă, acasă la noi, lângă părinți, frați, surori, oamenii minunați care ne-au înconjurat mereu.

Greu de explicat în cuvinte, ne pricepem mai bine să îl simțim. Credem că acest lucru este valabil pentru mulți. Este momentul de regăsire, de adunare *acasă*, în *România*. Pentru că țara noastră este Crăciunul nostru adevărat. Acolo în iarna românească și în febra pregătirilor de sărbătoare coborâm din nou în poveste, casă împodobită, miros de brad și scorțișoară,

glasuri de copii care colindă la fereastră, și ne înnoim, în seara blândă a Crăciunului, cu haine noi de ani străvechi, cerești, românești. Zilele de Sărbătoare să vă însuflețească, să vă lumineze ființa, să vibrați în pace și iubire, români de pretutindeni !

Asociația România Levant vă urează din suflet CRĂCIUN FERICIT și un călduros LA MULȚI ANI !

